

Ченнифер Рис

*Даҳшати
деҳа*

1 Имконияти охирин

– Ин имконияти охирини туст, Ҳенрик. Агар ту онро аз даст диҳӣ, аллакай ҳеч кас ва ҳеч чиз туро аз макони ислоҳи меҳнатӣ барои ҷинояткорони хурдсол халос карда наметавонад.

Ҳенрик, ки дар нишастгоҳи ақиби мошин дар танҳой менишаст, аз дастони сафеди фарбеҳи назоратчии давлатӣ, ки чанбаракро саҳт меқапид, чашмони якравона нимкоф кардаашро намеканд. Вай ӯро хеле бад медид!

– Умуман, ту ба сардори нави шӯъбаамон шукур гуфта метавонӣ, – давом меод мард. – Ӯ қарор дод – пинҳон намекунам, ки бар хилофи маслиҳати ман – ба ту боз як имконияти охирин диҳад ва барои ту волидони нав ёбад, ки туро ба фарзандӣ гиранд.

«Ягон рӯз ман туро мекушам, лекин инро оҳиста мекунам, то ки ту бисёртар азоб кашӣ. Баъзе бачаҳо назоратчии хуб доранд. Ноомади корро бинед, ки ба ман маҳз ту насиб шудӣ. Туку маро ҳамеша бад медидӣ, аз он вақте ки ман ангушти туро газидам, вақте ки майда будам. Имрӯз, агар ман чунин имконият медоштам, онро тамоман газида мепартофтам».

– Ту ҳамчун нобакор ва фиребгари пасттарин рафтор кардӣ, – назоратчӣ, ки бояд дар ҳаққи Ҳенрик ғамхорӣ менамуд, сухани худро давом меод. – Агарчи туро борҳо дар дуддӣ

ва вайронкунии молу мулки кас дастгир кардаанд, акнун ба ту боз як имконият медиҳанд, то дар деҳае ки дар он туро ҳеч кас намешиносад, зиндагии нав сар кунӣ. Бахтат омад кард, ҷавон.

«Ана ҳамин ба ман намерасид! – фикр кард Ҳенрик. – Ҳамашон маро бад мебинанд ва орзу доранд аз ман тезтар халос шаванд. Ин бошад мегӯяд, ки бахти ман омад кард!»

– Оилае ки туро барои тарбия мегирад, – суҳанаширо давом дод ҷаноби Луис, – аллакай дар кор бо ҷавонони душвортарбия ба натиҷаи таъсирбахш комёб шудааст. Аҳли ин оила, дур аз маҳалҳои калони аҳолинишин дар ҷои хилват зиндагӣ мекунанд, ки ин бартари кам нест.

Ҳенрик чашмони якравона нимкофкардаашро аз дасти ӯ намеканд.

«Хайр, набошад онҳо дере нагузашта пушаймон мешаванд, ки ба дунё омаданд. Ана ҳамин ҷавони душвортарбия онҳоро зуд бовар мекунонад, ки онҳо ин дафъа хеле саҳт хато карданд».

Бо кадом як сабаб ба ёди ӯ он рӯзе омад, ки ҷаноби Луис ӯро бори якум ба хонаи одамон овард, ки хостанд писарчаро ба оилаи худ барои тарбия гиранд. Ин ҳафт сол пеш буд. Ҳенрик он вақт нав панҷсола шуда буд. Ӯ беихтиёр тамоми роҳ гирия мекард, зеро аз хонаи кӯдакон, ки дар он ҷо тамоми умри худро гузаронда буд, ҷудо шудан намехост. Аммо оилаи

наваш низ ба ӯ маъкул шуд. Ду сол ӯ писараки хуб ва гапдаро буд. Лекин як рӯз падархондаш ба хона наомад ва Ҳенрик фаҳмид, ки ӯ онҳоро партофт. Модархондаш гуфт, ки сабаби асосии ҷудошавии онҳо масъалаҳо ва мушкилиҳое буданд, ки писархондашон ба оилаи онҳо овард, ва Ҳенрикро боз ба хонаи кӯдакон баргардонданд.

Пас аз ин ҳодисаҳо ӯ ба хулосае омад, ки ҳар гуна кӯшиши рафтори хуб кардан – танҳо сарфи беҳудаи қувват ва вақт аст. Ҳар боре ки ӯ бо кормандони хонаи кӯдакон муносибатҳои каму беш дӯстона барпо мекард, онҳо ё ба дигар кор мегузаштанд, ё аз сабаби хароб гаштани системаи асаб тамоман аз кор мерафтанд. Кӯдакони доимо ба дигар хонаҳои кӯдакон мегузаронданд ё ба оилаҳои меканданд, ки онҳоро ба фарзанди мегирифтанд. Дар байни онҳо ба худ дӯстон пайдо кардан беақлона буд. Чаноби Луис доимо кӯшиш мекард, ки ӯро ба ягон оила супорад, лекин Ҳенрик аз аввал медонист, ки ба ҳар ҳол, як рӯз не як рӯз ӯро ба хонаи кӯдакон бозмегардонанд. Аз ҳамин сабаб ӯ кӯшиш мекард бадтар рафтор кунад, то бинад, ки онҳо то кай ба ин рафтори ӯ тоб оварда метавонанд.

Тақрибан дар ҳамин вақт ӯ чун оташзананда номдор шуд. Ӯ бо гӯгирдҳои афрӯхта кӯшиш мекард аз атрофиён барои дарди худ қасос гирад. Ин манзараи фаромӯшнашаванда буд – синфи бо оташ фаро гирифташуда! Маркази

кор бо кӯдакон ва ҷавонон боз ҳам фурузонтар месӯхт! Пас аз ин лақаби ӯ «Оташзананда» шуд. Ҳенрик то ҳол он қадар идораҳои гуногунро дида буд, ки макони ислоҳи меҳнати аз ҳамаи чораҳои эҳтимоли бадтарин набуд.

Онҳо аллакай на бо роҳи асосии мошингард, балки бо роҳи қачу килеби деҳот печутоб хӯрда, мерафтанд. Ҳенрик аз нишастгоҳи ақиб манзараро бо нафрат аз назар мегузаронд. Киштзорҳо, тепаҳо ва ҷангалҳо аввалу охир надоштанд! Одамон дар ин хилватҷой чӣ хел зиндагӣ мекунанд?

– Кани, худро ба тартиб биёр, – чаноби Луис хомӯш буда наметавонист, – мо аллакай қариб омадем!

Ҳенрик ба акси худ дар оинаи мошин нигарист. Аз падари сиёхпӯст ӯ мӯйҳои чингилаи сиёхро ба мерос гирифта буд, аз модари ирландӣ бошад – пӯсти сафеди бенуксон. Дар як тарафи рухсораш нори сурхи баланд буд, ки ба тамоми рӯй намуди хандаовар меод.

Он қадаре ки Ҳенрик худро дар ёд дошт, тамоми умр ӯро масҳара мекарданд. Чистон: «омезиши сафед, сиёҳ ва сурх чист?» Ҷавоб чунин буд: «Ин Ҳенрик аст!» Ҳар касе ки ба хотираш ин савол меомад, чунин меҳисобид, ки ӯ аввалин касест, ки ин шӯхиро бофта баровардааст. Рӯзе Ҳенрик дасти бачаеро, ки ба ҳар тариқ такрор кардани ин шӯхиро бас кардан намехост, шикаст.

– Ана деҳаи Лонгфилд! – эълон кард чаноби Луис.

Ҳенрик тамоман хоҳиш надошт хонаҳои зебои атрофи майдон, калисои қадима, мағозаҳои майдаки хушнамудро мушоҳида намояд. Ӯ чашмонашро пӯшид ва ба андешидани нақшаи худ даромад.

«Шояд зудтар ягон бадкирдории бузург кунам, то ки аз аввал ин одамонро тарсонам? – андеша мекард ӯ. – Ё, хубтараш аз корҳои майда сар кунам, баъд оҳиста-оҳиста суръатро баланд кунам?»

Онҳо ба роҳи зебо тоб хӯрданд, ки аз ду тарафаш бутгаҳо мерӯиданд. Ҳамин вақт Ҳенрик қарор дод, ки бо ҳеҷ кас сӯҳбат намекунад ва тамоман даҳонашро намекушояд.

«Аввал онҳо албатта кӯшиш мекунанд навозишкор ва меҳрубон бошанд. Вақте ки ман тамоман лаб намекушоям, яқинан хашмгин мешаванд», – бадқавоқона фикр мекард ӯ.

Ниҳоят онҳо дар назди хона истоданд. Аз назари якум бо кадом як сабаб чунин менамуд, ки он аз коғази ғафси муқовагӣ сохта шудааст. Хонаро аз се тараф боғе ихота мекард, ки ба тӯдаи пору монанд буд.

– Инвайро нахуб дармегирад, – қаноатмандона фикр кард Ҳенрик, – ин амали хайрбодии ман мешавад.

Дари хона кушода шуд ва ба пешвози онҳо сағи шикорӣ даҳон гиз карда, давида баромад.

Чунин метофт, ки тамоми хона пур аз одамоне буд, ки кӯшиш мекарданд навозишкор ва меҳрубон бошанд. Дар ҳама ҷо бӯи пиёзи бирён буд. Афти бадқавоқ ва тираи Ҳенрик модархон-

ди нави кулчамонандро, ки шитобон дастархон паҳн менамуд, гӯё тамоман нороҳат намекард. Чуноне ки Ҳенрик ҳис кард, шавҳари ӯ шахси назарногире буд, ки аз ӯ ҳеч гуна бадири интизор шудан намеарзад. Аммо писари онҳо, Петер, ба дили ӯ таассуроти калон гузошт.

«Ҷ аз ман калонтар аст, – фикр кард Ҳенрик. – Ман бояд аз ӯ эҳтиёт шавам».

Боз дар он чо духтарчае буд, ки гоҳ-гоҳ ба паси сараш торсакиҳо фурувардан мумкин мебуд. Вақте ки дар охир ҳама ба сари дастархон нишастанд, ин паканача аз нори ӯ чашм намеканд. Оҳ, бо кадом лаззат ӯ метавонист ин духтарчаро занад!

Ҳенрик қарор дод, ки ба хӯрок даст намезанад, аммо он чунин иштиҳоовар ба бинӣ мерасид, ки ана-мана нагуфта табақчаи сеюми хӯроки иловагӣ холи шуд.

– Хуб, майлаш, хайр! – Чаноби Луис дасташро барои хайрухуш чунбонд.

«Ману ту ҳоло албатта вомехӯрем, дилпур бош, – лукмаашро хоида, фикр кард Ҳенрик. – Лекин аз ин чо ман на бо аробаи зангзадаи ту, балки бо мошини полис меравам».

– Ба фикрам, ту бесаброна мехоҳӣ ҳучраи худро бинӣ, Ҳенрик, – гуфт зани фарбеҳ. – Барои он мо болохонаро махсус тайёр кардем.

«Хеле хуб! Онҳо қарор доданд, ки маро назди калламушҳо ва тортанакҳо шинонанд!» – аз ақиби ӯ бо нардбони рост боло баромада, фикр кард Ҳенрик.

Аммо, дарро кушода, бар хилофи ҳамаи интизорихо, ӯ хайрон шуд.

– Мо деворҳоро холи мондем, то ки худат плакатҳоро, ки бароят маъқул аст, овезӣ. Дар ин чо дар боло ту метавонӣ ҳар кореро, ки хоҳӣ, кунӣ. Бе ичозати ту ҳеч кас ба ҳучраи ту намедарояд.

Дар дувоздах соли зиндагӣ Ҳенрик ҳеч гоҳ ҳучраи шахсии худро надошт. Олами майдаяки худ!

«Дар ин чо имконият ҳаст, ки якчанд ҳафта лаззат барам, – дар кати қулай дароз кашида, андеша мекард Ҳенрик. – Ва ҳанӯз ягон кори бад накунам, то онҳо маро пеш аз он ки аз ҳамааш ҳаловат барам, пеш накунанд».

Ҷ дар кат дароз кашида, аз оромӣ ҳаловат мебурд. Ҳамин дам ӯро барои нӯшидани шоколади гарм ва бутерброд ҷеғ заданд. Ҷ ҳанӯз бо чунин ятимхона вонахӯрда буд, ки дар он ба ӯ чунин хизматрасонӣ пешниҳод карда шавад.

– Пагоҳ ту бо ман ба мактаб меравӣ, – андешаҳои хурсандонаи ӯро ҳалалдор кард Петер. – Аввал мо бояд ҳафт километр бо автобуси мактабӣ равем, лекин ин меарзад. Мактаби мо нисбатан хурд аст, ҳамагӣ 600 талаба. Муаллимони низ бад нестанд.

Ҳенрик ҳанӯз дар умраш муаллимеро надида буд, ки “бад набошад”. Ҳеч кадоме аз муаллимони шиносаш ба ин тасвир ақаллан тақрибан мувофиқат намекард. Чунин метофт,

ки ҳама ӯро чашми дидан надоранд, чуноне ки ӯ низ онҳоро бад мебинад. Аммо сабабгори ин асосан худӣ ӯст. Ӯ медонист, ки ӯ сабаби ба бемории асаб гирифтор шудани ақаллан се нафар муаллимон буд. Панҷ нафар муаллимон касбашонро иваз карданд. Ӯ пайиҳам ҳафт мактабро иваз кард ва дар ягонтоаш ҳеҷ чиз наомӯхт.

– Дар мактаби мо ҳама либоси мактабӣ мепӯшанд. Ба фикрам, костюми кӯхнаи ман ба андозаи ту мувофиқ меояд. Метавонӣ галстуки эҳтиётӣ маро гири, то даме ки соҳиби либосҳои шахсии худ шавӣ.

«Кайҳоятро ба худат мон!» – фикр кард Ҳенрик ва бо орзуи тезтар ба кат дароз кашидан сӯи нардбон равона шуд.

Кам воқеъ мешуд, ки Ҳенрик аз хоб сер шавад. Аз хуррок ё ғур-ғури ҳамсоя бедор нашуда, тамоми шаб хоб рафтани ҳақиқатан хушбахтии том буд. Аз хоб хеста, ӯ қасдан шими кӯхнатарин ва куртаи даридатарини худро пӯшид.

«Бигзор танҳо кӯшиш кунанд маҷбур кунанд, ки либоси мактабиро пӯшам!» – ба ҷанги ҷиддӣ тайёр шуда, қарор дод ӯ.

Лекин ҳамаи касоне ки ба наҳорӣ чамъ шуда буданд, бо хӯрдани тухмбирёни бомаза чунон банд буданд, ки ба либоси ӯ тамоман аҳамият надоданд.

– Падарам хаткашон шуда кор мекунад, – ба Ҳенрик фаҳмонд духтараки майда, – аз ин сабаб ӯ ҳозир нест.

Ҳенрик ба бурдаи нони худ қабати калони мураббои афлесун молид. Ҳозир ӯ заррае ҳам таваҷҷӯҳ надошт, ки он одамчаи хандаовар дар кучост.

– Ана бутербродҳои шумо, бачаҳо, – гуфт «хонум Яһнӣ» (Ҳенрик модархонди худро фикран чунин номид). – Беғоҳӣ ман ба шумо хӯроки ҳақиқӣ тайёр мекунам, – фаҳмонд ӯ ба Ҳенрик.

– Агар ту мисли дигарон костюм ва галстук пӯши, он вақт дар мактаб ба ту саҳт намечаспанд, – пешакӣ огоҳонид ӯро Петер, дафтар, китобҳо ва бутербродҳо ба сумкааш андохта.

Лекин чун дид, ки Ҳенрик ба ин ҳеҷ аҳамият надод, Петер ҳам ин сӯхбатро давом надод ва онҳо хомӯшона ба роҳ бароманд.

«Чӣ хел ман туро бад мебинам! – фикр мекард Ҳенрик дар роҳ. – Ман кӯшиш мекунам, ки пеш аз рафтаним ин одати табассумкуниро тарк намоӣ».

Ҳамааш айнан чун дар дигар мактабҳо буд. Ба андозаи он ки аз пушти ӯ дарҳо пайиҳам маҳкам мешуданд, Ҳенрик худро бештар дар қафас маҳкамшуда ҳис мекард. Ва боз ҳамин бӯи хуб шиноси хлор, пойҳои арақкарда ва хӯроки ошхонаи мактаб. Ва чун ҳарвақта, бисёр чашмони аз даҳшат кушода, ки муттасил ба нори ӯ менигаристанд. Ва баъд аз ин боз ҳамон лабхандҳо ва пичир-пичирҳо.

– Ин ҷаноби Персӣ, – гуфт мудир. – Ӯ ба талабагони ақибмонда, ки ту низ ба ҳисоби онҳо

дароварда шудай, дарс медиҳад.

«Ана, маро ба беақлон ҳамроҳ карданд», – саволи ҳатмиро интизор шуда, фикр кард Ҳенрик.

Он якбора баъди аз синф баромадани мудир ба гӯш расид.

– Ту хонда метавонӣ? – пурсид муаллим.

Ҳенрик дар худ назарҳои тамоми синфро ҳис кард. Ӯ чашмонашро васеъ кушод, манаҳашро фурувард ва овози қул-қул баровард.

– Ҳа, аммо... – сар карданӣ шуд муаллим, ва зуд илова кард: – Ҳеч гап не, ғам нахӯр! Кани, ана ба ин чо шин ва сурате каш.

«Ҳамааш бо сабуки пеш рафта истодааст, – қаноатмандона фикр кард Ҳенрик. – Ӯ ба ман кор бор намекунад».

Аммо ӯ ният надошт боз ҳам худро камақл вонамуд кунад. Ҳангоме ки занг ба танаффуси калон шуд, ӯ бо ҳама ба кӯча баромад.

Ҳенрик то чузъиёти хурдтарин медонист, ки дар давомаш чӣ рӯй медиҳад. Мушакҳои ӯ таранг шуданд, ва тамоми баданаш барои чанг тайёр шуд. Чуноне ки бояд интизор мешуд, дере нагузашта ӯ ба давраи ҷафси қиёфаҳои масҳарақунанда дучор шуд.

– Модарҷонат ба рӯи рангпариди ту банкаи ранги сурхро чапша карда набошад? – масҳарақунон пурсид писараки фарбеҳи айнакӣ.

– Чунин чингилаҳои химиявиро ба ту кӣ кард? – мазоҳ карда, пурсид дигараш, ҳангоме писараки зардинамӯ, ки костюми нав дар бар

дошт, бо диққат куртаи кӯҳнаи Ҳенрикро аз назар гузаронда, хандид: – Куя, ҳа?

Ҳамаи инро Ҳенрик бо бепарвоии сохта гӯш мекард, то даме ки касе шӯхиро бо «сурху, сафеду сиёҳ» фикр карда ёфт. Ана инро ӯ аллакай тоқат накард. Масҳарақунандагон аманана нагуфтани аллакай биниҳояшон хуншор шуданд, таги чашми яке аз онҳо кабуд шуд.

– Ана, кирм ба чунбидан шурӯъ кард! – дод зад фарбеҳак.

Аммо ҳеч кадоми онҳо ҳақиқатан бар зидди Ҳенрик истодагарӣ карда наметавонист. Аз ин сабаб, зангро ба дарс шунида, ҳама бо сабуки ба синфхояшон давиданд. Дар ҳавлии фақат фарбеҳак буд, ки бо гиря айнаки худро мекофт. Писараки зардинамӯ нола ва фик-фик мекард.

Баъд аз ин ҳам муаллимон, ҳам талабагон бояд Ҳенрикро ором мемонданд. Ба ҳар ҳол, дар дигар мактабҳо чунин буд.

Бегоҳӣ, вақте ки Ҳенрик ва Петер аз мактаб ба хона баргаштанд, падару модар ва духтарашон аллакай сари дастархон менишастанд. Аз бӯи хӯрок, ки «хонум Яхнӣ» ба табақҳои онҳо меандохт, оби даҳон мерафт.

Ҳенрик пешакӣ ба ҳамаи мулоҳизаҳо ва саволҳои онҳо дар бораи доғҳои кабуд ва захмҳои ҷавоб тайёр кард, лекин хонум Ҷарвис фақат меҳрубонана пурсид:

– Дарсҳо чӣ хел гузаштанд?

Ҳенрик танҳо китф дарҳам кашид, аммо Пе-

тер, ки рӯ ба рӯи ӯ менишаст, табассум кард.

– Ман дидам, чӣ хел ту он бачаҳоро аз синфи шашум кӯфти, – гуфт ӯ. – Ин зӯр буд! Бо ин кӯдакон танҳо ҳамин хел зӯр баромадан даркор аст. Ман ба ёрии ту мебаромадам, аммо маҳз ҳамон вақт мо дарси забони франсавӣ доштем.

Ҳенрик пинҳонӣ ба хаткашон назар кард. Яке аз падархондҳои ӯ, вақте хабарро оиди ҷанги навбатӣ мешунид, Ҳенрикро бо тасма бераҳмона мезад. Ин қадпастак бошад гӯё гапҳои гуфтаро нашунида буд. Ҳенрик боз як бурдаи пироги себиро гирифт ва бори якум дар ин рӯз худро ҳақиқатан озод ҳис кард.

2 Нафрати сахт

Субҳи рӯзи шанбе Ҳенрик дар бораи он, ки дар ин хилватҷой бо чӣ кор машғул шудан мумкин аст, андеша карда, барои аз таги кампал баромадан намешитофт. Петер бо дучархаш ба кучое рафт, духтарак дар меҳмонхона китоб мехонд. Аз бӯй фаҳмидан мумкин буд, ки «хонум Яхнӣ» дар ошхона кор мекард.

«Бад намешавад, агар ман барои тамоку кашидан мебаромадам, – танбалона фикр кард Ҳенрик. – Афсӯс, ки ман ягон тин надорам. То даме ки онҳо бо корҳои худ машғуланд, оҳиста-оҳиста ба поён фууромада, қапчуқи зани фарбеҳро ёфтаи даркор аст. Ба фикрам, дар он пули майда ёфтаи мумкин аст».

Сумка ва палтои бисёр васеи зан дар кунҷи торики охири даҳлез овезон буд. Ҳенрик бояд аз тӯдаҳои мӯзаҳои резинӣ, сумкаҳо, бозичаҳо ва тосчаҳои сағ ба зӯр мегузашт. Қапчуқи гафс зуд соҳиби онро ба ёди Ҳенрик овард.

– Ҳенрик! – аз ақиб овоз омад.

Ҳенрик шах шуд, дасташ ҳанӯз ҳам дар киса буд. Дар тарафи дигари долон ҷаноби Ҷарвис дари даромадро аз пушташ маҳкам кард ва саросема нашуда, камзӯли расмиашро кашидан гирифт.

«Акнун чӣ мешавад?» – оҳиста дасташро ба поён фууроварда, аз худ мепурсид Ҳенрик.

Аммо гӯё ҳеч ҳодисае нашуда бошад, қадпастак хурсандона ҳушток кашиди, долонро гузашт, то ки камзӯли худро дар назди палтои занаш овезад. Ҳенрик тамоман майнагич шуд, лекин дар баробари ин асаби ҳам шуд:

«Наход ӯ ин қадар беақл аст, ки нияти маро намефаҳмад? Ё ӯ танҳо метарсад ин дафъа даҳон кушояд?»

– Ман имрӯз мехоҳам дар боғ кор кунам, Ҳенрик, – дар охир гуфт хаткашон. – Ба ман барои сӯзондани ҳамаи кӯҳнакола ва хокрӯбаи нодаркорӣ ёрдамчӣ даркор аст. Ту ин корро ба ӯҳдаи худ намегири?

Ҳенрик бисёр мехост аз ин даст кашад, аммо оташ шавқи аз ҳама калони ӯ буд. Ӯ беихтиёр ба аломати ризоият сар ҷунбонд ва баъд пушаймон нашуд. Ҳенрик тӯдаҳои кӯҳнаколаи

назди дари партов, дар гармхона ва хоначаи боғ чамъшударо бо чунон шавку завқ месӯзонд, ки охир шудани рӯзро надида монд.

«Чӣ хел ҳама чиз дар ин ҷо бенигоҳубин аст, агар ин қадар кӯҳнакола чамъ шуда бошад!» – фикр кард ӯ.

Лекин вақте ки ғуввос карда, оташ ба боло равон шуд, ӯ нигоҳи мафтунонаи худро аз он канда наметавонист.

Вақте ки шом омад, онҳо ҳанӯз ҳам дар боғ кор мекарданд. Ҳенрик ягон рӯзро ба ёд оварда наметавонист, ки он ба ӯ ин қадар дилпурии хурсандона оварда бошад.

Хайр, баъд якшанбе омад. Дар вақти ноништа, кулчаҳои гармро бо асал хӯрда, Ҳенрик дид, ки дигарон либосҳои зебо пӯшидаанд.

– Мо рӯзҳои якшанбе ба ҷамоати масеҳӣ меравем, – фаҳмонд хонум Ҷарвис. – Бо мо меравӣ?

Ҳенрик чунон боғайратона сар чунбонд, ки чунин менамуд, гӯё он ҳозир канда мешавад. Ӯ ҷамоатҳоро хеле бад медид. Мураббия дар яке аз хонаҳои кӯдакон боре ба ӯ нақл кард, ки писаракони гапнодароро Худо ҷазо медиҳад, ва як рӯз ӯ дар дӯзах месӯзад.

Ҳенрик аз дӯзах наметарсид, чунки оташро дӯст медошт, лекин бо Худо эҳтиёткорона рафтор мекард.

– Мо ба ҷамоатхонаи майдаяки сабз, ки аз варақаҳои тунука сохта шудааст ва дар кӯчаи

мо чойгир аст, меравем, – Ҷеннӣ, духтари соҳибон, ба ӯ фаҳмонд, – он ҷо ҳақиқатан хеле шавқовар аст!

«Худои пурхашм метавонад на танҳо дар ибодатхонаҳои калон, балки дар кулбаи тунукагӣ ҳам зиндагӣ кунад», – фикр кард Ҳенрик ва боз сар чунбонд. – Бечорагон – либосҳои якшанбегии худро пӯшида, ба ҷамоат медаванд, – аз паси онҳо нигоҳ карда, хашмгин мешуд ӯ».

Ин саҳарии рӯзи якшанбеи беандоза тӯлкашидаро дар ягон ҷо сарф кардан даркор аст. Аз дилтангӣ ӯ қарор дод, ки деҳаро аз назар мегузаронад. Ин фикри бад набуд. Ӯ се ғарами беда, қаровулхона ва анбори кӯҳнаро таги чашм кард. Агар зиндагӣ дар Лонгфилд тамоман якранг шавад, ягонтои онҳоро оташ задан мумкин аст.

Ба ҳар ҷое ки Ҳенрик равад, ба назараш манзараи деҳаи ба хомӯшӣ ва оромӣ ғӯтаваршуда кушода мешуд. Барои Ҳенрик, ки дар шаҳр калон шуда буд, ин хомӯшӣ тарсовар буд ва дере нагузашта тоқатфарсо шуд. Вақте ки ӯ дар наздикии ғавғои хушнудонаро шунид, бо сабуки нафасашро рост кард. Аз кунҷковӣ бетоқат шуда, ӯ сӯи хамгашти кӯча давид ва бо суръат ба анбӯҳи одамоне ки тамоми роҳро банд карда, хурсандона сӯҳбат мекарданд, даромада монд. Ҳенрик хеле дер фаҳмид, ки ҳамаи ин одамон дар чамъомад дар ҷамоатхонаи майдаяки сабз

буданд, ки дарҳояш ҳозир калон кушода буданд.

Ҳенрик оҳиста-оҳиста аз мобайни анбӯҳ мегузашт ва ногоҳ ба хонум Ҷарвис рӯ ба рӯ шуд. Ӯ бо зани қоматбаланду гардандароз сӯхбат мекард, ки вай ҳамон замон ба Ҳенрик бо таҳдид нигариста, гуфт:

– Пас, ҳамин аст «мушкилии майда»-и нави шумо, хонум Ҷарвис.

Оҳиста ба Ҳенрик наздик шуда, ӯ ҳавобаландона давом меод:

– Ту дар ҳақиқат хеле хушбахт ҳастӣ, писаракам, ки метавонӣ дар деҳаи аҷоибӣ мо зиндагӣ кунӣ. Умед дорам, ки ту хеле хуб рафтор мекуни.

Ҷавоби Ҳенрик хеле беадабона буд. Атрофиён аз ҳайрат гаранг шуда монданд. Ҳенрик аз фурсат истифода бурда, ба поёни кӯча давид.

Ба сояи хонаи холи расида, Ҳенрик дар бо-раи он фикр мекард, ки Ҷарвисҳо баргашта, бо ӯ чӣ кор мекунанд. Ба ёди ӯ сахнаи ҳақиқатан хеле пурталотум омад, вақте ӯро маҷбур мекарданд, ки дар назди холаи модархонди пештарааш барои гапҳои чун имрӯза гуфтааш бахшиш пурсад. Лекин аз як худи фикр оиди он ки ин хаткашони назарногир метавонад ӯро ба ягон кор маҷбур кунад, хандаи Ҳенрик омад. Муштҳоро таранг карда ва ба чанҷоли сахт тайёр шуда, Ҳенрик дар меҳмонхона ҷой гирифт ва интизори баргаштани оила шуд.

Аммо ин оила гӯе аз дигар хамир сохта шуда

буд. Вақте ки онҳо бе ягон сухан, аз ханда на-фасгир шуда, ба ҳучра даромаданд, Ҳенрик фикр кард, ки тамоми оила ақлашро гум кардааст.

– Ой, очачон! – Ҷеннӣ беихтиёр ҳаворо фуру мебурд. – Ана гапу мана гап! Шумо дидед, ки чӣ хел рангу рӯи зан парид, вақте шумо гуфтед, ки хайрият, Ҳенрик қобилияти гап заданро боз пайдо кард!

Хонум Ҷарвис аз ханда суст шуд ва ашкҳояшро пок карда, ба диван нишаст:

– Ман гумон кардам, ки ӯ акнун аз ҳашм мекафад.

Петер худро бо кампал печонд ва ба ивази телпак ба сараш болиштро монд.

– Агар қобилияти гап задани ӯ танҳо барои ин ба кор меомада бошад, – ба овози хонуми гардандароз тақлид карда, гап зад ӯ, – орзу мекунам, ки ӯ онро аз нав ва барои ҳамеша гум кунад. Лекин бе шухӣ, Ҳенрик, – кампалро як сӯ гузошта, илова кард ӯ, – фикр накун, ки хонум Диксон намояндаи хоси аҳли ҷамоати мост. Ӯ танҳо дурӯяи пир аст, ки ба чамъомад танҳо барои танқид кардан меояд. Ӯ ҳеч ба он муросо карда наметавонад, ки падару модарам кӯдаконро барои тарбия мегиранд.

Хаткашон гӯе тамоман ба хурсандии тамоми оила тарафдор набуд. Ҳозир ӯ гамгинона дар назди тиреза меистод.

– Мо набояд ӯро чунин сахт ҳукм кунем, –

оромона гуфт ӯ. – Касеро бо чунин калима номидан нодуруст аст, Ҳенрик, хусусан занро. Лекин ӯ худаш беадабона рафтор кард ва ман метавонам хуб фаҳмам, ки дар дили ту чӣ рӯй дода буд.

Ҳенрик ба хучрааш равона шуд. Ин гуна тасодуфӣ бо маломати осон ба анҷом расидани тамоми ин ҳодиса дар ӯ дудилагиро бедор кард. Аз нардбон боло баромада, ӯ ғиреви нави хандаро аз меҳмонхона шунид. Барои ин оилаи беақл сабабгори хандаву хурсандӣ шудан ба Ҳенрик намефорид.

Якчанд ҳафта гузашт ва Ҳенрик ҳис кард, ки осоише ки ҳамеша дар ин хона ҳукмрон буд, ӯро асабӣ мекард. Ӯ ҳеч гоҳ дар зиндагиаш бо чунин одамоне вонахӯрда набуд. Дар ин хона барои риояи оромӣ ва тартиб на он қадар ғамхорӣ мекарданд, аммо бо вучуди ин чунин менамуд, ки онҳо ҳеч вақт аз якдигар ҳашмгин намешаванд. Ва ҳамаи ин ҳангома бо Худо... Онҳо аввал бо Худо гап назада, ҳатто хӯрок хӯрда наметавонистанд, гӯё ҳақиқатан чунин мешумурданд, ки Ӯ бо онҳо дар сари дастархон мешинад. Чунин менамуд, ки онҳо хомӯшии бадқавоқонаи Ҳенрикро тамоман намебинанд. Онҳо ҳамеша ба ӯ саволҳои бевосита надода, сӯҳбат мекарданд. Бо ин онҳо ӯро аз лаззати ҷавоби дағалона додан маҳрум мекарданд.

Ҳенрик фикр кард, ки нахонд ӯ дар баҳодиҳии хаткашон хато карда бошад. Шояд, бар хилофи он чи ӯ гумон мекард, хапшак он қадар

беақл набуд. Нигоҳи ин шахс аз назари Ҳенрик пинҳон намонд. Ӯ бо ҳаяҷон ҳис мекард, ки нигоҳи нарми дӯстонаи чашмони он шахс ба ҳамаи гӯшаҳои ҷаҳони аз нафрат сохташудаи ӯ роҳ меёфт.

Лекин аз дигарон дида бисёртар ӯ ба хотири Петер асабӣ мешуд. Аз чӣ сабаб ин ҷавони боқувват, ки дар варзиш ва хониш тамоман дар ҷойи охир набуд, сари худро бо чунин чизҳо ба мисли дин пур мекунад? Ҳенрик то ҳол касеро вонахӯрда буд, ки аз Петер мулоимтабиаттар бошад. Ҳенрик барои фикр карда баровардани роҳҳои асабонӣ кардани Петер вақти бисёре-ро сарф мекард. Дар ин кор ӯ усто буд, чунки таҷрибаи калон дошт. Ӯ радиоро баланд менамуд, вақте медонист, ки Петер дар хучраи худ дарс тайёр мекунад; муддати зиёд дар ҳаммом менишаст, вақте медонист, ки Петер оббозӣ кардан мехост. Саҳарӣ, пеш аз рафтан, вақте ки онҳо саросема мешуданд, то ба автобус дер намонанд, ӯ либос ё попушиҳои варзишии ӯро пинҳон мекард. Дафтарҳо, китобҳо аз китобхонаи мактабӣ, қаламҳои Петер доимо гум мешуданд ва дар ҳолатҳои хеле аҷоиб ёфт мешуданд.

Худ аз худ ин на он қадар даҳшатнок буд, лекин агар ҳамаи ин майда-чӯйдаҳоро якҷоя кунем, онҳо аллакай бояд Петерро ба ғазаб меоварданд. Ҳар рӯз Ҳенрик бесаброна лаҳзаеро интизор буд, ки тоқати Петер тоқ мешавад. Ӯ медонист, ки Петер дар ҳар ҷанг ғолиб меояд,

аммо ӯ хеле мехост ӯро хашмгин бинад. Баъди ду ҳафта Ҳенрик бо ноумедӣ бояд қоил мешуд, ки нақшаи ӯ барор нагирифт.

«Шояд ӯ мисли падараш беақл бошад, – туршрӯёна фикр мекард Ҳенрик. – Гӯё ҳеч чизро пай намебарад. Ягон амали таъсирбахштар фикр карда баровардан даркор аст».

Имконият барои он аллакай шанбеи оянда пайдо шуд. Петер чун намояндаи минтақа бояд дар мусобикаи варзиши сабуки ноҳияи Сассекс иштирок мекард. Тамоми оила қарор доданд, ки ин мусобикаро тамошо кунанд. Ҳенрик футболро бисёр дӯст медошт, дигар давишхоро бе тӯб ӯ кори беҳуда мешумурд.

– Ҳенрик, – гуфт хонум Чарвис, – ман хӯрокро бароят дар болои миз мондам. Онро гарм накарда, хӯрдан мумкин аст. Агар ту боз гурусна монӣ, ба худ аз яхдон ягон чиз гир. Оё ту аниқ қарор додӣ, ки бо мо рафтан намеҳоҳӣ?

Ҳенрик, мисли ҳарвақта, фақат лабханди писхандомез кард ва пушташро ба ӯ гардонд. Баъд аз ду дақиқа тамоми оила дар паси гардиш нест шуданд.

«Чӣ хел онҳо беақл ҳастанд, ки маро танҳо дар ин ҷо монданд! – фикр кард Ҳенрик. – Охир, онҳо гузаштаи маро медонанд-ку!»

Дар кофтукови фикри нав рост ба боло ба ҳучраи Петер равона шуд. Аммо ҳуди фикр оиди он, ки онҳо ба ӯ боварӣ доранд, ӯро аз шикастан ё вайрон кардани ягон чиз боздошт. Ҳенрик ба

боғ давида баромад. Дар он ҷо ӯ дучархаи Петерро дид. Он дар назди девор пеши дари пушти хона меистод. Ҳенрик ҳеч вақт дучарха надошт, аммо ҳамеша онро орзу мекард.

«Хайр майлаш, аввал камтар сайр мекунем, давомашро мебинем», – гуфт ӯ ба худ.

Баъди як дақиқа ӯ босуръат ба поёни кӯча мерафт. Ҳиссиёте ки дар давоми ним соати оянда тамоми вучуди ӯро фаро гирифт, ҳақиқатан фаромӯшнашаванда буд. Ҳаяҷонаш тасвирнашаванда буд. Дар танҳои ифтихормандона будан, дар ҷаҳоне ки гӯё танҳо аз суръат, шамол ва озодӣ иборат аст, – ин ба монанди манзараи сӯхтори қарс-қурскунанда ба ӯ лаззат мебахшид. Дар роҳи бозгашт ба хона дар сари ӯ танҳо як фикр метапид:

«Меҳоҳам дучарха дошта бошам! Чаро Петер бояд падару модари худро дошта бошад, ки ӯро хеле дӯст медоранд, хонаи худ, ки аз он ӯро ҳеч кас пеш намекунад ва боз дучархаи худ, ки бо он ӯ метавонад ҳар вақте ки хоҳад, сайр кунад?»

Ҳенрик бо дили пур аз бадҳоҳӣ оташ даргиронд. Ӯ ҳезуми бисёреро аз захираи зимистонаи Чарвисҳо сарф кард, то ки оташ хубтар даргирад. Дучархаро даргирондан масъалаи осон набуд. Вақте ки дар оташ насос ҳам об шуда вайрон шуд, Ҳенрик корро анҷомёфта ҳисоб кард.

Вақте ки аз назди гараж овози муҳаррики

мошини кӯҳна ба гӯш омад, аз дучарха танҳо оҳанҳои сӯхта монда буд.

– Модарҷон, ман тезакак бо дучарха ба деҳа барои як шиша кола рафта меоям, – Ҳенрик овози Петерро фаҳмид. – Баъд, пас аз якчанд сония: – Модарҷон, дучарҳаи ман дар кучост? Ман аниқ дар ёд дорам, ки онро назди дари пушти хона монда будам.

Оташи худро Ҳенрик дар кунҷи дури боғ даргиронда буд, дар ҳуди наздикии девор. Петер аз пастию баландиҳои алафзор гузашта, сӯи ӯ равона шуд. Ҳенрик ӯро дида, танҳо аз як чиз пушаймон шуд: ӯ ба худ роҳи гурехтанро бурид.

– Дучарҳаи ман дар кучост, Ҳенрик? – савол дод Петер.

Дар либоси варзишии худ ӯ ҳақиқатан калон метобид, мушакҳои ӯ ба хонаҳои кӯрмуш дар алафзор монанд буданд.

«Оё ман аз ҳад нагузаронда бошам?» – аз худ пурсид Ҳенрик, вақте ки Петер боқимондаи сиёхшудаи дучарҳаи сӯзондагиро дид.

Рӯи ӯ аз бӯр сафедтар шуда буд. Ӯ ба сӯи Ҳенрик як қадам гузошт.

«Э, хайрият! – фикр кард Ҳенрик бо хурсандии ногаҳонӣ. – Ман парво надорам, ки ӯ бо ман чӣ мекунад – кӯшишҳои ман беҳуда набуданд!»

Аммо Петер истод ва дастонаш беҳолона овезон шуданд.

– Ман ба ту чизе гуфтан мехоҳам, – гуфт ӯ.

– Ҳафтаи оянда ман зодрӯз дорам ва падарам барои дучарҳаи варзишии нав пул чамъ мекард. Дар роҳ сӯи хона ман ба ӯ гуфтам, ки инашро ман ба ту тӯхфа кардан мехоҳам. Ту дучарҳаи маро не, аз они худатро сӯзондӣ.

Дард ва ҳайратро дар чаши Ҳенрик дида, ӯ тез тоб хӯрд ва сӯи хона равона шуд.

Дар назди оташи хомӯшшуда дар танҳои том монда, Ҳенрик саҳт афсӯс хӯрд, ки Петер ӯро назад. Он вақт ӯ сабаб медошт на худро, балки Петерро бад бинад. Мижа назада ба пораҳои он чизе ки дучарҳаи ӯ буда метавонист, нигоҳ карда, ӯ худро барои беақлиаш сарзаниш мекард.

3 Фалокат дар Лонгфилд

– Дар ин ҳафта мусобиқаи хеле муҳим мешавад, Ҳенрик, – ба тактикаи бо Ҳенрик бисёртар сӯҳбат кардан, ки оила интиҳоб карда буд, пайравӣ карда, рӯзе гуфт Петер. – Дастаи бозингарони крокети деҳаи мо дастаи хубтарин дар ноҳияи мо ба ҳисоб меравад. Ҳафтаи оянда бо рақиби боқувваттарини худ аз Тайдхерст бозӣ мекунем. Ин мусобиқаи асосии ин мавсим мешавад.

Ӯ чизе гуфтанро давом медод, аммо Ҳенрик ба ӯ гӯш намедод. Ҳеч кас аз аҳли оила дар назди ӯ ягон бор оиди дучарҳаи сӯхта гап назад. Аммо аз ҳамон рӯз Ҳенрик тамоми кӯшишҳои асабонӣ кардани Петерро бас кард. Ин кор дигар ӯро ҷалб намекард.

– Мо дастаи хеле хуб дорем, – гапашро давом медод Петер. – Майк Тернер, мисол, аз тарафи Кембрич бозӣ мекунад. Вилиам Вайт – тренераи дастаи мо, чанд вақт пеш маро дар бозӣ дида гуфт, ки агар бо ҳамин саъю кӯшиш давом диҳам, шояд, соли оянда маро ба даста мегиранд.

Ҳенрик пеши ҳеч кас, ҳатто пеши худаш иқрор намешуд, ки бо Петер худро осудатар ҳис мекард. Ин бегоҳӣ ӯ бо Петер ҳатто ба тамошои бозии дастаи Лонгфилд рафт.

Дастаро асосан писарони сарватмандон ташкил медоданд, ки дар хонаҳои зебои атро-

фи майдони марказии деҳа зиндагӣ мекарданд. Аммо дар байни онҳо як-ду деҳкони боқувват ва сермушак буданд, ва Ҷорҷ низ, ки соҳиби нуқтаи фуруши бензин буд.

«Чаро онҳо наметавонанд бо ягон бозии хуб машғул шаванд, ба мисли футбол?» – фикр кард Ҳенрик.

– Ҳеч гоҳ ғолибият бар Тайдхерст мисли имрӯз ин қадар наздик набуд, – таъриф мекард сарҳанг Вайт назди бозингарони даста, ки дар зинаҳои айвон нишаста буданд. – Ба ин мусобиқа тамоми ноҳия ҷамъ мешавад, то ки бозии бовичдононаро бинад.

Петер бо шикамаш дар болои алафи мулоим дароз кашида, аз масофаи дур аз даста фаҳр мекард. Ҳенрик дар наздаш менишаст ва нигоҳ мекард, ки чӣ хел сояҳои баъд аз нисфирӯзӣ дар алафи сабзи кӯтоҳкардаи майдони бозӣ дарозтар мешуданд. Майдони крокет ифтихор ва хурсандии асосии деҳа буд. Дилтанг шуда, Ҳенрик гирди айвон сайру гашт кардан гирифт. Ногоҳ ӯ дид, ки дари бинои иловагӣ бо қуфл маҳкам набуд, танҳо нимкоф буд. Ҳенрик бо кунҷковии ҳарвақта оҳиста ба дарун даромад. Дар нимторикӣ, дар байни мошинҳои дарав ва хаскашак, ба сари ӯ фикри аҷоибе омад. Ҳангоме ки назари ӯ ба халта бо навиштаҷоти «Ашӯхо барои нобуд кардани алафи бегона» афтод, майнаш саросемавор кор кард.

– Пас тамоми ноҳия ҷамъ мешавад, то ки

бозии бовичдононаро бинад? – таги бинӣ ғур-ғур мекард ӯ. – Хайр, ин дафъа онҳо як чизи ҳақиқатан аҷоибро мебинанд.

Ӯ тезакак халтаро аз хонача баровард ва бо обпошаки калон онро дар пушти тӯдаи калони қуттиҳо пинҳон кард. Мили обро, ки аз девори айвон мебаромад, ёфта, ӯ дар оромии нимторикӣ ба хона равона шуд.

Сарҳанг, ки бегоҳии бевақт дари бинои иловагиро қуфл мекард, ҳеч чизи ғайриоддиро надид. Ӯ худписандона оҳангро хуштак кашида, зиндадилона аз алафзори майдони крокет гузашта ба хона рафт.

Офтоб ҳанӯз набаромада буд, ки Ҳенрик аз таги кампал баромад, либосҳояшро пӯшид ва аз хона баромад. Ӯ дар тахмини худ хато накард: ин гуна барвақт дар кӯчаҳои Лонгфилд ҳақиқатан ягон чонвари зинда набуд. Ӯ аз яке аз падархондҳои худ бисёр чизхоро оиди нобуд кардани алафҳои бегона фаҳмида буд. Он мард ба ҳар навъи алафҳои бегона чунон нафрат дошт, ки онҳоро бо нафрати ғайритабиӣ нобуд карда, ба гулҳое ки аз он нобуд мешуданд, аҳамият намедод. Ҳенрик борҳо дида буд, ки чӣ тавр вай ба обпошак гирдакҳои сафедро меандоخت. Барои ҳамин ӯ хеле хуб медонист, ки акнун чиро ва чӣ тавр бояд кунад. Ӯ обпошакро ба маркази майдони машҳур баровард ва саросема нашуда ба кор шурӯъ кард. Ӯ боз чандин бор бояд бо обпошак назди мили об медавид, пеш аз он, ки аз

натиҷаи кораш қаноатманд шавад. Агар дар ин муддат чаноби Персӣ, муаллими синф барои қафомондаҳо, ӯро дида метавонист, бояд қоил мешуд, ки Ҳенрик хеле хуб навишта метавонад.

Хеле пештар аз он, ки ширфурӯш даврзании ҳаррӯзаи деҳаро сар кунад, Ҳенрик аллакай боз дар таги кампал хоб мерафт. Вақте ки посбон ба даҳшат омада, сарҳанг Вайтро ба воситаи телефон ба майдони крокет ҷеғ зад, аллакай ҳеч чизро ислоҳ кардан мумкин набуд.

– Ба ягон кас дар бораи ин сухане ҳам нагӯед! – сарҳанг чуқур нафас мекашид. – Мо бояд фақат умед дошта бошем, ки ин баъд аз рӯзҳои истироҳат аён мешавад!

Дар ин субҳи шанбе тамоми деҳа ба галаи занбӯри ба ҳаяҷон овардашуда монанд буд. Чорч нуқтаи бензинфурӯшиашро бо байрақҳои ҳарранга оро медод. Хонумҳои базеб, якдигарро пешдастӣ карда, кулчаҳо ва тортҳои аҷоиб мепухтанд: Лонгфилд бо «чойнӯшиҳои крокетӣ»-и худ машҳур буд. Рӯзномаи маҳаллӣ хабарнигорони хубтарини худро фиристод. Аммо, вақте ки пайиҳам мошинҳои қиматбаҳо бо аъзоёни дастаи Тайдхерст омадан гирифтанд, дар анбӯҳи одамон қикиррос ва пичирпичир сар шуд. Рӯйҳои бозингарони дастаи Лонгфилдро ранги шармандагӣ пур кард, вақте онҳо калимаи беадабонаро, ки бо ҳарфҳои калон аз алафи сӯхта аз бари майдони дӯстдоштаи онҳо навишта шуда буд, хонданд. Бозингарон,

мулоим карда гӯем, дар ҳолати хуби варзишӣ набуданд. Тайдхерст бо бартарии 90 хол ғолиб омад.

Дар он вақте ки полиси маҳаллӣ ба тафтиш шуруъ кард, хабарнигори рӯзнома, ки аз рӯйдод хеле хурсанд буд, ба идорааш баргашт ва ба фикр кардани сарлавҳаи мақолаи худ шуруъ кард, чизе мисли «Зараррасони ношинос обрӯи деҳаро резонд». Ӯ ба худ савол меод, ки оё сармуҳаррир дар рӯзнома иқтибос кардани он калимаи беадабонаро иҷозат медиҳад. Вақте ки ниҳоят дастаи Тайдхерст ботантана ва хурсандона ба хона рафт, дар айвон Майк Тернер ва якчанд бозингарони дастаи Лонгфилд барои сар додани хашми худ чамъ шуданд.

– Ман касеро, ки инро кард, бо дастони худ дам буғӣ мекардам! – ғуррос зад Чорч, соҳиби нуқтаи бензинфурӯшӣ.

– Биёед гарав мебандем, ки ин кори бачаи девсурати сурхпӯсти хаткашон аст?! – гуфт чияни сарҳанг.

– Дуруст, дигар касе нест! – аз ҳаяҷон дар ҷояш част Чорч. – Чӣ хел мо пештар фикр накардем?

– Ҳа, аз деҳаи мо ҳеҷ кас ба чунин кор даст наметавонад, – дастгирӣ кард ӯро Майк Тернер.

Онҳо ин фикрро ҳар қадар бисёртар шарҳ дода, пурра кунанд, ҳамон қадар бадхашмтар мешуданд.

– Ин писараки бадафт. Ӯро албатта ҷазо до-

дан даркор аст, – қарор доданд бачаҳо.

Шомро интизор шуда, онҳо ба кофтукови Хенрик равона шуданд.

Хенрик ханӯз дар умраш мусобиқаи крокетро надида буд, аммо инаш ба ӯ ҳаловати ҳақиқӣ бахшид. Ӯ дар болои тавора дар кӯчаи худ менишаст ва ханӯз ҳам паст-паст механдид. Ногаҳон аз торикӣ якчанд шахс бесадо бароманданд. Онҳо оҳиста ва устуворона, мисли тӯдаи гургон, доираро барои ҷаҳиши марговар ҷафс мекарданд. Хенрик хатареро, ки ба ӯ наздик мешуд ҳис кард. Ҳалқаш ногаҳон хушк шуд.

– Ту ҳамон нобакор ҳастӣ, ки моро дар пеши тамоми ноҳия шарманда кардӣ? – пурсид Майк.

Ангуштҳои ӯ гардани Хенрикро мисли анбӯри пӯлодӣ фишор доданд. Хенрик медонист, ки онҳо ҳеҷ чизро исбот наметавонистанд. Аммо, ба рӯйҳои онҳо нигариста, ӯ фаҳмид, ки афвро мунтазир шудан даркор нест.

«Акнун азизам, туро, чунон меқӯбанд, ки дар умрат он гуна накӯфта буданд, – ба худ гуфт Хенрик. – Ва ту ҳеҷ кор карда наметавонӣ!»

Якчанд дақиқаи оянда аз он чи ӯ тасаввур карда метавонист, бадтар буданд. Онҳо панҷ кас буданд, ҷавонони қоматбаланд, боқувват ва дар баробари ин хеле хашмгин. Дертар ӯ метавонист фақат лағадҳои вазнини пой ва зарбаҳои харобкунандаи муштхоро ба ёд орад. Дар гӯшҳояш ғалоғула буд, ба чашмон аз пешонии кафида

хун медаромад. Вақте ки дар мобайни ду лагад ба таги қабурғаҳо ва ба шикам $\bar{u}$ нафас кашид, барои оромона мурдан як дақиқаи истироҳат мехост.

Дар он вақте ки Ҳенрик аллакай чиддӣ бо-вар кард, ки рӯзаш ба охир омад, овози шиноси Петер ба $\bar{g}$ ш расид:

– Шумоён, ки ин қадар боқувват ҳастед, чӣ хел қарор додед бачаи дувоздаҳсоларо занед?

Бори якум дар ин рӯз бозингарони дастаи крокет худро ҳақиқатан осуда ҳис карданд. Ва онҳо наметавонистанд иҷозат диҳанд, ки Петерри 15-сола ҳамаи хурсандии онҳоро вайрон кунанд. Қияни сарҳанг Вайт писхандкунон гуфт:

– Кӣ медонад, шояд $\bar{u}$ ҳам ба додари худ ёрӣ дода буд? Хубтар мешавад, агар мо $\bar{u}$ ро барои ёдоварӣ як-дуто занем.

Ҳенрик зарбаи паст ва доди пурхашмонаи Петерро шунид. Вақте ки дар лаҳзаи оянда дар роҳ мошини кӯхнаи хаткашон пайдо шуд, Ҳенрик ба торикӣ фуру рафт.

$\bar{U}$ аз он чи баъд рӯй дод, то он дақиқае ки чашмонашро кушода дид, ки дар болои дивани хонаи Ҷарвисҳо дароз кашадааст, ҳеч чизро дар хотир надошт. Петер дар болои курсӣ менишаст ва латтаи хунуфро ба доғи калони латма дар чоғаш мемонд. $\bar{U}$ паст-паст чизи на он қадар хубро дар бораи рафтори бозингарони дӯстдоштаи пештараи худ таги бинӣ ғур-ғур мекард.

Ҳенрик медонист, ки ғамхориҳоеро, ки он бегоҳ хонум Ҷарвис ба $\bar{u}$ зоҳир намуд, ҳеч вақт аз хотираш бароварда наметавонад. $\bar{U}$ ба худ қасам хӯрд, ки дигар ҳеч вақт $\bar{u}$ ро «хонум Яҳнӣ» наменомад. $\bar{U}$ ба Ҳенрик ягон саволи нохуш намедод ва бо серташвишии аз ҳад зиёд ба ҳолати ногувор наменононд. $\bar{U}$ захмҳои Ҳенрикро чунон мешуст, тамйиз мекард ва мебаст, ки гӯё дар қаҳон барои $\bar{u}$ аз ин бачаи бегона муҳимтар касе набуд. Хаткашон оҳиста, бо қошукча ҳаматарафа лабҳои зарбхӯрда ва варамкардашро эҳтиёт карда, ба даҳони $\bar{u}$ чойи ширини ширгарм мерехт. Пиёлро дар даст дошта, чаноби Ҷарвис ногаҳон табассум кард ва гуфт:

– Туро, албатта, ҳаққонӣ зарбу лат карданд, лекин ба ҳар ҳол, ба ту раҳмамон меояд.

– Худоро шуқр, ки шумо, падарҷон, дар вақташ пайдо шудед, – аз пироги шоколади модараш пораи калонро газид, гуфт Петер. – Онҳо тавонистанд фақат як бор маро зананд – аммо, ой, чоғи ман! Ман тақрибан тасаввур карда метавонам, ки Ҳенрики бечораи мо чиро аз сар гузаронд.

– Ҳеч каси мо ба дигарон ин дафъа ҳеч чиз намегӯяд, – омирона гуфт чаноби Ҷарвис, – набошад нохушиҳо бо полис буда метавонанд. Ба ту назар афканда, Ҳенрик, ман фикр мекунам, ки аллакай чазоятро ба кадри кифоя гирифтӣ.

Дертар, вақте ки хаткашон бо занаш барои ба харгӯшакон ем додан рафтанд, Ҳенрик аз он

вакте ки дар ин хона буд, бори якум гап зад.

– Ростӣ гап, аз чӣ сабаб ту маро тарафгирӣ кардани шудӣ?

– Ох, сари ман... ман тамоман аз ӯҳдаи фикр кардан баромада наметавонам, – гуфт Петер бо табассум. – Ҳар тавре ки бошад, аз ин вақт роҳ ба даста барои ман тамоман баста аст.

– Не, ту баҳар ҳолгӯӣ, барои чӣ? – истодагарӣ мекард Ҳенрик. Ӯ албатта сабабашро бояд мефаҳмид.

– Хайр, умуман, – бо табассум гуфт Петер, – ман чунин меҳисобам, ки ҳамчун аъзои як оила, мо ҳамеша бояд якдигарро пуштибонӣ намоем.

– Ба ҳар ҳол, раҳмат! – канда-канда гуфт Ҳенрик ва чашмонашро пӯшид.

Танҳо баъд аз як ҳафта ӯ чунон сиҳат шуд, ки метавонист боз ба мактаб равад. Аллакай баъди се соати ба мактаб рафтаниаш ба ӯ муяссар шуд, ки тамоми мактабро дарҳам-барҳам кунад: дар занги калон ӯ сиренаи хатари сӯхторро ба кор даровард. Ҳеч гоҳ дар ин вақти рӯз дар мактаб машқҳои зидди сӯхтор гузаронда намешуданд. Бетартибие ки аз ин сабаб воқеъ шуд, барои мустаҳкам шудани рӯҳи чангии Ҳенрик хеле бисёр ёрӣ дод.

4 Кулбаи пинҳонӣ

Ҳенрик чандин сол боз як қоида дошт: ҳама касонеро, ки воҳӯрад, бад бинад. Аммо ҳафтаҳо

мегузаштанд, ва нисбати оилаи Чарвисҳо ба ин қоида пайравӣ кардани Ҳенрик мушкилтар мешуд. Ба ӯ чунин метофт, ки агар хушёрӣ худро ақаллан каме сусттар кунад, онҳоро дӯст медорад ва боварӣ дошт, ки ин барои ӯ бадбахтии калон мешавад. Ҳенрик қарор дод, ки худро то ҳадди имкон аз онҳо дур мегирад. То вақте ки ӯ дар мактаб буд, ин мушкил набуд. Аммо дигар вақт ӯ чӣ бояд кунад?

Яке аз бегоҳҳои шанбе ӯ тамоман тасодуфан чангалро кашф намуд. Ҳенрик рӯзҳои якшанберо бад медид, аммо бегоҳҳои шанбе боз бадтар буданд. Ҳар ҳафта ҳамон як чиз такрор мешуд: наздикии соати ҳашт дар назди хона аз тамоми маҳалла бисёр ҷавонон чамъ мешуданд. Онҳо пиёда, бо дучархаҳо, мошинҳо ва мопедҳо меомаданд ва хона ба ихтиёрашон вогузошта мешуд. Онҳо гитара навохта, месуруданд, Китоби Муқаддас мехонданд ва бо Худо чунон сӯхбат мекарданд, ки гӯё бо Ӯ хуб шинос буданд. Овозҳои онҳо то Ҳенрик ба болохона мерасид ва ӯ ҳамаи онҳоро хеле бад медид. Чаноби Чарвис дар ин маҷлисҳо қувваи асосии фармондеҳикунанда буд, ҳамсараш бошад монда нашуда кофе ва шириниҳо пешкаш мекард.

Барои Ҳенрик мурдан аз ҳамроҳшавӣ бо онҳо осонтар буд. Аммо ӯро ҳиссиёте азоб меод, ки ӯ чизеро аз даст додааст. Дар ин шанбе бошад тоқати ӯ барои муддати зиёд нарасид. Ҳенрик дари «харобазор»-ро, ки ӯ хонаи Чарвисҳоро

чунин меномид, тараққос занонда пӯшонд ва ба роҳ баромад. Ҷ бадқавоқона бо пайраҳа аз саҳро мегузашт, то даме ки ногаҳон ба ҷангал даромад. Оромӣ ва танҳой ба ҷони ӯ мисли марҳами рӯҳафзо рехта шуданд, ҳамаи асабоният нест шуд. Дар ин ҷо, дар сояи дарахтони хеле калон, касе набуд, ки ба нори ӯ нигоҳ кунад, хонда на-тавонистани ӯро масҳара кунад, ё барои падару модар надоштанаши мазоҳ намояд. Акнун, хайрият, ӯ паноҳгоҳе пайдо кард ва аз ҳафтаи оянда сар карда бо имконияти аввалин ба ҷангал мегузашт. Рӯзи ҷумъа ӯ харгӯшро дид. Барои писарчаи шаҳрӣ, мисли Ҳенрик, воҳӯрӣ бо ҳайвони ваҳшии ҳақиқӣ ҳодисаи ҳақиқатан бузург буд ва ӯро ба фикре овард.

Рӯзҳои шанбе аҳли оила аксар вақт ба шаҳр барои харидҳои лозимӣ мерафтанд. Ин дафъа Ҳенрик бо онҳо рафт. Харочотҳо барои зиндагӣ дар деҳа аз шаҳр дида камтар буданд ва Ҳенрик аз он чи ба ӯ барои кисапулӣ медоданд, ҷамъ мекард. Бо нидои: «Баъд аз як соат дар ҳамин ҷо!» аҳли оила ба ҳар сӯ равона шуданд. Ҳенрик қад-қади кӯчаи марказӣ рафт. Дар давоми ҳамаи ин солҳо ӯ хеле хуб аз худ кард, ки ҷӣ тавр ягон тин надода, кисаҳоро бо шириниҳо пур кардан мумкин аст. Ҷ тангаҳоро ҷаранг-ҷурунг кунонда, ба мағоза даромад. Ҷ чунин вонамуд кард, ки гӯё интиҳоб кардан барояш душвор аст ва кисаҳояшро бо шириниҳои дӯстдошта пур кард, ки нархи умумиашон ка-

маш як фунт стерлинг¹ буд. Соҳиби чунин мағоза дар Лонгфилд кампираки нимкӯр буд, аз ин сабаб Ҳенрик ба ӯ санҷидани ин тездастиро паст меҳисобид. Акнун дар шаҳр бошад ӯ бо ду даст ба имконияти барояш кушодашуда часпид ва пеш аз он ки ба мағозаи молҳои варзишӣ равад, боз се мағозаи шириниро сабуктар кард. Дар он ҷо ӯ ба худ аз фулузи мустаҳкам фалахмон² харид ва хушҳолона ба назди мошин равона шуд.

Дар роҳ ба хона оила пайихам сурудҳои масеҳӣ мехонданд. Ин сурудҳои Ҳенрико асаби мекард, аммо ӯ хомӯш менишаст. Чунин менамуд, ки Ҷарвисҳо бо тамоми ҷон аз зиндагӣ шодӣ мекарданд.

Дар қисми боқимондаи рӯз беист борон меборид. Саёҳатро ба ҷангал ба саҳари якшанбе мондан лозим омад. Фалахмони нави худро ӯ ҷуқуртар ба киса андохт.

Акнун Ҳенрик худро чун ваҳшӣ ё шикорчи ҳис мекард. Агар лианаи печон пайдо мешуд, ӯ аз дарахт ба дарахт мечаст. Ҷ бе барор ба ҷанд парранда санг парронд, лекин мақсади ӯ, албатта харгӯшҳо буданд. Ногоҳ ӯ гурбаро дид. Ин ҷонвари мавзуни сиёҳпашм буд, айнан чун он гурбаҳое ки дар ҳама ҷой ҷалочинкампириҳо ҳамроҳӣ мекарданд, ҷуноне ки онҳоро гоҳо дар китобҳои афсонавӣ тасвир мекунанд.

1 тақрибан ду доллар

2 рагатка

Умуман Ҳенрик ҳеч гоҳ гурбаро куштани набуд. Ӯ танҳо беихтиёр нишон гирифт – ва қайроқсанги ҳамвор, ки аз пайраҳаи назди хонаи сарҳанг Вайт гирифта шуда буд, рост ба мобайни чашмонаш расид. Марги ногаҳонӣ буд, бе азоб ва ҷонкани.

Ҳенрик дилбеҳузур шуда, ба ҷисми бечон чун

чодушуда нигоҳ мекард. Ин ҷонвари хеле зебо буд ва вақте ки ӯ бо нӯги кафшаш гурбаро ба пушташ гардонд, фаҳмид, ки он ба қарибӣ гурбачаҳо таваллуд кардааст. Бемаъноии ин рафтор ӯро гич кард. Ва ҳамон замон ба ёди ӯ манзарае омад. Ӯ ин манзараро се сол боз аз ёд равонданӣ мешуд, аммо, ба ҳамаи кӯшишҳо нигоҳ накарда, он боз ва боз ба ёдаш меомад. Ва он гоҳ ба ӯ чунин менамуд, ки ӯ боз ҳамон уллоси даҳшатовари сагро мешунавад.

Дар он рӯз Ҳенрик ният дошт ҷангалчаи бесоҳибро дар наздикии хонаи кӯдакон сӯзонад. Ӯ пешакӣ аз мошини мудирӣ боғча зарфи бензинро дуздида, тайёр карда монда буд. Гӯгирдро ба даст гирифта, ӯ аллақай ба қор шурӯъ кардани буд, ки ҳамин вақт ба ӯ саги калони зард дарафтод. Ҳенрик якҷанд бор кӯшиш кард ӯро пеш кунад, аммо бенатича, ва дар охир тоқати ӯ тоқ шуд. Ӯ ба болои саг бензин рехт ва гӯгирди даргирифтаре наздик бурд. Чизе ки баъд рӯй дод, тамоман даҳшатнок буд. Саги тарсида ҳар қадар тез давад, оташ ҳамон қадар баландтар дармегирифт. Вақте ки одамоне мағалро шунида, ба ҷои воқеа давида омаданд, атроф аз уллоси даҳшатноки саг пур буд. Ҳенрик аз бесарусомонӣ истифода бурда, нопадид шуд. Пас аз ин ҳодиса ӯ якҷанд рӯз ба хӯрок даст намерасонд ва ҳамин ки чашмонашро мепӯшид, сагро медид, ки рост сӯи ӯ медавид. Аз сабаби нигоҳубини фидокоронаи соҳибаш ва ҳунари ҷарроҳии духтури ҳайвонот саг зинда

монд, аммо пашмаш набаромад. Ҳар боре ки Ҳенрик ин ҷонвари безебро дар кӯча медид, дилаш беҳузур мешуд. Акнун дар назди пойҳои ӯ ин гурбаи мурда мехобид.

– Аз Ҳенрик Ҷонсон барин бадкор чӣ ҳосил мешавад? – гур-гур кард ӯ. – Дар ту ягон чизи хуб намондааст.

Барои раҳо шудан аз маъюсие ки ӯро фаро гирифта буд, Ҳенрик гурбаро ба чуқурӣ бо пояш тела дода, фалахмонро ҳам ба он ҷо партофту бо пайраҳа ба ҷустуҷӯи ягон чизе ки ӯро аз фикрҳои нохуш дур карда тавонад, равона шуд.

Ӯ ба он хеле тезтар аз он ки интизор буд, бархӯрд. Каме аз пайраҳаи ҷангал дуртар, дар байни буттаҳои алафи газна, кулбаи беназорат буд. Дусад сол пеш, дар вақти инкишофи металлургия дар ин қисми минтақаи Сассекс, ин кулба қисми заводи металлургӣ буд. Баъд аз он ки ин соҳаи саноат барҳам хӯрд, завод ҳам аз байн рафт. Танҳо кулбаи устои асосӣ монд, ки бо гузашти вақт ҷангал онро бисёртар пахш мекард. Он ба ҳолати Ҳенрик хеле хуб мувофиқ буд. Ногоҳ ӯ фикр кард, ки ин хона пурра метавонист аз онҳо ҷалочинкампириро бошад, ки гурбаашро ӯ ҳозир кушт. Дар ҷустуҷӯи мочаро ӯ даричаи фарсудаи боғро кушод ва аз роҳчаи алафзеркарда сӯи дари даромад равона шуд.

– Маълум аст, ки дар ин ҷо кайҳо боз касе зиндагӣ намекунад, – ӯ ба яке аз тирезаҳо

нигоҳ карда, худро ором мекард.

Аммо аз назари яқум фаҳмо буд, ки ӯ хато кард. Дар кулба бетартибии даҳшатангез буд. Ва ба ҳар ҳол Ҳенрик пай бурд, ки ороиш ва асбобҳои бисоти хона хеле қадима ва қиматбаҳо буданд. Баъд ӯ ҷорӯбро дид. Он назди девор дар пеши тирезае ки Ҳенрик ба он нигоҳ мекард, меистод.

– Ҳа, набошад, дар ин ҷо дар ҳақиқат ҷалочинкампири зиндагӣ мекунад! – ӯ қариб беовоз нафас баровард.

Ӯро ларзаи хунук фаро гирифт. Умуман, ӯ на ба афсонаҳо бовар мекард, на ба ҷалочинкампириҳо, лекин худ фикр бо кадом як сабаб ӯро мафтун мекард. Ӯ бо навбат ба ҳар як тиреза нигоҳ мекард. Дар даруни дилаш ӯ умед дошт, ки ҷалочинкампириро ёбад, аммо чунин менамуд, ки кулба холи буд. Шояд ӯ мисли оилаи Ҷарвисҳо ба ҷамоат рафтааст? – Вале, не, ҷалочинкампириҳо ҷамоатро аз ӯ бисёртар дӯст намедоранд.

Аммо ногоҳ ӯро тарси воҳиманок фаро гирифт. Ба яке аз тирезаҳо, ки онро қабати ғафси ҷанг пӯшонда буд, нигоҳ карда, Ҳенрик дар кунҷи торики меҳмонхона тӯдаи ҳайратангези сиёхро дид, ки дар замин аҷиб мечунбид.

Агар Ҳенрику худро бо фикри ҷалочинкампириҳо наматарсонд, ба он аҳамият намедод.

Ӯ аллакай дар ними роҳ ба назди дарича буд, вақте кунҷковӣ бар воҳимае ки ӯро фаро

гирифта буд, ғолиб омад. Ҷ бояд донад, ки ин тӯда чист! Ҷ ханӯз дар аввал дид, ки тирезаи ошхона нимкоф буд. Ҷенрик дар як мижа задан ба хона даромад. Дар ошхонаи хеле чиркин чунон бӯи бад буд, ки Ҷенрик ҳангоми аз даҳлез майдаяк гузаштан бояд биниашро маҳкам мекард. Ба ӯ тамоми часораташ даркор буд, то аз хучраи нимторик гузарад. Ва он гоҳ ӯ хода

хӯрдагӣ барин, дар болои сабад бо гурбачаҳои сиёҳ истод.

Он тӯдаи ҳайратангези сиёҳ, ки ӯ онро аз тиреза дида буд, ҳафт гурбачаҳои майдаи сиёҳ буданд, ки кӯшиш мекарданд аз сабад бароянд, то ба кофтукови модар раванд. Онҳо ҳафтрӯза буданд. Чашмони онҳо ҳоло кушода нашуда буданд, ва онҳо хеле бекувват буданд! Дили Ҷенрик дард кард, вақте фаҳмид, ки ҳамаи онҳоро ҳалокати ҳатмӣ интизор аст.

– Майдаякон, ин ман модари шуморо куштам, – бо овози паст гуфт ӯ. – Маро бубахшед.

Ҷенрик ҳис кард, ки мавҷи ноумедӣ ӯро қариб ғарқ мекунад, ва рӯяшро гардонд. Чашмони ӯ охир чизи дигареро мекофтанд, на онҳоеро, ки сарҳади марғ ва зиндагиро гузаштаанд ё ба қарибӣ мегузаранд. Дар болои мизи майдаяки назди оташдони деворӣ, ки аз хокистар пур буд, се ҳайкалчаи нозуки нуқрагини паррандаҳо меистоданд. Онҳо ҳақиқатан шоҳкорӣ буданд. Ҷенрик ханӯз ҳеҷ гоҳ чунин зебоиро дида набуд. Ҷ ба дастонаш яктогӣ парранда гирифт.

– Ба дастам афтидӣ, дузд! – аз даҳлез овози хиррӣ баромад.

Ҷенрик ба қафо тоб хӯрд – дар назди ӯ «чалочинкампир» меистод! Ҷро воҳима зер кард. Ин кампираки пири чорқатшуда буд. Дар атрофи рӯи бенури ӯ қабзаҳои мӯи сафед буданд. Ҷ халат пӯшида буд ва дар даст таппончаро саҳт меқайд. Ҷенрик тамоман майнагич

шуда буд. Дар афсонаҳо чалочинкампиrho шояд чорӯбро истифода мебаранд, аммо тап-пончаро не-ку! Чашмони сурх ва хашмгини ӯ бо нафрат ба Ҳенрик нигоҳ мекарданд.

– Ман туро намекушам, – эълон кард ӯ. – Ман фақат ба чашмаки зонуют тир мезанам, то ки сахттар дард кунад. Он гоҳ ман бисёр вақт дорам, ки ба фермаи наздиктарин равам ва бо телефон полисро ҷег занам.

– Не, не ин корро накунад, – ҳамон дам дод зад Ҳенрик. – Ман ҳеч чизро нагирифтаам.

– Ба хонаи касе бе иҷозат даромадан аллакай худ ба худ ҷинойти вазнин аст, – ӯ гапашро дағалона бурид. – Дар паррандаҳои ман бошад пайҳои бисёри ангуштони ту мондааст. Барои ин туро аниқ ба ҳабсхона мешинонам.

Ҳенрик медонист, ки ӯ рост мегӯяд. Агар гузаштаи ӯро ба назар гирем, чунин вариант имконпазир буд. Ӯ умуман аз аввал нақша мекашид, ки Лонгфилдро бо мошини олидараҷаи полис тарк мекунад, аммо ҳозир фикр дар бо-раи он ӯро ба хурсандӣ водор намекард.

– Ман медонам ту кистӣ, – овози хиррӣ давом медод. – Ту ҷинойткори нави хаткашон ҳастӣ.

– Ман ҷинойткор нестам! – эътироз кард Ҳенрик.

– Хайр мешавӣ, вақте ки ман аз ту қасос мегирам, – ғур-ғур кард кампирак.

Ҳенрик хомӯш монд. Ҳавобаландияш ба ӯ

рухсат намедод, ки раҳм талабад. Шап-шап қадам гузошта, кампирак наздиктари ӯ омад ва нори ӯро тамошо кард.

– Писараки бадафт! – бадхоҳона гуфт ӯ. – Аммо туро тарсончак гуфтан намешавад. Ҳамаи ин алафи газна ва бегонаро ана дар он чо мебинӣ?

Ӯ бо таппонча сӯи тиреза нишон дод. Ҳенрик беихтиёр қулт кард ва бо аломати тасдиқ сар ҷунбонд.

– Як вақтҳо дар он чо боғ буд, – давом ме-дод кампирак. – Аммо устухонҳои ман чунон дард мекунам, ки аз ӯҳдаи ин кор дигар баро-мада наметавонам. Агар ту ҳар бегоҳ ва рӯзҳои истироҳат ба ин чо ба муддати ду соат биёӣ ва боғро тоза кунӣ, ман хомӯш мемонам. Аммо агар набиёӣ, ман ҳамон дам ба полис занг меза-нам.

– Лекин ин зӯроварӣ аст, – эътироз кард Ҳенрик.

– Инро тарбияи корӣ ҳам номидан мумкин аст, – табассум кард кампирак.

– Ба ту чӣ маъқултар аст: адолати ман ё по-лис?

– Аз они шумо, – ғур-ғур кунон гуфт Ҳенрик ва ҳақорат кард.

– Ман, воқеан, бисёр калимаҳое медонам, ки аз калимаҳои ту дида сахттаранд, – гуфт кам-пирак, Ҳенрикро аз миёни ошхонаи «хушбӯй» ба берун тела дода, кампирак ба ӯ каланди кунд

ва қайчиҳои боғии зангзадаро дод ва фармуд:

– Рав, кор кун, ба танаффус умедвор нашав!

Дастҳо ва пойҳо аз сӯхтаҳои алафи газна ме-хориданд, хорҳо ба пӯст мехалиданд. Офтоби тобистонаи пурхашм тоқатфарсо месӯзонд ва арақ аз пушташ чорӣ мешуд. Ҳамин ки Ҳенрик корашро бас мекард, аз тирезаи хонаи хоб сари кампирак мебаромад ва ўро ҳақорату таҳдид мекард. Ҳангоме ў хаста, ҳама чояш харошида ва пур аз хуни хушкшуда, дар охир ба хона ме-рафт, бо сабукии калон ба ёд овард, ки ба ростӣ ў аз фалахмони зараровар сари вақт халос шуд.

5 Ҳафт гурбачаи сиёҳ

Тамоми ҳафтаи оянда ба Ҳенрик мисли хоби даҳшатовар буд. Аз кори вазнин тамоми баданаш чунон дард мекард, ки сахарихо ў бо душворӣ ба ҳаракат меомад. Шабона ў чашмонашро пӯшонда наметавонист, зеро метарсид, ки кампирак он чиро, ки ў бо гурбааш кард, мефаҳмад. Рӯзона дар мактаб аз фикри он ки боз бояд ба кулбаи нафратангез кашола шуда равад, аҳволаш бад мешуд.

Ў ғамгинона табассум кард, чун нохост фаҳмид, ки хонум Ҷарвис ба шавҳараш мегуфт:

– Умед дорам, бо Ҳенрик ягон чизи бад на-мешавад, агар ў ҳар рӯз соатҳо дар ҷангал гуза-ронад.

– Ғам нахӯр, бо ў дар он ҷо ҳеҷ чиз наме-

шавад, – ҷавоби оромкунанда ба гӯш расид. – Ҷангал одамро шифо мебахшад.

«Ў шояд шӯҳӣ мекунад», – фикр кард Ҳенрик дар ноумедӣ.

Ҳеҷ кас, албатта, ўро маҷбур карда наме-тавонист, ки гаштаву баргашта ба он кулбаи нафратангез равад. Таҳдидҳои кампирак дар муқоиса бо он чи ў аз сар гузаронда буд, ҳеҷ буданд. Аммо дар кампирак чизе буд, ки ў тамо-ман бар он муқобилат намудан наметавонист. Ў ҳис мекард, ки бояд ба ў итоат кунад.

Ҳайрият, якшанбе омад. Ў алафҳои бегона-ро хишома мекард ва ҳис менамуд, ки гармии беҳад ўро аз қуввати охирин маҳрум мекунад. Ў навакак сар кард, аммо аллакай монда шуд. Ногоҳ ғичирроси дар ба гӯш расид ва дар остона кампирак пайдо шуд. Ў вайро ба хона даъ-ват кард. Ҳенрик оҳиста каландашро монд ва бо ҳисси пешакии нохушӣ аз пушти ў ба кул-ба рафт. Бо вучуди гармо ўро тарсу ларз фаро гирифт, ҳангоме кампирак ўро ба кунҷе ки як вақтҳо сабад бо гурбачаҳо меистод, овард.

«Ана тамом, рӯзам буд шуд, – фикр кард ў, – ў яқинан медонад, ки бо гурба чӣ шуд».

Аммо, ҳайрон шуда фаҳмид, ки ҳамаи гурбачаҳо на танҳо зинда, балки ҳатто солиму бардам буданд. Сӯи ў аз поён ба боло ҳафт ҷуфт чашмони гирда ва сабз соддадилона нигоҳ ме-карданд.

– Модарашон гурехта, онҳоро ба тақдир су-

пурд. Айнан ҳамон тавре ки модарам бо ман кард, – бо талхӣ гуфт кампирак. – Чунин дилсахтӣ! Ман боварии комил дорам, ки ӯ аз он сабаб гурехт, ки бо гурбаи ҷавон шинос шуд. Ман бошам акнун бояд бо ҳамаи ҳафт тифлакон шинам!

– Чаро онҳо ҳоло намурдаанд? – бо осудагии кушоду равшан пурсид Ҳенрик.

– Чаро онҳо ҳоло намурдаанд? – хитоб кард кампирак. – Чунки ман худам дар ҳар ду соат, сахар ва шаб онҳоро бо дасти худ мехӯронам. Ман аллакай тамоман бедармон шудаам. Ман ҳатто маҷбур будам бо автобус ба шаҳр равам, то барои гурбачаҳо хокаи ширӣ ва чакрарез харам. Эҳ, ҳамаи ин ташвишҳо ва ғамҳо танҳо барои наҷоти онҳо. Беҳтараш ман онҳоро ғарқ мекардам.

– Не, не, ин корро накунад, – зорӣ намуд Ҳенрик. – Ман дар хӯрондани онҳо ба шумо ёрӣ медиҳам.

– Сахарӣ, пеш аз дарсҳо дар мактаб? – пурсид ӯ.

– Ҳа, – гуфт Ҳенрик ва аз худаш ҳайрон шуд. – Ман метавонистам ба ин ҷо наздикиҳои соати ҳафт биёям.

– Ҳайр хуб! Он вақт ман метавонам каме истироҳат кунам ва боз ба китобхонӣ шуруъ кунам. Дар ин ҳафта ман ягон саҳифа нахондам. Бо диққат нигоҳ кун, ман ҳозир ба ту нишон медиҳам, ки инро чӣ тавр кардан даркор аст, то ки аллакай

худат пеш аз рафтан онҳоро хӯронда тавонӣ.

Ҳенрик мисли мафтуншуда нигоҳ мекард, ки чӣ хел ӯ хокаи шириро дар оби ширгарм омехта, ба чакрарез гирифт. Ӯ гурбачаи якумро ба рӯймоли кӯҳнаи худ печонд ва чакрарезро ба даҳонаш андохт. Гурбача фавран чашмгурусна макиданро сар кард ва дар як мижа задан се миқдори «чакрарез»-ро тамом кард.

– Ҳайр, тамом, ҳоло бас, ту, шикампараст, – бе кина гур-гур мекард кампирак. – Набошад, шикамат мекафад.

Ӯ ҳар як гурбачаеро, ки мехӯронд, маломат ва сарзаниш мекард. Аммо аз чашмони Ҳенрик пинҳон нашуд, ки ӯ онҳоро бо чӣ гуна эҳтиёткорӣ ва меҳр ба дасташ мегирифт.

– Ин ландаҳурон ҳақиқатан ин грелкаро модари худ меҳисобанд, – грелкаро бо оби ширгарм пур карда, онро ба латта печонда, боз ба сабад монда, фаҳмонд ӯ.

– Онҳоро ҳама вақт дар гармӣ нигоҳ доштан даркор аст, ҳатто дар тобистон, – фаҳмонд ӯ ба Ҳенрик. Ӯ бо тааҷҷуб нигоҳ мекард, ки чӣ хел кампирак гурбачаҳоро пайиҳам гирифта, шикамчаҳои ҳар кадоми онҳоро бо исфанҷи нами ширгарм пок мекард.

– Тифлакон парпечҳоро чиркин мекунад, гурбачаҳоро бошад одат кунондан даркор аст, ки қазои ҳочат кунанд – айнан ҳамон тавре ки гурба ёд меод.

Вақте ки ҳар яке аз гурбаҳо қазои ҳочат

кард, ӯ боз онҳоро ба грелка хобонд ва сабадро бо кампали пашмин пӯшонд.

– Акнун, рафта кор кун, – фармуд кампирак.
– Хӯрокдиҳии ояндаро худат баъд аз ду соат мегузарони.

Бар акси он чи ӯ фикр мекард, ин он қадар осон набудааст, илова ба ин кампирак дар болои ӯ истода, дастони лаванди ӯро лаънатборон мекард.

– Чақрарезро ба даҳонаш андоз! – кампирак ба ӯ фашшос мезад. – Ӯ ширро бо гӯшаш нӯшида наметавонад! – Ё: – Охир, агар чунин даст гири, ту ӯро буғӣ мекуни, каллаварам.

Ба ҳар ҳол ин хӯрокдиҳӣ ба ӯ ҳаловати зиёд мебахшид. Аммо аз ин шавқ ҳатто пай намонд, вақте рӯзи дигар Ҳенрик дар хоб монда маҷбур буд, ки ба чангал бо шиками холи равад. Ӯ тайёр буд забонашро газад, ки хӯрондани гурбачаҳоро пешниҳод кард. Аммо рӯзхо мегузаштанд, ва дере нагузашта ӯ то биниаш ғарқи кори нигоҳубини майдаякҳо шуд. Акнун ӯ се ва гоҳе чор маротиба амалиёти хӯрокдиҳӣ мегузаронд. Дар айни ҳол кампирак дар наздикӣ, бо айнак дар бинии сурхаш, нишаста китоб мехонд.

Ҳенрик чандин бор аз худ пурсид, оё ягон кас дар гирду атроф дар бораи ин кулба ва сокини аҷоибӣ он медонад. Аммо азбаски ӯ бо оилааш гап намезад, намедонист, ки чӣ тавр инро пурсида фаҳмад.

Барои ҳамин ӯ хеле ҳайрон шуд, вақте ки

Петер дар роҳ сӯи мактаб аз ӯ пурсид:

– Агар ту дар чангал гаштанро давом диҳӣ, албатта бо кампирак Поттс вомехӯри. Ӯ хеле даҳшатовар аст! Ӯ дар кулбаи нимвайрона дар назди заводи бенигоҳубинмондаи металлургӣ зиндагӣ мекунад. Ту аллакай ӯро дидӣ?

Чавобе нашунида, Петер давом медод:

– Ӯ ҳақиқатан нафратангез аст, ягон кас бо ӯ коре доштан намехоҳад. Ӯ медонад, ки падарам масеҳӣ аст, бинобар ин вақте ки ӯ ба вай хат мебиёрад, ҳамеша аз паси ӯ ҳақоратҳои хеле бад мекунад. Медонӣ, ӯ Худоро бад мебинад. Вақте ки ман майда будам, фикр мекардам, ки ӯ чалочинкампири ҳақиқӣ аст, лекин падарам мегӯяд, ки ӯ фақат пир ва танҳо аст. Ба фикрам, кампирак Поттс ҳама одамонро бад мебинад, мисли ту, Ҳенрик, – илова кард ӯ бо табассум.
– Туро ҳам, эҳтимол, чунин тақдир интизор аст.

Ҳенрик ҳода хӯрдагӣ барин истода монд. Наход, ки ӯ ҳақиқатан мисли кампирак Поттс мешавад? Одами якка, ки ҳама аз вай метарсанд ва дури мечӯянд?

– Хайр биё, рафтем! – Петер ҷеғ зад ӯро. – Набошад ба автобус дер мемонем!

Ин фикр ҳеҷ аз сари Ҳенрик намебаромад. Он ӯро ҳатто вақте ки боз дар боғи кампирак Поттс кор мекард, ғам медод.

– Барои чӣ ман бояд одамонро бад набинам? – ӯ кӯшиш мекард худро сафед кунад. – Онҳо маро худашон бад мебинанд-ку. Маро ҳама вақт

аз хона пеш мекарданд ва дар гирду атроф мисли тӯби футбол лагад мезаданд. Вақте ки ман ба дили оилаи Чарвисҳо мезанам, онҳо низ чунин хоҳанд кард. Бо ин кампирак ман ақаллан ба ҷӣ умедвор шуданамро медонам. Ману ӯ аз бисёр ҷиҳат монандӣ дорем.

Гурбачаҳо хеле тез калон мешуданд. Баъд аз ду ҳафта онҳо аллакай аз табақча шавлаи суюқи ҷавӣ шалап-шалап мехӯрданд ва истифодаи қуттичаи хокро ёд мегирифтанд. Бегоҳиҳо кампирак Поттс тез-тез сабадро ба кӯча мебаровард, то ки Ҳенрик дар давоми кор тавонад ба гурбачаҳо нигоҳ кунад. Ҳар бегоҳ ба ӯ ичозат дода шуда буд, ки алафи бегонаро сӯзонад. Ба муомилаи бади кампирак Поттс нигоҳ накарда, кор кам-кам ба ӯ хурсандӣ меовард.

Як рӯз бегоҳӣ, вақте ки Ҳенрик ба бел така карда, дуд ва шарораҳоро, ки ба осмон мебаромаданд, тамошо мекард, кампирак Поттс назди ӯ омад. Ӯ дар даст халтаи пур аз китобро дошт.

– Аз сабаби ҳамаи ин ҷонварчаҳо ман тамоман вақти холи надорам, – шикоят кард ӯ. – Вақтҳои охир ман ҳеч наметавонам дақиқае сарфа карда, ба китобхона равам. Пагоҳ, пеш аз он ки ба ин ҷо оӣ, ин китобҳоро баргардон ва ба ман наваширо гир. Фақат ба ман дostonҳои детективи беақлонро набиёр. Дикқати маро китобҳо бо мавзӯи таърихӣ ва нақлҳо дар бораи саёҳатҳо ҷалб мекунанд.

– Ман бошам хонда наметавонам, – кушода-

дилона гуфт Ҳенрик.

Қошҳои ғафси кампирак дар қантараки бинӣ бо ҳам пайваст шуданд.

– Яъне ҷӣ хел – хондан наметавонӣ? – пурсид ӯ. – Ту аллакай дувоздаҳсола ҳастӣ-ку, ҳамин тавр не?

– Ман метавонистам, агар мехостам, – Ҳенрик кӯшиш кард худро ҳимоя кунад. – Лекин ман намехоҳам!

Кампирак Поттс ба ӯ мисли сағ ба гурба ҳамла кард.

– Ҷӣ гуфти? Ту хондан намехоҳӣ? – оташин шуда дод зад ӯ. Лекин ту дар ин зиндагӣ чизи аҷоибтаринро аз даст медихӣ. Одамон дар китоб ба ту дард овардан наметавонанд, барои ҳамин онҳоро бад дидан даркор нест. Ман ба ту хонданро ёд дода наметавонистам, – илова кард ӯ аллакай пасттар. – Як вақтҳо ман муаллима будам.

– Ва яқинан даҳшатовар, – аз дастони ӯ озод шуда, гур-гур кард Ҳенрик.

– Албатта! – иқрор шуд ӯ. – Ман он кӯдакони бетарбияро маҷбур мекардам, ки то беҳол шудан кор кунанд.

– Маро бо китобҳои худ ва китобхонӣ ғам надихед! – дод зад Ҳенрик.

Ва пеш аз он ки кампирак ӯро дошта тавонад, ӯ ба пайраҳа давида баромад, ба ҷое ки аллакай дар ҳудуди дастнорас буд.

Бевақтии шаб, вақте ки Ҳенрик аллакай дар

каташ хоб мерафт, дари ӯро тақ-тақ карданд. Ӯ аз таги кампал баромад ва дарро кушод. Дар пеши ӯ хаткашон меистод.

– Оё мумкин аст дароям? Ман мехоҳам каме бо ту сӯҳбат кунам, Ҳенрик, – гуфт ӯ.

Ҳенрик тоб хӯрд ва ба лаби кат нишаст. Ба тахтапушташ хунукӣ давид.

«Ӯ омад, то ки зарбаро нарм кунад, – ҳамон замон қарор дод Ҳенрик. – Онҳо мехоҳанд маро ба хонаи кӯдакон баргардонанд».

Хаткашон дар назди кат нишаст.

– Имрӯз маро муаллимаат, чаноби Персӣ ба наздаш чеғ зад, – сар кард ӯ.

«Бонги хатари сӯхтор!» – фикр кард Ҳенрик.

– Ӯ каме барои ту хавотир мешавад, – давом медод чаноби Ҷарвис. – Ӯ чунин мешуморад, ки ту тамоман беақл нестӣ, аммо ба ту чизе халал мерасонад, ки дар мактаб комёб шавӣ.

Ҳенрик хода хӯрдагӣ барин менишаст ва хомӯш буд.

– Ман ба ту пешниҳоде дорам, – ногоҳ илова кард чаноби Ҷарвис. – Боғбони чаноби Вайт ронашро маиб кардааст ва то сиҳат шудани ӯ ҷои корашро ба ман пешниҳод карданд. Ман баъди расонда додани хатҳо ин корро карда метавонам. Дар ду ё се моҳ ман метавонам ба қадри кифоя пул чамъ кунам, то ба ту дучархаи хуб харам. Агар чаноби Персӣ ба ман гӯяд, ки ту хуб мехонӣ ва боғайрат кор мекунӣ, ман ба ту онро тӯҳфа мекунам.

«Дучархаи шахсӣ, нав ва дурахшон! – дили Ҳенрик дар синааш част. – Аммо аз кучо ин қадпастак фаҳмид, ки ман дар орзуи дучарха будам?»

– Хайр чӣ, розӣ ҳастӣ? – пурсид хаткашон.

Ҳенрик оҳиста дасташро дароз кард ва дасти қадпастакро фишурд.

Бегоҳии оянда Ҳенрик назди кулбаи кампирак Поттс омада, дид, ки вай гурбачаҳоро болои зонуҳояш гузошта, дар офтоб гарм мешавад.

– Ман дар бораи он чи шумо оиди хониш гуфта будед, фикр кардам, – сар кард ӯ, – агар хоҳед, метавонед маро ёд диҳед.

– Ман аллақай аз фикрам гаштам, – ҷавоб дод кампирак. – Барои чӣ ман вақти гаронбаҳоямро ба ту барин кас сарф кунам?

Ҳенрик ноумедии худро пинҳон карда наметавонист. Ӯ намехост, ки хонданро ба ӯ чаноби Персӣ ёд диҳад. Ин маънои онро медошт, ки ӯ бой додааст.

– Эҳ, майлаш, ин тавр накунад, – зорӣ кард ӯ. – Ман ду соат корамро давом медодам, ва агар хонда метавонистам, ҳар ҳафта китобҳоро иваз мекардам.

– Ту ҷавони часпак будай-ку, – ғур-ғур кард кампирак. – Хубтараш ба кор сар кун!

Аммо вақте ки оташ дар боғ хомӯш шуд ва гурбачаҳо хӯронда шуда буданд, ӯ аз тоқча китобчаи тунукро гирифт ва гуфт:

– Хайр, чӣ, ба кор сар мекунем.

Хонданро аз кампирак Поттс барин кас ёд гирифтани кори хеле дилгиркунанда буд. Аммо азбаски дар байни онҳо аллакай якдигарфаҳмӣ барқарор шуда буд, Ҳенрик зуд ба муваффақият ноил шудан гирифт.

Ногаҳон маълум шуд, ки дарсҳо дар мактаб он қадар дилгиркунанда набуданд. Ҳенрик бояд розӣ мешуд, ки хониш бо ёрии магнитофон ва миникалькулятор ҳатто хурсандиовар буд. Ӯ ногаҳон дар тарафи офтобӣ буд – то худи он якшанбеи фалокатовар, ки чашни мактаби якшанбегӣ муқаррар шуда буд.

6 Бомба дар ҷамоат

– Оё ту бо мо рӯзи якшанбе назди баҳр меравӣ, Ҳенрик? – пурсид Ченнӣ Чарвис. Рухсораҳои ӯ аз ҳаяҷон суп-сурх буданд. – Мактаби якшанбегии мо бо автобус ба Ҳейстингс меравад. Он ҷо хеле зебо аст.

– На танҳо кӯдакон мераванд, – илова кард Петер. – Наврасон ва ҷавонони ҷамоати мо ҳам мераванд.

Фикри бо талабагони мактаби якшанбегӣ ба ягон ҷо рафтан ба Ҳенрик аҷиб тобид. Аммо вақте ки Петер ҳар гуна вақтхушиҳоеро, ки дар он ҷо мешаванд, ба ӯ тасвир кард, баъди дудилагии кӯтоҳ қарор дод бо онҳо равад.

Як рӯз аз кампирак Поттс озод шудан хуш буд. Осуда дар автобус дар байни одамони

шодон алвонҷ хӯрда, Ҳенрик бояд розӣ мешуд, ки ҳамаи ин ба ӯ аниқ хеле маъқул буд. Аммо вақте ки онҳо ба назди баҳр омаданд, ӯ аз гуруҳи сермағал ҷудо шуда, дар танҳои ба кӯчаҳои зебои шаҳраки курортӣ ба сайру гашт рафт. Даре нагузашта ӯ ба дӯкони фуруши бозичаҳо ва молҳои бозӣ, ки дар кунҷи кӯчаи сарбаста пинҳон буд, рӯ ба рӯ шуд.

Як соат ӯ бо ҳаловат молҳои онро кофтуков мекард. Вақте ки дар охир ӯ аз дӯкони баромад, дар даст шишачаеро бо тамғаи «Бомбаи махсусан бадбӯ» дошт. Ӯ ҳатто барои он пул дод.

«Ин сайр бо мактаби якшанбегӣ он қадар бе-самар ҳам набуд», – фикр мекард Ҳенрик.

Ӯ аллакай нақшаи номуайян – дар ҷамъомади умумимактабӣ кафондани бомбаро фикр карда баровард.

«Барои он мавриде ки агар ҷаноби Персӣ акнун бисёр кор кардани маро дида, чунин шуморад, ки маро ба даст гирифтааст».

Дар роҳи бозгашт ӯ назди Ченнии чиркинак ва хурсанд мешишт.

«Ӯ духтараки бад нест, – фикр мекард Ҳенрик, оҳиста аз автобус ҷунбиш хӯрда, – ба бародари худ хеле монанд аст ва гапзаниҳояш ҳам мисли ӯст».

– Ҳа, пагоҳ ҳамааш хеле хуб мешавад! – Ченнӣ аз хурсандӣ нафасгир мешуд. – Пагоҳ дар ҷамоати мо чашни мактаби якшанбегӣ ме-

шавад, мо онро ҳар сол мегузaronем ва ба ман ҳам нақш доданд. Мо дар бораи Ехушаъ ва деворҳои Ерихӯ сахнача нишон медиҳем, ман бошам нақши Роҳобро бозӣ мекунам. Петер сурудхониро бо гитара ҳамроҳӣ мекунад. Падару модарам намоишномаи тамоми ин ҷашнро навиштанд. Мавъизачии даъватшуда баъди ҷашн дар хонаи мо меҳмон мешавад. Модарам аллакай тамоми ҳафта ҳар хел чизҳои бомаза мепазад.

Ҳенрик бо як гӯш гапҳои ӯро гӯш мекард ва дар бораи фикре ки навакак ба сараш омад, андеша мекард:

«Агар ин чизи бадбӯӣро дар ҷамоат кафонамчӣ? Тамоми ин ҷамъомадро андак зинда кунам».

Аммо дар ин маврид ӯ бояд онҳоро ба он ҷо ҳамроҳӣ кунад – ва фикр дар бораи ин ӯро тамоман ба вачд намеовард. Дар баробари ин ӯро кайҳо боз кунҷковӣ азоб меод, ки ин одамони хурсанд дар ҷамоатхонаи тунукагии худ бо ҷӣ кор машғул мешаванд. Ва барои ҳамин ӯ дар даруни дил хурсанд буд, ки акнун ӯ сабаб пайдо кард худааш рафта ҳамаашро нағзакак бинад.

Рӯзи дигар, вақте ки Ҳенрик ба бино даромад, он аллакай аз ҳад зиёд пур шуда буд ва ҷой танҳо дар назди хонум Диксон ёфт шуд, – ҳамоне ки Ҳенрикро дар якшанбеи якуми ба Лонгфилд омаданаш саҳт ранҷонда буд. Вақте ки Ҳенрик ба ҳаракат гирифт, вай кӯшиш кард аз ӯ

дуртар шинад. Ба ҳар ҳол рӯи хаткашон, ки дар пеш меистод, аз дидани Ҳенрик дурахшид.

Ҷеннӣ нақши худро хеле хуб бозӣ кард, албатта, агар ба назар гирем, ки ҳамаи актёрҳо кӯдакон буданд. Ҳамааш хеле хуб гузашт. Агарчи ба сурудхонии умумӣ ҳамроҳ шуданро Ҳенрик ба шаъни худ нолоиқ мешумурд, бояд розӣ мешуд, ки ин ҷо ба ӯ маъқул шуд. Ӯ боварӣ дошт, ки тамоми маҷлис дилгиркунанда ва малоловар мешавад, аммо бовар карда наметавонист, ки одамони шодмон аз Худо метарсанд. Ҳенрик ҳанӯз ҳам шишачаи «бомбаи бадбӯӣ»-ро дар даст дошт ва ҳангоми ба охир расидани қисми якуми ҷамъомад қарор дод, ки онро ба кор намебарад.

«Ҷашни онҳоро вайрон кардан бераҳмона мбуд, – фикр мекард Ҳенрик, – охир ин намоиш ба онҳо хурсандии калон мебахшад».

Фалокат аз сабаби табақи хайрия рӯй дод. Хонум Диксон, душмани деринаи ӯ, табақро ба паҳлӯи Ҳенрик чунон тикқонд, ки гӯё он найза бошад, ва шишачаро аз дасти ӯ зада ғалтонд. Ҳенрик ҳамон замон ба тағи ҳаракат част – аммо афсӯс, бе натиҷа: даҳанаки шишача шикаст ва моеи бадбӯӣ ба замин рехт. Меҳмон навакак мавъизаи худро сар карда буд, ки баъзе касони дар толор нишастагӣ бӯӣро ҳис кардан гирифтанд. Баъд пайиҳам рӯймолчаҳояшонро баровардан гирифтанд. Одамоне сулфа мекарданд

ва атса мезаданд. Якум аз толор бачагони мактаби якшанбегӣ, ки дар қатори якум нишаста буданд, баромаданд. Ба якдигар пичир-пичир карда, онҳо сӯи баромад равона шуданд. Даре нагузашта аъзоёни ҷамоат пайиҳам аз дар ҷаста баромада, ҳавои софро чуқур-чуқур нафас кашидан гирифтанд. Охири аз калисо мавъизачӣ баромад – дар дасташ навиштаҳоро даст гирифта ва даҳонро бо рӯймолча маҳкам карда.

Ба сабаби ташвиши умумӣ Ҳенрик тавонист ба назар нарасида, ба хона гуруҳа равад. Дар кунҷи дури анбор пинҳон шуда, ӯ бо дили саҳт тапидаистода ба харгӯшакон, ки сабзӣ меҳӯрданд, нигоҳ мекард.

– Ту маро хеле саҳт ноумед кардӣ, писарам, – аз пушташ ба гӯши ӯ овози оромона расид. Ҳенрик ба ақиб рӯ нагардонд, ва хаткашон, наздик шуда, дар пешаш истод.

– Ман зидди шӯҳихоӣ ту ҳеҷ чиз надорам. Ман ҳам як вақтҳо писарча будам. Аммо рафтори имрӯзаи ту тамоман хандаовар набуд. Барои мо Худо аз ҳама чизҳои дунё муҳимтар аст. Мо барои ҳамаи он чи ҳастем ва он чи шудем, маҳз аз ӯ миннатдор ҳастем. Ту бошӣ имрӯз хонаи ӯро ҳаром кардӣ ва ибодатро, ки ба ӯ хурсандӣ меоварад, вайрон кардӣ.

Ҳенрик тез сӯи хаткашон рӯ гардонд. ӯ дар ин ҳангом шатта хӯрданро аз дидани нигоҳи ғамгинонаи ҷаноби Ҷарвис беҳтар медонист.

Ҳолат дар вақти хӯроки нисфирӯзӣ тамоман дилгиркунанда буд. Меҳмон кӯшиш мекард ҳатто бо ним калима ибодатро зикр накунад. Лекин хонум Ҷарвис чунон зиқ шуда буд, ки ягон кораш пеш намерафт. Хӯрокаш сӯхт ва шириниҳо маза надоштанд. Вақте ки ӯ дар охир аз ҳучра барои ҷойдамкунӣ баромад, ба сари дастархон аллакай барнагашт. Ҳенрик сӯи дар равона шуда, дид, ки ӯ дар назди дастшӯяк истода гиря мекард.

Петер аллакай ӯро дар боғ интизор буд. Ҳенрик ҳоло ягон вақт ӯро чунин хашмгин надида буд.

– Ту ақаллан мефаҳмӣ чӣ кор кардӣ? – хиррос зад ӯ. – Он кампири дурӯя, ки ту дар наздаш шишта будӣ, дарҳол баъди ҷамъомад назди пи-

рони ҷамоат рафта, падару модарамро ганда кард. Ӯ онҳоро зидди падару модарам барангехт ва онҳо ба падарам дар мактаби якшанбегӣ ва бо ҷавонон кор карданро манъ карданд, зеро ӯ ҳатто аҳли оилаи худро тарбия дода наметавонад. Охир падару модарам ин корро аз ҳама чизҳо гарантар меҳисобиданд! Баъд ин занак ба модарам гуфт, ки ба ин ҷо ту барин касонро овардан бадахлоқӣ аст, зеро дар охир ҳамаи кӯдаконро дар гирду атроф вайрон мекунанд. Ҳамаи ин шояд хандаовар метобид, лекин ба дили модарам ҳамааш сахт расид. Акнун ӯ гиря мекунад ва ором шуда наметавонад.

Ҳенрик боз назди харгӯшакон ба анбор равона шуд. Ӯ чунон ғамгин буд, ки хунук мехӯрд. Дар рӯзҳои якуми ба Лонгфилд омадани худ ӯ соат ба соат фикр мекард, ки чӣ хел ба сокинони ин ҷо бисёртар дард оварад. Хайр, ҳозир бошад, вақте ки ӯ ба ин кор муваффақ шуд, ягон хурсандӣ ҳис намекард. Дар ин деҳа ҳамаи мазохҳо ва шӯҳиҳо дар охир мисли бумеранг³ зидди худи ӯ мегаштанд.

Мавъизачӣ чойнӯширо бо пироги аҷибе ки хонум Ҷарвис махсус барои ӯ пухта буд, интизор нашуда, ба мошин савор шуда тез рафт. Ҳенрик барои дар боғи кампирак Поттс кор кардан либосашро иваз кардани шуд ва ба ҳучраи худ равона шуд. Ӯ падархонд ва модархонди худро дид, ки дар болои диван мешиш-

3 Як навъ асбоби шикории сокинони аслии Австралия

танд. Бо як дасташ хаткашон зани гирёни худро, ки тез-тез рӯймолчаро ба чашмонаш наздик мебурд, аз китфаш ба оғӯш мегирифт. Аз кадом як сабаб ба хотири Ҳенрик омад, ки чӣ тавр онҳо баъд аз мусобиқаи крокет бо Тайдеҳерст ба ӯ ғамхорӣ мекарданд, вақте ки ӯ дар болои диван хобида буд.

Ва ногоҳ Ҳенрик кореро кард, ки ягон бор дар ҳаёти худ накарда буд. Ӯ назди зану шавҳар омад, ва ногоҳон бо овози хиррӣ гуфт:

– Маро бубахшед. Ман дигар ҳеч гоҳ чунин намекунам.

Либосҳоро иваз накарда, ӯ аз дар баромад ва сӯи ҷангал давид.

– Ӯ гап зад! – баланд гуфт хонум Ҷарвис. Ашкҳои ӯ ҳамон замон хушк шуданд.

– Ӯ якумин бор ба мо мурочиат кард! – ҳамовоз шуд ба ӯ ҳамсараш.

– Ва маълум буд, ки ин аз самими дил буд. Барои ҳамин ҳамааш беҳуда набуд. Фарқаш чӣ, ки одамон дар бораи мо чӣ фикр мекунанд!

Вақте ки Ҳенрик бо дили пурташвиш аз кор ба хона баргашт, дид, ки аз сабаби бахшиш пурсидани ӯ дар хона боз муҳити хурсандӣ барқарор гардида буд.

Вақте ки ҳамаи онҳо гирди дастархон барои чойнӯшӣ бо пироги афсонавӣ чамъ шуданд, Петер худро аз мулоҳиза боздошта натавонист:

– Чӣ хел хуб аст, ки акнун метавонем ғами одобу эҳтиром дар назди меҳмонро нахӯрда, ба

пирог дарафтем!

Хонум Ҷарвис кӯшиш кард, ки сарашро маломатомезона чунбонад, аммо ҳамааш дар гулдурроси хандаи хурсандона ғарқ шуд. Баъд аз чойнӯшӣ Ҳенрик дар баробари дигар аъзоёни оила барои хушк кардани зарфҳо ёрӣ меод.

Дар деҳа оромӣ яқбора барқарор нагардид. Бегоҳии рӯзи душанбе шубони ҷамоат бо зану шавҳар Ҷарвисҳо хеле сӯхбат кард. Ҳенрик дар болохонаи худ хомӯш мешишт ва дарсҳояшро тайёр мекард. Ногоҳ ӯ овози баланд ва саҳти ғайриодатии хаткашонро шунид:

– Шумо фикр намекунед, ки ба ҷои ӯро ганда кардан мо бояд барояш дуо гӯем?

Ҷеннӣ рӯзи дигар аз мактаб ба хона баргашта, боз модарашро дар гирия ёфт. Ба назди ӯ хонум Диксон омада буд.

– Ӯ талаб мекунад, ки мо Ҳенрикро ба ятимхона баргардонем, – ба духтараш бо гирия нақл кард ӯ.

Дар давоми гуфтугӯ ягон кас ба ошхона даромадани Ҳенрикро наид. Ӯ дар ҳамон вақт даромад, ки Ҷеннӣ савол дод:

– Аз ҷи сабаб мо умуман бояд Ҳенрик барин касро ба оиламон қабул кунем, агар ҳамаи одамон барои ин аз мо хашмгин мешаванд?

Ҳенрик ба ҳаяҷон омада, ҷавобро интизор буд.

– Чунки Худо ӯро ба мо фиристод, духтаракам, – фаҳмонд хонум Ҷарвис. – Медонӣ, охир Ӯ Ҳенрикро хеле дӯст медорад.

– Наход, ки Худо Ҳенрик барин бачаи бадро дӯст дошта тавонад? – бо шубҳа пурсид Ҷеннӣ.

– Ана ҳамин чизи аҷоибтарин аст, – буд ҷавоб. – Худо ӯро мисли ту ва Петер ҳамчунин саҳт дӯст медорад. Тақдири Ҳенрик барои Ӯ беаҳамият нест.

Ҳенрик беовоз аз дари ақиб баромада, сӯи ҷангали дӯстдоштааш рафт. Ӯ аллақай чандин бор ба худ савол дода буд, ки чаро ин оила ба чунин беандешагӣ ҷуръат карда, ӯро ба худ гирифтанд, ва то ҳол ба душманӣ ва хомӯшии яқравонааш нигоҳ накарда, ӯро ба ятимхона барнагардонданд. Шояд онҳо тасаввур мекарданд, ки «аз ӯхдаи наврасони мушқил хеле хуб мебароянд».

Ақнун хонум Ҷарвис мегӯяд, ки онҳо аз он сабаб чунин карданд, ки Худо ӯро назди онҳо овард, чунки дар ҳаққи ӯ ғамхорӣ мекунад.

Ҳанӯз ҳеҷ кас ҳеҷ гоҳ ба ӯ ғамхорӣ намекард. На модари ирландии ӯ, на назоратчии ӯ ва на ягон кас аз он одамони бешуморе ки ӯро барои тарбия мегирифтанд. Наход, ки Худо ҳақиқатан мисли ҳамаи онҳо нест? Наход, ки хонум Ҷарвис ҳақ бошад? Мураббия дар ятимхона гуфт, ки Худо аз одамони бад нафрат мекунад ва онҳоро ҷазо медихад. Набошад ба кӣ бовар кунад?

Дар сари ӯ ин қадар бисёр саволҳо пайдо шуданд, ки ин бегоҳ хангоми китобхонӣ ӯ ногоҳ аз кампирак Поттс пурсид:

– Оё чунин буда метавонад, ки Худо ман ва шумо барин одамонро дӯст дорад?

Дар рӯи зани пир чунон қиёфае пайдо шуд, ки гӯё ӯ мори афъиро дида бошад.

– Ин хаткашони ношоям туро ба даст гирифтааст, – ғур-ғур кард ӯ. – Ана ба ту барои саволи беақлона!

Ҳенрик ана мана нагуфта, кампирак ӯро торсаки зад.

Ӯ пинҳонӣ гӯши сурхшудаашро молид ва ғарқи хониш шуд. Аз он беғоҳ фикр дар бораи он, ки шояд Худо ӯро дӯст дорад, рӯзҳои дароз ӯро ором намомонд.

7 Дар лаби чарӣ

Ана рӯзи якуми таътил омад, рӯзи хубтари ни сол.

– Эҳ, мо ҳам ин сол ба ягон ҷо мерафтем, хуб мебуд, – андешакунон гуфт Ҷеннӣ. – Бисёр касон ба ҳар ҷо мераванд.

– Имсол мо барои ин пул надорем, духтаракам, – гуфт ҷаноби Чарвис, – аммо гӯш кунед, мо ҷӣ карда метавонем. Пагоҳ ман кор намекунам. Ҳар яки шумо метавонед ягон касро аз ҷӯраҳои худ даъват кунед. Он вақт мо бо мошин ба сайри табиат меравем!

Ҷеннӣ аз хурсандӣ чиррос зад.

– Ман Аннро даъват мекунам, – гуфт ӯ ва аз хона баромад, то ки суханонро бо кор тақвият

диҳад.

Ҳенрик дар парешонӣ буд. Ӯ дӯсте надошт, ки даъват кунад. Ин ҷо чашмони ӯ бо чашмони Петер вохӯрданд. Ӯ ҳис кард, ки ӯ вайро фаҳмид.

– Хайр, набошад, ман ҳамчун ҷӯра Ҳенрикро даъват мекунам – албатта, агар ӯ бо ин розӣ бошад, – табассум карда, гуфт Петер, – ва он гоҳ ҷой ҳам дар мошин бисёртар мешавад.

Ҳенрик сабуки ва дар худи ҳамон вақт ғазабро ба Петер ҳис кард. Рӯзи дигар онҳо саҳари барвақт ба роҳ баромаданд. Ҷеннӣ ва дугонаи ӯ Анна, ки якчанд дандон надошт, тамоми роҳ механдиданд. Вақте ки онҳо ба мавқеъ расиданд, ҳама розӣ шуданд, ки барои ин чунин роҳи дурро тай кардан меарзид. Онҳо дар мамнӯъгоҳе буданд, ки дар тепаҳои ҷангалпӯш доман густурда буд. Аз кӯхпораҳои баланд манзараи баҳр кушода мешуд.

Падару модар, духтаракон ва Ҳеппӣ, саги Чарвисҳо, аз истироҳат дар пляж, ки ба он сангмайда пошида шуда буд, хурсанд буданд. Петер ва Ҳенрик ба сайри бисёркилометраи тадқиқотӣ равона шуданд. Ин ҳақиқатан хеле хуб буд! Ягон корро дукаса кардан хеле шавқовартар аз он аст, ки онро ба танҳои кунед. Ҳенрик пинҳонӣ хоҳиш дошт, ки ин рӯз ҳеҷ гоҳ тамои нашавад. Баъд аз сайри тепа бачаҳо барои харидкунӣ ба мағозачаи назди истгоҳи автобус равона шуданд. Ногоҳ Ҳенрик нисбати

Петер чунон миннатдорӣ ҳис кард, ки ба хулосае омад, ки ба ӯ некӣ кунад. Ӯ интизор шуд, то Петер тамоман ғарқи тамошоӣ дафтарҳои роҳнамоӣ мешавад, ва чун яқин донист, ки ягон кас сӯи онҳо нигоҳ намекунад, кисаҳои худро бо шириниҳои ки дар тоқчаҳо буданд, пур кард.

– Гӯш кун, биё қад-қади дарё мувофиқи рафти об меравем, – пешниҳод кард Петер, вақте ки онҳо аз мағоза бароманд. – Шояд якчанд моҳихӯракро мебинем.

– Ман барои ту чизе дорам, – бо ифтихор гуфт Ҳенрик ва худситоёна ҳамаи шириниҳоро ба болои мизе ки дар зери дарахт буд, бароварда монд.

– Раҳмат! – лаб лесид Петер. – Ту ҳақиқатан бисёр пул дорӣ, агар барои харидани ин имконият дошта бошӣ.

– Хайр, ман онҳоро харидани ҳам набудам, – табассум кард Ҳенрик.

Петер пешонаашро чин кард:

– Мехоҳӣ гӯӣ, ки ту онҳоро дуздидӣ?

– Албатта! – бепарвоёна ҷавоб дод Ҳенрик. – Ҳама ҳамин тавр мекунад. Фурӯшандаҳо бояд хубтар ба бори худ нигоҳ кунанд, агар хоҳанд, ки ягон чизашонро надузданд!

Чунин метофт, ки Петер, ба муқобили одати худ, аз забон монд. Ӯ намедонист ба ин чӣ хел муносибат кунад. Ногоҳ сояи касе афтод, ва ҳар ду писаракон, айби худро дарк карда, якҷоя ба боло нигоҳ карданд. Ин хаткашон буд.

«Хайр, албатта, ба ҳар ҳол бояд чунин мебуд», – озурда шуда, фикр кард Ҳенрик ва кӯшиш кард бо домани камзӯлаш шириниҳоро пӯшад.

– Ту барои ҳамаи ин пул додӣ, Ҳенрик?

– Албатта!

– Ҳенрик! – оромона гуфт хаткашон.

Писарак аллакай ба таври чиддӣ хашмгин мешуд: «Ин қадпастаки безеб фикрҳои бегонаро хонда метавонад!»

– Лекин ҳама ин хел мекунад! – оташинона гуфт ӯ.

– Ту аъзои оилаи мо шудӣ ва аз ин сабаб дуздиро бас кун! – гуфт ҷаноби Чарвис бо лаҳне ки Ҳенрик ҳоло аз ӯ настунида буд. – Ҳозир мо ҳамаи инро ба мағоза мебарем ва ту бахшиш мепурсӣ.

– Ҳа-ҳа-ҳа, шумо шӯҳ будаед-ку! – ҷавоб дод Ҳенрик.

– Не, ин бор ман комилан чиддӣ мегӯям, – устуворона гуфт ҷаноби Чарвис.

«Ӯ умуман маро кӣ меҳисобад? – фикр кард Ҳенрик. – Қади ӯ аз ман тамоман баландтар не. Чӣ хел ӯ ният дорад маро ба он коре ки кардан намехоҳам, маҷбур кунад?»

Аммо назари устуворонаи ин чашмон гӯё ботини Ҳенрикро ошкоро медиданд. Ва ба ӯ дигар илоче намонд, ғайр аз он ки шириниҳоро ҷамъ карда, аз паси ӯ ба мағоза равона шавад. Се моҳ пеш ӯ ҳеч гоҳ чунин намекард.

Якчанд дақиқаи минбаъда барои ҳамаи иш-

тирокчиён хеле азобовар буд. Соҳиби мағоза гуфт, ки оиди Ҳенрик ба полис хабар намедихад, чунки ӯ ширинихоро баргардонд. Бо вучуди ин, Ҳенрик тайёр буд чашмони ӯро ханҷол кунад. Вақте ки дар охир ҳамааш тамом шуд, ӯ мисли тир аз мағоза баромада рафт. Тамоми рӯз бо Петер мисли дӯст будан чӣ хел хуб буд, аммо ӯ боз худаш ҳамаашро вайрон кард. Шояд Петер дигар бо ӯ дӯстӣ кардан намехоҳад. Ӯ ба пайраҳае ки ба қуллаи харсанг мебурд, давид.

– Ӯро танҳо мон, Петер, – бо мулоимат гуфт хаткашон. – Ӯ бояд аввал ором шавад. Ӯ албатта бармегардад, агар мо ӯро ором монем.

Ҳенрик хеле мехост, ки Петер аз паси ӯ равад!

«Эҳтимол онҳо имрӯз бегоҳ ба нозир Луис занг мезананд, – рӯҳафтада шуда, фикр мекард ӯ. – Акнун онҳо аниқ намехоҳанд, ки ман бо онҳо монам».

Аз харсанг худро ба поён партофтан ба ӯшаи хотираш ҳам намеомад. Барои ин ба ӯ ҳеч гоҳ далерӣ намерасид. Ҳенрик танҳо мехост ба оилаи Чарвисҳо дард оварда, онҳоро ранҷонад. Ӯ дар худи канори чарӣ меистод. Дар поён баҳр шав-шув ва кафк мекард. Дар тарафи рост шаклҳои одамон дар соҳил метофтанд.

«Ягон вақт онҳо ба ҳар ҳол бояд ба кофтукови ман бароянд», – бо алам фикр кард ӯ. Ҳамин хел шуд.

Вақте ки офтоб оҳиста ба баҳр фуру рафт

тан гирифт, ӯ хаткашон ва писари ӯро, ки бо пайраҳа ба боло равона буданд, дид.

«Ман интизор мешавам, то онҳо наздиктар оянд, баъд вонамуд мекунам, ки худро аз харсанг поён партофтани ҳастам, – фикр мекард ӯ. – Ана он вақт онҳо барои ҳамааш афсӯс мехӯранд!»

Аммо ҳамааш тамоман на он тавр шуд, ки Ҳенрик мехост. Оҳиста ба худи канор омада, ӯ ногаҳон баробарвазнии худро гум кард. Ӯ назоратро аз даст дода, бесару сомон ҳаворо зад. Хушбахтона, нишебии харсанг ростфурумада набуд. Ҳенрик ҳамагӣ панҷ метр парид ва ба камари майдаяк, ки он ҷо моҳихӯракҳо лона доштанд, афтада монд. Ӯ аз канори нишебӣ ғелид, лекин дар лаҳзаи охирин буттаи майдаро қапида тавонист.

Решаҳои бутта хеле кӯтоҳ буданд – ва мӯъҷиза буд, ки он вазни чунин бачаи калонро дошта тавонист. Ҳамин хел дар болои баҳр овезон шуда, Ҳенрик дида монд, ки решаҳои бутта як ба як аз замин намоён мешуданд. Ҳамин вақт дар болои ӯ ду рӯй намудор шуданд – аз кӯхпораи оҳаксангӣ сафедтар.

– Ман дигар наметавонам! – дод зад Ҳенрик бо тарси калон.

– Барои кӯмак дав, Петер! – фармуд хаткашон. – Ман фаромада, ӯро ба харсанг мебардорам.

– Ин хел намешавад, падар, – эътироз кард

Петер. – Ин тамоман худкушӣ аст!

– Дар ҳолати беҳтарин ӯ боз ду дақиқа истодагарӣ мекунад, – муқобилат кард падар. – Ман афтидани ӯро шишта тамошо карда наметавонам!

Ягон калима нагуфта, Петер ба назди дигарон давид.

– Хабардор бош, писарам! Ман аллакай омада истодаам! – дод зад шахсе ки Ҳенрик ӯро пештар бад медид.

Бе лавозимоти бехатарӣ ва бе ҳунари кӯҳнавард – ин рафтори бениҳоят далерона буд. Ҳенрик мефаҳмид, ки хаткашон ҳаёти худро ба хатар мепартонад. Дар айни замон ӯ ҳис мекард, ки рағкашӣ мушакҳои дасташро ба ларза меоварад. Ҳамин ки мечунбид, бутта ба таври таҳдидовар қарс-қарс мекард. Дар поён мавҷҳо бо гулдуррос ба харсангҳо бармехӯрданд. Баҳр бесаброна ҳар дуи онҳоро интизор буд.

Сантиметр ба сантиметр хаткашон поёнтар мефуromaд. ӯ бо тамоми бадан ба харсанг чафс мешуд ва дар айни замон ягон дақиқа хомӯш намешуд, то ки Ҳенрикро ором кунад.

Бо як азоб ба камари кӯҳ фаромада, бо пушт ба харсанг зич шуда, ӯ Ҳенрикро, ки аз тарс қариб карахт шуда буд, дар вақташ кашида баровард.

– Умуман, туро ҳозир нағзакак қамчинкорӣ кардан даркор буд, – бо табассум гуфт ӯ, вақте ки дандонҳои Ҳенрик ба якдигар заданро бас

карданд, – аммо метарсам, ки он вақт мо якҷоя ба баҳр меғалтем.

Ҳенрик бо хайрат ба ӯ нигоҳ кард. Ин шахс чунон механдид, ки гӯё дар пляж аз яхмос лаззат мебурд. ӯ аллакай борҳо ба худ савол дода буд, ки он бачаҳои тануманде ки рӯзҳои шанбе дар хонаи онҳо чамъ мешуданд, дар ин қадптаки бебез чиро ёфтаанд? Ҳозир ӯ ба он ҷавоб ёфт.

«ӯ мисли шер диловар аст!» – фикр кард

Ҳенрик ва чашмонашро сахт пӯшид.

Ба шарофати пойҳои тези Петер гурӯҳи начотдихандаҳоро дер интизор шудан лозим нашуд. Даре нагузашта ҳамаи онҳо аллақай бо пайраҳа ба поён сӯи баҳр мефуromaданд.

– Танҳо як чизро аз шумо хоҳишмандам: ба модар дар ин бора сухане нагӯед! – мурочиат кард ба онҳо хаткашон. Аз сабуқӣ сари ҳар сеи онҳо чарх мезад. Дар роҳ сӯи хона онҳо беист шӯҳӣ мекарданд ва механдиданд.

– Ба фикрам, шумо ягон кор кардаед, – бо шубҳа ба онҳо нигарист хонум Ҷарвис. – Шумо аз духтаракон бадтар рафтор мекунед. Магар ин гуна хандаҳои бемаъно ба шумоён барин мардҳои калон мезебад?

– Хоби хуш, писарам, – гуфт дертар хаткашон. Ҳенрик дастро дар китфи худ ҳис карда, фаҳмид, ки то чӣ андоза ӯ меҳаҳад узви ҳақиқии ин оилаи ғайриоддӣ шавад.

8 Воқеаи фоҷиавӣ

Ҳангоми таътили тобистона Ҳеппӣ, саги оилаи Ҷарвисҳо, бояд таваллуд мекард. Ҳеппиро ҳамаи аҳли оила дӯст медоштанд. Хонум Ҷарвис онро аз зане ки муддате кӯдакашро ӯ нигоҳубин мекард, тӯҳфа гирифта буд. Он вақт саг ҳанӯз хурдакак буд. Он зан сагпарварӣ мекард ва сагҳои зотии ӯ дар намоишгоҳҳои тамоми кишвар иштирок мекарданд.

– Ду сагчаро ба ӯ додан лозим меояд, – ба Ҳенрик гуфт Ҷеннӣ, – аммо боқимондашро фурухта, пули зиёд ба даст оварда метавонем. Падарам гуфт, ки агар ҳама корҳо хуб шавад, соли оянда ҳангоми рухсатӣ ба ягон ҷо сафар карда метавонем. Умедвор мешавем, ки Ҳеппӣ сагчаҳои бисёр таваллуд мекунад.

Ҳеппӣ Ҷенниро аз дигар аъзоёни оила бештар дӯст медошт. Ҳамин ки Ҷеннӣ аз мактаб омада, даричаи ҳавлиро кушояд, саг бо суръат ба пешвози ӯ медавид. Ҳенрик бошад баъди он воқеа бо саги калони зард худро маҷбур карда наметавонист, ки ба ягон саг даст расонад.

Ба кулбаи кампирок Поттс рафтуомад кардани Ҳенрик барои Петер номаълум намонд. Ҳангоми таътил фикрҳои Петер дигар бо дарсҳо ва варзиш машғул набуд. Боре, ҳангоме ки Ҳенрик дар боғча дар байни хорҳо кор мекард, дар пайраҳа Петер намоён шуд ва дар назди даричаи боғча шах шуда монд.

– Гӯш кун, он чи ту дар ин ҷо кардӣ, ба мӯъҷиза монанд аст! Ҳама чиз ба тартиб оварда шудааст! Ман намедонистам, ки ту андаке пул кор кардани будӣ!

Баъд овозашро паст карда, илова намуд:

– Мегӯянд, ки кампирок дар ин ҷо пули зиёдеро пинҳон кардааст. Оё ӯ ба ту музди хуб медиҳад?

– Ҳа, хеле хуб, – ҷавоб дод Ҳенрик, – аммо агар ман бо ту дуру дароз сӯҳбат кунам, ӯ

дарҳол баромада, чанчол мекунад.

– Хайр, майлаш, – бо хушнудӣ ҷавоб дод Петер, – аммо баъди буд кардани корат ҳамроҳи ман ба майдончаи варзишӣ меравӣ? Дар соли таҳсили оянда навбати футбол мешавад ва ман метавонистам туро андаке машқ диҳам.

Ҳенрик бо душворӣ хурсандии худро нигоҳ дошта, аз ақибӣ Петер, ки ҳамроҳи Ҳеппӣ дар чангал ғоиб шуд, менигарист. Наход Петер баъди ҳамаи он чи шуда гузашт, боз ҳам мехоҳад бо ӯ дӯстӣ кунад?

Онбегоҳ Петерро кашфиёти ғайричашмдошт интизор буд. Баъди машқи нимсоата ӯ фаҳмид, ки дар масъалаи футбол ба Ҳенрик чизеро ёд додан даркор нест. Ӯ хаста ва суп-сурх шуда, ба болои алаф нишаст.

– Ҳа, ман чӣ гуфтаниро наметонам, – бо душворӣ иқро шуд ӯ. – Ту тӯбро хуб идора мекуни. Аммо чаро пинҳон мекарди, ки ин тавр хуб футболбозӣ карда метавони? Дар ин масъала ту аз ҳамаи ҳамсинфонат, ё шояд аз бачаҳои синфҳои болоӣ хеле моҳиртар ҳастӣ.

Дар муддати он се соате ки онҳо дар майдончаи варзишӣ гузаронданд, Ҳенрик дили Петерро комилан ба даст овард. Ҳенрик дар ҳар ҷой ва дар ҳар вазъият истода бошад ҳам, дарҳол тоб хӯрда, бо зарбаи пои чап ё рост тӯбро аниқ ба дарвоза зада метавонист. Аммо ҳамин ки дар майдонча писараки бегонае пайдо шуда, ба бозии онҳо ҳамроҳ шудан хост, Ҳенрик тӯбро сӯи

Петер партофта, гуфт:

– Петер, ба ман бозӣ дигар намефорад. Хайр, ман рафтам!

Ҳеппӣ барои таваллуд кардан лаҳзаи тавоман номувофиқро ҷудо намуд. Ин бегоҳии шанбе рӯй дод, ҳангоме дар хона ҳамаи ҷавонон чамъ омада буданд. Ҳенрик ҳам акнун дар ин чамъомадҳо иштирок мекард ва ҳатто якчанд суруд аз ёд кард. Ӯ ба парастиишҳо низ мерафт. Ӯ худро бовар мекунонд, ки танҳо барои ҳашмигин кардани хонум Диксон, ки аз ӯ чашм намеканд, ба он ҷо меравад. Аммо дар кунҷи дил ӯ медонист, ки ба он ҷо барои он меравад, ки оиди Худо бештар донад.

Ҷавонон оиди он баҳсро сар карданд, ки Худо бо одамон чӣ тавр ва бо кадом воситаҳо гап мезанад. Ҳенрик шунид, ки Худо шод мешавад, ҳангоме одамон бо ягон дархост ба Ӯ муроҷиат мекунанд. Чаноби Чарвис гуфт, ки аз Худо ҳатто ягон аломат хоҳиш кардан мумкин аст, то маълум шавад, ки Худо дар ҳаққи ту ғамхорӣ мекунад. Ногоҳ аз боло овози Ҷеннӣ шунида шуд:

– Зудтар, зудтар, сар шуд!

Ҳеппӣ Ҷенниро дӯст медошт, бинобар ин аҷоиб набуд, ки вай маҳз кати ӯро чун ҷои мувофиқтарин барои таваллуд кардан ихтиёр намуд. Сагчаҳо тамоми шаб яке пайи дигар таваллуд мешуданд. Аҳли оила он шаб нахобиданд, агарчи Ҳеппӣ худаш аз ӯҳдаи ҳама кор

мебаромад. Пагоҳӣ дар назди модар панҷ сагчаи хурд мехобиданд.

Ҳамаи аҳли оила ба чойгаҳҳои худ рафтанд, то ақаллан як-ду соат хоб раванд. Ҷеннӣ ба халтаи хоб, ки дар фарш назди дӯстдоштаҳои наваш паҳн карда шуда буд, даромад. Ҳашт рӯзи минбаъда ҳеҷ воқеаи ғайриоддӣ рӯй наод. Ҳамаи сагчаҳо солим буданд, Ҷеннӣ бошад аз онҳо хеле хурсанд буд. Сипас рӯйдоди даҳшатнок воқеъ шуд. Ин рӯзи душанбе буд ва вақт аз нисфирӯзӣ гузашта буд. Ҳенрик дилгир шуда, чӣ кор карданахро намедонист. Ӯ пагоҳиро дар назди кампирак Поттс гузаронд. Акнун бошад ғайр аз интизор шудани Петер ҳеҷ машғулияте надошт. Петер бо модар ва хоҳараш назди духтури дандон рафта буд. Ҳенрик ба деҳа, баъд ба майдони крокет рафт, то бинад, ки оё чойҳои сӯхтаи алафзор аз нав рӯидаанд ё не. Дар тарафи дигари майдони деҳа ӯ чаноби Ҷарвисро дид, ки буттаҳои атрофи хонаи сарҳанг Вайтро қайчӣ мезад. Наздиктар омада, ӯ дид, ки хаткашон аз гармо ва аз хастагӣ базӯр рост меистад. Ҳенрик душвории корро дар боғи бегона аз таҷрибаи худ медонист.

– Биёед ман навдаҳои буридаро тӯда кардан мегирам, – пешниҳод кард ӯ аз дарвозаи оҳанин ба боғи нигоҳубиншуда даромада.

– Ташаккури зиёд! – хурсанд шуд мард. Онҳо ҳамроҳ хомӯшона ба кор сар карданд.

Ҳар яке фикрҳои худро дошт. Хаткашон шахси хушмуомила буд ва дар назди ӯ Ҳенрик ҳамеша худро озод ҳис мекард.

Ногоҳ хомӯшии ин соати пеш аз фуromaдани офтоб вайрон карда шуд. Дари айвон тараққосзанон кушода шуд ва сарҳанги чорпахлӯ сӯи онҳо равона шуд.

– Ҷарвис! – дод зад ӯ. – Дарҳол ин бачаро аз боғи ман пеш кунед! Ман медонам, ки маҳз ӯ майдони бозии моро вайрон кард. Агар шумо бори дигар ӯро ин ҷо оваред, ман шуморо аз кор холи мекунам? Фаҳмидед?

– Ҳенрик, беҳтараш аз ин ҷо равӣ, – гуфт хаткашон хайрхоҳона, аз паси сарҳанг, ки сӯи гараж мерафт, нигоҳ карда. – Агар ман ин ҷои корро аз даст диҳам, ба ту дучарха харида наметавонам!

– Ман ӯро хеле бад мебинам! – гуфт Ҳенрик дандонхоҷро чафс карда.

– Ту ҳақ нестӣ, – гуфт хаткашон. – Худо ӯро айнан ҳамон тавр дӯст медорад, ки кампирак Поттсро дӯст медорад.

– Ҳӣ-ҳӣ! – нидо кард Ҳенрик ва дарвозаи оҳанинро аз ақибаш зад.

Ӯ қариб ба хона расида буд, ки садои мошини наздикшавандаро шунид. Ин мошини сарҳанг Вайт буд. Аз рӯи суп-сурхи ӯ ва суръати девонавори мошинаш маълум буд, ки ҳанӯз табъаш хира аст. Ҳенрик Ҳеппиро хеле дер дида монд. Дар давоми ин рӯзҳо ӯ бори аввал сагчаҳоҷро

монда, кӯча баромада буд. Ӯ Ченниро мечуст.

– Ҳеппӣ, эҳтиёт бош! – дод зад Ҳенрик, аммо дер шуда буд.

Мошин бо тамоми суръат сагро зад.

– Саги лаънатӣ! – тормозро зер карда, дод зад ронанда. Ва ҳамон дам ба Ҳенрик дарафтод: – Барои чӣ сагатро нигоҳ накардӣ?

Мошин шитобон рафт. Ҳенрик бошад ба Ҳеппӣ нигариста, аз чой чунбида наметавонист. Саг мурда буд, аммо Ҳенрик намехост, ки Ченнӣ ӯро дар ин чо бинад. Ӯ сагро бо эҳтиёт ба боғ бурд ва аз анборхона белро овард. Замини хушкшударо кандан осон набуд, аммо ҳангоме дар назди даричаи ҳавлӣ садои мошини Чарвисҳо шунида шуд, Ҳеппӣ аллақай ба хок супурда шуда буд.

– Инро ба кӯдаки бечора чӣ тавр гӯям? – фикр мекард Ҳенрик. Даҳонаш хушк шуда буд. Ҳамин вақт ӯ чаноби Чарвисро дид, ки медаромад.

– Ту ба ман чой дам мекунӣ, азизам? – арақи пешонияшро пок карда, хоҳиш кард ӯ. – Ман аз хастагӣ қариб аз пой афтам.

– Ман ба шумо гап дорам, – гуфт Ҳенрик.

– Чӣ гап шуд, писарам? – рост ба рӯи Ҳенрик нигариста, хайрхоҳона пурсид мард.

Ҳенрик ӯро ба қабри Ҳеппӣ бурда, ҳамаи воқеаро нақл кард. Баъди ин онҳо якҷоя ба хона даромаданд, то ин хабари ғамангезро ба аҳли оила расонанд.

Ченнӣ дар диван беҳаракат нишаста, кӯшиш мекард, ки гирия накунад.

– Охир, ман боз сагчаҳо дорам-ку.

Баъд ӯ худро чун аз зарба дарун кашид, рангаш сап-сафед канд.

– Оё онҳо бе модар зинда мемонанд?

– Ба фикрам, не, духтарам, – оромона гуфт хонум Чарвис. – Бехтар он аст, ки падарат ба азобҳои онҳо хотима гузорад. Охир, мо намехоҳем, ки онҳо азоб кашанд, ҳамин тавр не?

– Не, не, ин корро накунед! – даҳолат намуд Ҳенрик.

– Мо онҳоро калон карда наметавонем, гуфт хаткашон, – мо намедонем, ки бо сагчаҳои майда чӣ кор кунем.

– Лекин ман медонам. Илтимос, ба ман ақаллан як фурсат диҳед!

– Ҳа, ҳа, бигузур санҷида бинад! – бо рӯҳафтадагӣ хоҳиш кард Ченнӣ.

Ин дафъа Ҳенрик дар чангал чунон тез медавид, ки ҳеч гоҳ дар ҳаёташ чунин надавида буд. Кампирок Поттс, ки хоби нисфирӯзияш қатъ шуда буд, аз омадани ӯ хурсанд набуд.

– Саг зери мошин монд, – душвор нафас кашида, гуфт Ҳенрик. – Ба фикри шумо, оё сагчаҳои хурди ӯро нигоҳубин кардан имкон дорад, чуноне ки гурбачаҳоро нигоҳубин кардед.

– Ман инро аз кучо донам? Ман сагҳоро

чашми дидан надорам! – дарафтод вай ба ӯ.

– ҲМ, оё шишача ва хокаи ширии боқимондаро муваққатан ба ман намедиҳед? Ман пагоҳ ба шаҳр рафта, наваширо мехарам.

– Ҳар чиро, ки хоҳӣ, гир! – ҷавоб дод кампирак. – Фақат маро ором гузор!

Ҳенрик бори аввал дар ҳаёташ бори ҷавобгариро ба дӯши худ гирифт. ӯ куттии мувофиқе ёфт ва аз хонум Ҷарвис хоҳиш кард, ки грелкаро бо оби гарми ҳарораташ муайян пур кунад. ӯ Ҷенниро барои кампали лӯхтақҳо фиристод ва ба Петер нишон дод, ки асбобҳои хӯрокдиҳиро чӣ тавр пок кардан даркор аст. ӯ хокаро бо об маҳлул карда, ба Ҷеннӣ тарзи истифодаи чакрарезро нишон дод.

– То даме ки онҳо хурд ҳастанд, ба онҳо якбора аз се чакрарез зиёдтар надех, – маслиҳат меод ӯ бо садои шахси тачрибанок, – вагарна онҳо мекафанд.

Ҳангоме ки дар охири амалиёти хӯрокдиҳӣ ӯ шикамҳои сагчаҳоро бо исфанҷи ба оби гарм таркардашуда молид, аҳли оила хеле хурсанд шуданд.

– Офарин Ҳенрик! – гуфт хонум Ҷарвис, ҳангоме ки онҳо куттиро ба ошхонаи гарм дароварданд.

– Ба онҳо дар ҳар ду соат хӯрок додан даркор аст, шабона ҳам, – гуфт Ҳенрик. – Мо инро бо навбат карда метавонем.

Чунин метофт, ки сагчаҳо аз ҳаёти худ розӣ ҳастанд. Ҳамаи аъзоёни оила чунон машғули кор

буданд, ки гӯё барои ба ёд овардани Ҳешӣ вақт намерасид. Аммо ба ҳар ҳол бегоҳӣ Ҳенрик дид, ки Ҷеннӣ дар назди куттӣ нишаста, сагчаҳоро ба оғӯш гирифта, мегирифт.

– Охир, ту сагчаҳо дорӣ-ку, – гуфт Ҳенрик. Ва хайрон монд, ки Ҷеннӣ ба болои дасти ӯ дасти худро гузошт.

– Ох, Ҳенрик! – гуфт ӯ. – Агар ту намебудӣ, намедонам, ки ин рӯзро чӣ тавр паси сар мекардам!

Ҳенрик ҳамон замон дасти ӯро дур кард, аммо дилаш бо ҳиссиёти гарме ки барояш бегона буд, пур шуд.

Дар ин рӯзҳои таътили тобистона Ҳенрик

он қадар кор дошт, ки барои ҳар гуна корҳои ношоиста вақт наемонд. Ҳар пагоҳӣ ӯ назди кампирак Поттс мерафт. Боғро ба тартиб оварда, ӯ ба ранг кардани дарҳову тирезаҳо сар кард. Ҳангоме ӯ боре гуфт, ки товонро кайҳо додааст, кампирак гӯши ӯро кашида, гуфт:

– Бача, акнун ту бояд барои дарсҳои хониш кор кунӣ! Аз пайи кор шав!

Аммо азбаски дар ин муддат Ҳенрик ба кампирак ошноӣ пайдо карда буд, он қадар ҳам зид набаромад.

Ҷеннӣ ба сабаби наҷот додани сагчаҳо бо шавқ мухлиси Ҳенрик шуд. Таҳти фармондеҳии ӯ духтарак сагчаҳоро бо муваффақият нигоҳубин мекард. Ҳар дуи онҳо мебелро аз сагчаҳои кунҷков эмин нигоҳ доштани ӯ шуда, дақиқае оромӣ надоштанд. Ҷеннӣ вақт надошт, ки барои Ҳеппӣ ғам хӯрад.

Агар Петер ва Ҳенрик футболбозӣ накунанд, ба моҳидорӣ ё шиноварӣ мерафтанд. Байни онҳо муносибати ғайриоддӣ барпо шуда буд. Ҳенрик қариб ҳамеша хомӯш буд, Петер бошад беист гап мезад. Аммо дар ин рӯзҳои тобистон ҳеч кадоми онҳо дилтанг намешуд.

Ҳенрик шояд хушбахт мебуд, аммо ӯ оиди он фикр мекард, ки ба оилаи Ҷарвисҳо дар асл саҳт дил бастан нахоста буд, вале ин дар кунҷи дили ӯ ниҳон буд.

«Вагарна барои ман боз ҳам дардноктар мешавад, ҳангоме онҳо қарор диҳанд, ки маро ба

хонаи кӯдакон баргардонанд», – қарор дод ӯ.

9 Ҷанг бо Паркер

Дар аввали сентябр, дар яке аз дарсҳои хониш, кампирак Поттс ногоҳ гуфт:

– Вақте ки дар мактаб боз дарсҳо сар мешаванд, муаллимат аз ту хурсанд мешавад.

Ҳенрик бояд иқро мешуд, ки ҳақиқатан саршавии соли хонишро бо хушнудӣ интизор буд. Аммо ҳафтае нагузашта ҳаёти Ҳенрик ба таври шинохтанашаванда дигаргун шуд. Ба мактаб омада, ӯ фаҳмид, ки ҷаноби Персӣ акнун дар синфи дигар дарс медиҳад. Бо хонандагони ақибмонда бошад акнун Паркер ном муаллими нав машғул мешавад.

Аввалин коре ки муаллими нав кард, – ҳамаи микрокалькуляторҳо ва сабтҳои магнитофонии маводи дарсиро дар ҷевон қуфл кард ва аз ҷевони дигар як тӯда китобҳои дарсии фарсудашударо гирифт.

– Маро бо диққат гӯш кунед, хайвонҳои беақл, – дар овози Паркер таҳдид садо медод, – ман алифбо ва ҷадвали зарбро бо усулҳои кӯхнаи санчидашуда ба каллаҳои шумо зада медарорам. Шумо мактабро танҳо пас аз он тарк мекунед, ки хондан ва ҳисоб карданро ёд мегиред. Фаҳмидед?

Ҳенрик ӯро аз лаҳзаи аввал бад дид, бинобар ин намоишкорона пойҳояшро ба болои пар-

та гузошта, сигор кашид. Дар болои ӯ дарҳол ҷаноби Паркер ҳозир шуд.

– Ман бо корномаи ту муфассал шинос шудам, Чонсон, – гуфт ӯ, ва ҷашмони сурхшудааш гӯё Ҳенрикро сӯроҳ мекард. – Ман ақли туро ба ҷояш меоварам, азизам!

«Маслиҳат ҳамин, – ба сигори пахшкардаи Паркер нигариста, фикр кард Ҳенрик. – Ман низ қарздор намемонам».

Аз ҳамин рӯз байни онҳо амалиёти ҷангии ошкоро сар шуд. Ҳенрик ҳеҷ як вазифаи супурдаи ҷаноби Паркерро иҷро намекард. Ба дигарон низ имконияти кор кардан намеод. Аммо ба ҳар ҳол гоҳо, ҳангоме аз тирезаи автобуси мактабӣ хаткашонро медид, ки дар боғи сарҳанг баргҳои афтодари рӯфта, тӯда мекунад, фикр дар бораи дучарҳаи ваъдашуда ӯро рӯҳафта мекард.

Дар дарсҳои варзиш вазъият ҳамин гуна буд. Ҳенрик медонист, ки аз ҳамаи ҳамсинфон беҳтар футболбозӣ мекунад, аммо бо кадом як сабабе инро аз муаллими варзиш пинҳон медошт. Муаллим доимо ба ӯ дод мезад, аммо фоидае набуд.

– Чаро ту ин тавр аблаҳона рафтор мекуни. Ҳенрик? – пурсид аз ӯ Петер, ҳангоме онҳо боре дар роҳрави мактаб вохӯрданд. Ҳенрик дар он ҷо беҳуда ин сӯ-он сӯ қадам мезад, ба ҷои он ки дар майдони футбол бошад. – Агар ин тавр аблаҳ намебудӣ, шояд ягон вақт дар

ҳайати дастаи яккачини Англия бозӣ карда метавонистӣ!

Ҳашми ҷаноби Паркер рӯз то рӯз меафзуд.

– Ин Чонсонро ба мактаби махсуси кӯдакони ақлашон норасо фиристодан даркор аст! – гуфт ӯ боре дар хонаи муаллимон. – Ӯ аз ҳад мегузаронад.

– Ман бо шумо на он қадар розӣ ҳастам, – ҷавоб дод ҷаноби Персӣ, ба худ қаҳва рехта. – Ҳангоме ман дарс меодам, дар охири сол ӯ нисбатан хуб дарс меомӯхт!

– Шумо, муаллимони ҷавон, ҳамаатон як хел! – нидо кард ҷаноби Паркер ва паси гарданааш суп-сурх шуд. – Шумо бисёр бепарво ҳастед! Камбудии тарбияи ҳозира маҳз дар ҳамин аст! Ман акнун назди директор рафта, бо директор оиди ба мактаби дигар гузарондани Чонсон гап мезанам!

Ӯ дарро тараққос занонда пӯшонд ва ҷаноби Персиро дар ҳайрати хавотиромез боқӣ гузошт.

Рӯзи дигар, ҳангоме Ҳенрик дар дарси варзиш боз дар роҳрав қадам мезад, ба сараш фикре омад, ки чӣ тавр вақтро беҳтар гузарондан мумкин аст. Ӯ варақҳои картон ёфта, дар ҳар кадоми онҳо навишт: «Кор намекунад. Истифода бурдан мумкин нест!» Баъд зуд онҳоро ба дари ҳамаи ҳоҷатхонаҳои мактаб часпонд. Дарҳам-барҳамии умумӣ хеле калон буд ва Ҳенрик пинҳон накард, ки ин амали дастони ӯст, зеро дар ин маврид танҳо қиёфаи ҷаноби Паркерро дидан мехост.

– Ту дарҳол бо ман назди директор меравӣ, – дод зад Паркер ва Ҳенрикро дар роҳрав кашола карда бурд.

Директор, чуноне ки маълум шуд, на танҳо ҳазлро мефаҳмид, балки аз ҷаноби Паркер хашмгин шуд. Ҳангоме ки онҳо аз дари кабинетӣ ӯ даромаданд, ӯ гуфт:

– Ҳанӯз дирӯз шумо, ҷаноби Паркер, ба ман гуфта будед, ки ин бача ақлаш норасо аст. Аммо агар чунин бошад, чӣ гуна ӯ бе хато якчанд бор навишта тавонист, ки «Кор намекунад. Истифода бурдан мумкин нест!»? Бо вучуди ин, Чонсон, бо маслиҳати ҷаноби Паркер ман туро ба қабули психологи мактабӣ номнавис кардам.

Бо дили нохоҳам Ҳенрикро сарзаниш карда, онҳоро бо ишораи даст ҷавоб дод.

Ба роҳрав баромада, ҷаноби Паркер гуфт:

– Маро бо диққат гӯш кун. Ман ҳама корро мекунам, то ки туро ба ятимхона барои бачаҳои ақлашон норасо фиристанд – ҳатто агар ин охири қароре бошад, ки ман дар ин мактаб имзо мекунам. Туро аз ин ҷо дафъ кардан барои ман бениҳоят хурсандибахш хоҳад буд.

Ҳенрик густохона хандид, агарчи тамоман хандидан намехост. Агар ӯ Лонгфилд, оилаи Чарвисҳо, кампирок Поттс, ҷангал ва сагҷаҳоро тарк кунад, бо ӯ чӣ мешавад? Ӯ ба ҳуҷраи либосивазкунӣ даромада, бори аввал дар ҳаёташ дуо гуфт: «Худое, агар ту маро

ҳақиқатан дӯст медорӣ, чунин бикун, ки кори инҳо барор нагирад!»

– Имрӯз ба ту чӣ шуд? – пурсид кампирок Поттс.

Аллакай торик шуда буд ва онҳо дар назди камин⁴, ки Ҳенрик барои он ҳезум тайёр карда буд, нишаста буданд. Дарси хониш буд, аммо ҳарфҳо дар пеши чашмони Ҳенрик шино мекарданд.

– Намедонам, ки оё дар оянда ба ин ҷо барои хондан омада метавонам ё не, – ғамгинона ҷавоб дод Ҳенрик.

– Чаро? – пурсид кампирок.

– Чунки ин мантиқ надорад, – фаҳмонд ӯ. – Онҳо маро ба ятимхона фиристодан мехоҳанд.

Кампирок якчанд ҳақоратҳои обдор кард ва баъд сабаби инро пурсид.

– Ҳамаи гап дар он аст, – фаҳмонд Ҳенрик, – ки дар ин соли хониш муаллими навамон маро бад дид ва ман ҳам ӯро чашми дидан надорам. Ва азбаски ман дар дарсҳо ҳеч кор кардан намехоҳам, ӯ психологро даъват намуд, то ки баъд маро аз мактаб пеш кунанд.

– Ва ту ҳамин қадар бефаҳм ҳастӣ, ки ҳақиқатан сазовори ин ҳастӣ! – гуфт кампирок Поттс.

– Яъне чӣ хел? – ҳайрон шуда, пурсид Ҳенрик.

– Охир, ман аллакай хуб хонда метавонам-ку?

– Ҳеч кас нагуфтааст, ки ту хонда наметавонӣ.

– гуфт дар ҷавоб кампирок. – Аммо кор кардан

4 Оташдони девории фурузон

нахоста, ту бо дастони худ ба ин беинсоф роҳ мекушӣ. Охир, ту метавонӣ лаёқатҳои худро нишон дода, комилан бефаҳм будани он муаллимро нишон диҳӣ. Дафтарҳои туро дида, ин психологи ту ҳатман ақидаашро оиди ин муаллим баён мекунад, чунки ӯ аз сабаби вай ин қадар вақташро беҳуда сарф кард. Ин беҳтарин роҳи қасос гирифтани аз ӯст, – хулоса кард кампирак ва ба кофтани оташи оташдони деворӣ шуруъ кард.

Ҳенрик ҳар қадар бештар оиди ин нақшаи амалиёти ҳарбӣ фикр кунад, он ба ӯ ҳамон қадар бештар маъқул мешуд.

Рӯзи дигар ҷаноби Паркерро дар мактаб воқеаи ғайриҷашмдошт интизор буд. Ҳамин ки ӯ дафтарҳоро тақсим кард, Ҳенрик дарҳол дафтарро кушода, ба кор сар кард. Ӯ тамоми рӯз дар парта нишаста, миқдори зиёди машқҳо ва вазифаҳоро иҷро кард. Бегоҳӣ ҷаноби Паркер бениҳоят ҳайрон ва парешонҳол шуда буд.

Ҷанг байни онҳо хомӯш намешуд. Ҷаноби Паркер ба Ҳенрик вазифаҳое медод, ки барои Ҳенрик иҷронашаванда буд. Ҳенрик бошад чунон мехонд, ки қариб сараш мекафид, аммо ҳалҳо ва ҷавобҳои дурустро меёфт. Ӯ чунон вазифаҳои хонагӣ мегирифт, ки соатҳо бо онҳо кор мекард. Ӯ дар назди кампирак Поттс ба дарсҳо тайёри медид ва вай бо хоҳиши том ба ӯ ёри медод.

Директори мактаб ҷаноби Чарвисро хабардор кард, ки чоруми декабр психолог бо Ҳенрик

сӯҳбат мекунад. Ҷаноби Чарвис дар ин бора ба Ҳенрик чизе нагуфт. Аммо пагоҳии ҳамон рӯз, баъди расондани мактубҳо, автобуси мактабиро бо нигоҳ гуселонида, оиди Ҳенрик дуои кӯтоҳе кард.

Психолог шахси миёнақади фарбеҳ буда, чашмонаш хурсандона медурахшиданд. Ҳангоме ки соати ёздаҳ Ҳенрикро ба кабинети вай оварданд, ҳамон дам тарси ӯ барҳам хӯрд.

– Биё, шин, – гуфт ба ӯ психолог хайрхоҳона.

Ӯ миқдори зиёди папкаҳо, мактубҳо ва дафтарҳоеро, ки дар онҳо номи Ҳенрик навишта шуда буд, аз назар мегузаронд.

– Ба фикрам, ҷаноби Паркер андаке барои ту дар ташвиш аст, – гуфт ӯ дар охир. – Ту дар ин бора чӣ фикр дорӣ?

– Ҷаноби Паркер одами берӯй аст, – оромона фаҳмонд Ҳенрик.

Дар давоми даҳ дақиқае ки ин пагоҳӣ психолог бо Паркер сӯҳбат дошт, ба ҳамин монанд хулоса бароварда буд.

– Охир, дар соли хониши гузашта ту бо ҷаноби Персӣ соз будӣ-ку? Ана дар назди ман маълумоташ оиди туст; дар он ӯ менависад, ки ту дар як лаҳзаи муайян ба хониши бочидду ҷаҳд сар кардӣ. Аз чӣ сабаб?

Психолог ба Ҳенрик ҳарчи бештар маъқул мешуд, бинобар ин ӯ гуфт:

– Падархондам ваъда дод, ки ба ман дучарха мехарад.

Психолог хайрхоҳона табассум кард. Ҳенрик ҳис кард, ки ҳисси ноқулайӣ аз байн рафт ва ӯ ҳамаи масъалаҳоеро, ки баъд аз ин дода шуданд, ба осонӣ ҳал кард. Психолог корҳои Ҳенрикро дар вақтҳои охир бо диққати том дида, оҳиста ҳушток кашид ва дасти Ҳенрикро фишурда, ӯро ба синф фиристод.

– Хайр, шумо дар бораи ин бача чӣ фикр доред? – пурсид аз ӯ директор, ҳангоме ки баъдтар онҳо вохӯрданд.

Психолог хандид:

– Ҳақиқатан ӯ набояд дар синфи хонандагон ақибмонда хонад! – Зехни ӯ тез аст ва ӯ аз бисёр бачаҳои 15-сола беҳтар меҳонад. Ҳайрон намешавам, агар дар аттестати ӯ баҳоҳои баландтарин шаванд. Аммо Паркерро бошад ман ба ҷои шумо ҳатто ба вазифаи қаровули мактаб ҳам нигоҳ намедоштам.

Конверти чигариро хаткашон ҳудаш ба қуттии почтаи худ андохт, аммо то даме ки баъди хӯроки нисфирӯзӣ бо занаш ба меҳмонхона надаромад, онро накушод.

– Ин аз мактаб, – мактубро бо ҳаяҷон дар даст тоб дода, гуфт ӯ. – Ман конвертҳои онҳоро медонам. Чунин метобад, ки онҳо Ҳенрикро ба ятимхона барои ақлнорасон фиристодан мецоҳанд. Рӯзи душанбе дар ин хусус бо ӯ психолог гуфтугӯ карда буд.

– Аммо мо роҳ дода наметавонем, ки ӯро аз мо гиранд, ҳамин тавр не? – афсурдахотир

шуда, аз ӯ пурсид занаш.

– Бо ӯ, албатта, назар ба дигар кӯдаконе ки барои тарбия мегирифтем, душвортар буд, – гуфт ӯ оҳ кашида. – Аммо ба ҳар ҳол, агар ӯро аз мо мегирифтанд, ман ӯро пазмон мешудам.

ӯ мактубро хонд, баъд онро ба занаш дароз кард. Афсӯс, ки Ҳенрик ифодаи сабукшавиро, ки дар чехраи хонум Ҷарвис пайдо шуд, надид!

Ҳангоме ки автобуси мактабӣ ба майдо-ни марказии деҳа омад, хаткашон аллакай корхояшро дар боғи сарҳанг Вайт ба анҷом расонда буд. ӯ мошини кӯҳнаи худро назди истгоҳи автобус монд. Ҳангоме ки Ҳенрик ва Петер аз автобус баромаданд, ӯ шишаи мошинро фароварда, онҳоро чеғ зад:

– Шинед бачаҳо, мо ба шаҳр бармегардем.

ӯ ба саволҳо ҷавоб надод. Баъди ним соат онҳо дар мағозаи беҳтарини дучархаҳо буданд ва баъди даҳ дақиқа Ҳенрик соҳиби дучархае шуд, ки аз металли беҳад сабук сохта шуда, занги дорои ду оҳанг дошт.

10 Мусобиқаи футбол

Ҳангоме Ҳенрик ва Петер дар охири ҳафтаи оянда болои роҳи яхбаста аз якдигар пеш гузаштани мешуданд, баллонҳо дар зерашон ҳуштак мебароварданд. Ҳенрик гоҳ-гоҳ оиди дуои ноумедонаи худ дар мактаб фикр мекард. Ин дуо ба таври мӯъҷизаосо шунида шуд,

ва дар яке аз бегоҳиҳои якшанбе, дар байни ҷавонон нишаста, ӯ пичиррос зад: «Ташаккур». Ин бегоҳ чамъомадро ҷавоне аз ҷамоати шаҳрӣ роҳбарӣ мекард. Ӯ маърузаро хонда, забонаш мегирифт, аммо калимаи «фарзандхондагӣ»-ро шунида, Ҳенрик хушёр шуд.

– Худо моро чунон дӯст медорад, – бо забони гирифта мегуфт ҷавон, – ки меҳодад ҳар яки моро фарзандхонд кунад, то ки мо фарзандони Ӯ бошем. Қабул шудан ба оила назар ба таваллуд шудан дар он боз ҳам беҳтар аст. Ин маънои онро дорад, ки агар касе туро фарзандхонд карданӣ бошад, пас ӯ туро хеле дӯст медорад. Худи маро дар шашсолагиам ба фарзандӣ гирифтаанд – ва ин дар ҳаёти ман лаҳзаи дигаргунии кулӣ буд. Ман медонистам, ки акнун барои ҳамеша узви оилаи нави худ шудаам ва дар ин ҷо маро бо ғамхорӣ фаро мегиранд ва ба таври махсус дӯст медоранд.

Баъди ин сухан Ҳенрик сухангарро дигар намешунид. Ӯ ҳамеша меҳост, ки ӯро фарзандхонд кунанд. Ҷаноби Луис бошад боре ба ӯ аниқ гуфт, ки ӯ барои ин мувофиқ нест. Оё Худо низ ӯро номуносиб меҳисобад? Баъди маъруза ҳама какао менӯшиданд ва пироги хонум Ҷарвисро меҳӯрданд. Ҳенрик назди ҷавон омада, аз ӯ пурсид:

– Ман чӣ бояд кунам, то Худо маро фарзандхонд кунад?

– Аз ӯ дар ин бора хоҳиш кардан даркор аст, – садо дод ҷавоби оддӣ.

– Ман умуман бисёр корҳои беақлона кардам, – фаҳмонд Ҳенрик. – Худо оиди ман барин шахс чӣ фикр мекунад?

– Аммо ҳар кӣ меҳодад, ки Худо ӯро фарзандхонд кунад, – ҷавоб дод ҷавон, – аввал бояд ба Ӯ оиди ҳамаи корҳои бади худ гӯяд ва агар он шахс ҳақиқатан тавба кунад, Худо ӯро мебахшад. Ва ин корро барои он мекунад, ки Писараш Исои Масеҳ барои корҳо ва фикрҳои бади мо ҷазо дода шудааст⁵.

«Мисли он ки оилаи Ҷарвисро кафондани бомбаи бадбӯиро бахшида буданд», – фикр кард Ҳенрик.

Дар гулӯяш гӯё чизе маҳкам шуда буд ва он калон мешуд.

– Пас, ин ҳамаи он чизест, ки ман бояд кунам, ва он гоҳ Худо маро фарзандхонд мекунад? – пурсид ӯ.

– Айнан ҳамин тавр, – табассум кард сухангӯ. – Худо интизор аст, ки ту кай назди Ӯ меоӣ. Агар хоҳӣ, ҳамин лаҳза ин корро карда метавонӣ.

– Биё, Ҳенрик, ин корро бикун, – ӯро рӯҳбаланд кард Петер, ки дар наздикӣ меистод. – Ман соли гузашта аллакай ин корро карда будам.

– Не, не, – гуфт дарҳол Ҳенрик. – Ман ҳанӯз намедонам, ки оё ҳамаи ин шахсан ба ман дахл дорад ё не. Ман шарманда шудан намехоҳам, то баъд фаҳмам, ки Худо маро рад кардааст.

5 Юҳанно 1:7-9

Ҷ Ҳамсӯхбаташро дар ҳайрат мононда, ба ҳучраи худ рафт.

– Худоё, ман аз кучо донам, ки Ту ниятҳои чиддӣ дорӣ? – дуо мекард ӯ. – Охир, ман барин касро Ту албатта дӯст дошта наметавонӣ.

Ҷ Ҳамеша гумон мекард, ки андеша оиди Худо ё Исои Масеҳ машғулияти бефоида аст, акнун бошад чунин метофт, ки ин дар ҳаёти ӯ чизе асосӣ шудааст. Ҷ чароғро хомӯш карда, якчанд соат хоб нарафта, ба фикр фуру рафт.

Ҳангоме Ҳенрик пагоҳӣ бедор шуд, ҳама чиз барояш аллакай фаҳмо буд. Ба ӯ ягон аломати аниқ даркор буд, то бовар кунад, ки ин бофтаи ҳаёлотӣ Ҷарвисҳо ва дӯстонашон нест.

– Худоё, агар онҳо маро аз ин ҷо пеш накунад, – либосашро пӯшида, дуо мекард ӯ, – пас ҳамаи ин рост аст. Он гоҳ ман назди Ту меоям ва ба ҳама корҳои кардаам иқрор мешавам. Ман аз Ту хоҳиш мекунам, ки маро бубахши ва фарзандхонд намоӣ.

Ҳенрик ин масъаларо ана ҳамин хел ҳал намуд. Акнун ӯ оромона интизори он буд, ки баъд чӣ мешавад.

Шодӣ аз ҳамроҳ шудан ба коллективи муқаррарии мактабӣ аз он чи Ҳенрик тасаввур мекард, хеле зиёдтар буд. Бо вучуди ин, мушкilot бо ҷаноби Ренсон ва дарсҳои варзиш ҳал нашуда буданд.

– Петер Ҷарвис ба ман нақл кард, ки берун аз дарси варзиш ту хеле хуб футболбозӣ мекуни,

– шикоят кард муаллим. – Магар намешавад, ки либосҳои варзишии худро оварда, якравиро бас кунӣ?

Ҳенрик бо хоҳиши том ин корро мекард, аммо дар ин муддат кор ба ҷое расида буд, ки ақиб гаштан ғайриимкон метофт. Ҷ намедонист чӣ кор кунад, то аз вазъият шарманда нашуда барояд.

Бозӣ бо дастаи футболи мактаби Ҳарлӣ ба миёнаи январ муқаррар шуда буд, ва Петер, албатта, дарвозабон буд. Рӯзи мусобиқа ҳангоми ноништа ӯ ба аҳли оила фаҳмонд:

– Ин бачаҳо худро шикастнопазир меҳисобанд.

– Ба фикрат, шумоён онҳоро мағлуб карда метавонед? – пурсид хаткашон, ки имрӯз истироҳат дошт.

– Умуман, – гуфт Петер бо даҳони пур, – онҳо ҳамеша ғолиб меомаданд, аммо имрӯз дар ҳаёти дастаи мо бозингари нав, Стивен Довсон, бозӣ мекунад.

Ҷаноби Ренсон чунин меҳисобад, ки мо имконияти ғолиб омадан дорем.

Хаткашон Петер ва боз як бачаро аз Лонгфилд ба Ҳарлӣ бурданӣ буд. Азбаски дар мошин боз як ҷой холи буд, Ҳенрик низ ҳамроҳи онҳо рафт. Ҳамин ки даста ба майдони хуб нигоҳубиншудаи футбол баромад, ҷаноби Ренсон ба ташвиш монда, онро пешвоз гирифт. Ҷалаба бар ин дастаи ҳавобаланд шахсан барои

ӯ низ масъалаи муҳим буд. Бо муаллими варзиш аз Ҳарлӣ ӯ ҳисобу китоби худро дошт. Ӯ нахост, ки обрӯяш резад.

– Довсон кучост? – пурсид ӯ асабонӣ шуда. Касе гуфт, ки ӯ то ҳол наомадааст.

Ба ҷаноби Ренсон лозим омад, ки нутқи рӯҳбаландкунандаи худро мисли ҳарвақта саркунад. Чандин бор ӯ хавотир шуда, ба соати дастӣ назар меандоخت. Ногоҳ директори мактаби Ҳарлӣ бо шитоб сӯи онҳо раҳсипор шуд.

– Навакак ба ман занг заданд, – гуфт ӯ ханӯз нафас рост накарда. – Ба шумо дар ин бора хабар расондан бароям хеле нохуш аст, аммо яке аз рафиқонатон ба садамаи автомобилӣ дучор шудааст. Ӯро бо падараш ба беморхона бурдаанд.

– Наход, ки ин маҳз бо Довсон бояд рӯй меод! – нола кард ҷаноби Ренсон. – Ӯ ягона умеди мо буд.

Муаллим аз Ҳарлӣ майдонталабона назди онҳо омад:

– Наход шумо ӯро иваз карда натавонед? Аллакай хушток кашидан даркор аст, бачаҳои ман кам-кам хунук хӯрда истодаанд.

Ҷаноби Ренсон парешонҳолона ҳаводорони дастаи худро аз назар гузаронд, аммо ҳамаи онҳо ё аз 15-сола калон буданд, ё кроссовка надоштанд. Аз бозингарони эҳтиётӣ ҳеҷ кас наомада буд.

– Кроссовкаҳои ту дар бордони мошини падарам мебошанд, – аз дасти Ҳенрик дошта, гуфт

Петер. – Онҳо аз шанбеи гузашта, ҳангоме ки падарам моро аз майдони варзишӣ хона оварда буд, дар он чоянд!

– Ман бозӣ намекунам! – қатъиян гуфт Ҳенрик.

– Илтимос! – илтиҷо кард аз ӯ Петер. – Ман медонам, ки ту метавонӣ.

Ӯ чунон раҳмоварона нигоҳ кард, ки дили Ҳенрикро ёфт.

– Чӣ, вай? – ҳамин буд ҳамаи он чи ҷаноби Ренсон гуфт, ҳангоме Петер гуфт, ки Ҳенрик розӣ шуд Довсонро иваз кунад.

– Ба ҳар ҳол ин беҳтар аз он аст, ки бо ҳайати ноপুরра бозӣ кунем, – далели асосии худро пеш овард Петер.

Ҷаноби Ренсон аллакай шубҳае надошт, ки имрӯз обрӯяш мерезад. Бинобар ин ӯ танҳо китф дарҳам кашида, ба Ҳенрик либоси варзиширо партофт.

Ҳамин ки Ҳенрик ба майдон баромад, аъзоёни дастаи Ҳарлӣ ӯро бо пичир-пичир ва табассумҳои тамасхуромез пешвоз гирифтанд. Аммо маҳз ҳамин ҳазли «сафеду сиёҳу сурх» ҳисси майдонталабии ӯро бедор намуд. Ҳамин ки довар барои сар кардани бозӣ хушток кашид, Ҳенрик бо тамоми қувва ба бозӣ даромад.

Ҷаноби Ренсон ин бозиро ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекунад. Ӯ назди хатти паҳлӯӣ дар пеши тренер аз Ҳарлӣ истода, мушоҳида мекард, ки чӣ тавр Ҳенрик тӯбро аз ҳарифаш гирифта, аз

се ҳимоятгар моҳирона гузашт ва онро бо зарбаи саҳти пой чап ба дарвоза зад. Дарвозабон аз ҳайрат дар ҷояш шаҳ шуда монд. Қиёфаи ҷаноби Ренсон дар пеши назар дигаргун мешуд, ва ҳангоме ки Ҳенрик тӯби дуҷумро зад, ӯ аз ҳаяҷон қариб аз ҷояш ҷаст.

– Ин бозингари холдори майдаҷи шумо беҳунар нест! – эътироф намуд ҳарифаш бо ҳасад. – Оё ӯ ҳақиқатан аз дигарон хурдтар аст, ё танҳо қадаш паст аст?

– Ӯ ҳанӯз 13-сола нашудааст, – гуфт ҷаноби Ренсон, – албатта, ман бо ӯ бисёр кор кардам, – илова кард ӯ.

Дар айни ҳол ӯ ботинан хеле шарм медошт. Аммо барои Петер, чун дарвозабон, ин бозии беҳтарин дар ҳаёташ буд. Ҳангоме дар охири нимаи аввали бозӣ ҳисоб 2:0 буд, баҷагон аз Ҳарли хеле рӯҳафтада шуда буданд.

Ҳангоми танаффус тренери дастаи ҳарифон ҳамаи дастаро дар атрофи худ ҷамъ намуд. Ҷаноби Ренсон хеле мехост донад, ки ӯ дар он ҷо чиҳо гуфт. Бозингарони ҳарифон ба майдон чун галаи гургони гурусна баргаштанд. Петер ҳанӯз ба худ наомада буд, ки онҳо ба дарвозаи ӯ аллакай ду гол заданд. Дар айни ҳол онҳо Ҳенрикро чунон назорат мекарданд, ки ӯ ба тӯб наздик ҳам шуда наметавонист, дар бораи гол задан бошад ҳоҷати гап ҳам нест. ҷаноби Ренсон дигар табассум намекард. Ҳангоме ҳисоб

2:2 шуд, ӯ бо асабоният ноҳун меҳонд.

– Рӯҳафтада нашавед! – нидо мекард ӯ бо овози хирри. – Таслим нашавед!

Аммо ба ҳар ҳол ӯ бояд иқрор мешуд, ки ҳисоби дуранг назар ба он чи ӯ интизор буд, натиҷаи беҳтар мебуд. Се дақиқа пеш аз анҷоми бозӣ гуруҳи ҳариф ба ҳуҷуми бебоконе шитофтанд. Айнан ҳамон вақте ки хатари ҳуҷуми ҷавобӣ саҳттар буд, касе Ҳенрикро аз пушташ тела дод ва ӯ ғалтид. Ин ошкоро вайрон кардани қоидаҳо буд ва довар тӯби ҷаримаӣ муқаррар кард. Ба назди тӯб Кевин

Скотт, ки умуман зарбаи 11-метраро мезад, равона шуд. Аммо ба ҳама маълум буд, ки дар лаҳзаҳои ҳалқунанда ӯ асабӣ мешуд. Он лаҳза муаллими варзиш Ҳенрикро ҷеғ зад:

– Биё Ҷонсон! Мебинем, оё голи сеюматро имрӯз зада метавонӣ!

Ҳенрик дер фикр накарда, тӯбро ба кунчи чапи дарвоза, ки ба дарвозабон аз Ҳарлӣ дастрас набуд, равона кард.

Ҳанӯз ягон бозингарро баъди бозии хотимавии ҷоми чемпионӣ, пас аз ҳуштаки хотимаӣ, вақте ҳеҷ кас шубҳа надошт, ки ин дафъа онҳо ба ҳар ҳол ғолиб омаданд, мисли Ҳенрик ба оғӯш нагирифта буданд.

– Се голи бошукӯҳ! – гуфт Петер, аз таҳти дил ба пушти Ҳенрик тап-тап зада. – Ман мекӯнам, ки ту маро ноумед намекуни.

Дастаи Ҳарлӣ, ки пеш ба Ҳенрик механдиданд, акнун мисли муаллими варзишашон ошуфтаҳол буданд. Фаҳмидан мушкил буд, ки кӣ бисёртар хурсанд буд: ҷаноби Ренсон ё хаткашони Лонгфилд.

Дар маҷлиси умумӣ рӯзи душанбе мудири мактаб эълон кард:

– Биёед дастаи футболбозони худро табрик мекунем. Рӯзи шанбе, бори аввал дар давоми шонздаҳ сол, онҳо ниҳоят бар футболбозон аз Ҳарлӣ ғолиб омаданд.

Ҳама қарсақ мезаданд. Баъд мудир дасташро боло бардошта, хоҳиш кард, ки хомӯш шаванд.

– Мусобиқа бо ҳисоби 3:2 тамои шуд. Ҳамаи голҳои моро як бача зад, Ҳенрик Ҷонсон, ки дар ивази бозингари наомада бозӣ мекард!

Кафқӯбӣхое ки пас аз ин сар шуданд, қарсақари оташи калонро ба ёди Ҳенрик оварданд. Дар баҳри чехраҳои дурахшон ӯ ба нигоҳи хашмигони ҷаноби Паркер бархӯрд. Ҳенрик беҳад хушбахт буд.

Аз он рӯз Ҳенрик дар ҳама бозӣҳо иштирок мекард. Бо Стивен Довсон, ки сиҳат шуд ва бо Петер, ки дар дарвоза меистод, даста дар он мавсим ягон бор шикаст нахӯрд.

Дар тамоми минтақа дар хонаҳои муаллимон сухан дар бораи ҷаноби Ренсон мерафт.

Ба ҷои лақаби “Сурхпӯст” Ҳенрикро дар ҳама ҷо бо назари эҳтиромона пешвоз мегирифтанд. Бачагони хурдтар ӯро қариб қаҳрамон меҳисобиданд.

Ин зимистон зиндагӣ ба сӯи Ҳенрик бо тарафи тобони худ тоб хӯрд. Аммо дере нагузашта хушбахтии ӯ тира шуд, чунки мушкилиҳои нав пайдо шуданд.

11 Сӯхтор

Зимистон на он қадар хунук буд ва ягон мусобиқаи футболро бекор кардан лозим нашуд. Март бо худ борон ва шамоли тундбодро овард. Дар байни моҳ сағчаи охири ба хонаи соҳибони нави худ кӯч кард. Оилаи Ҷарвисҳо

ба худ танҳо як сагчаро монданд, ки чашмони меҳрубонаи чигарӣ дошт. Онҳо ӯро ба ёдоварии модараш Ҳеппӣ номиданд. Ду сагчаро онҳо ба зани сагпарвар доданд. Баъд аз фурухтани ду сагчаи дигар дар ҳисоби бонкии онҳо маблағи хуб чамъ шуд.

– Ин рухсатии якумини мо дар давоми даҳ сол мешавад! – гуфт хонум Ҷарвис.

– Аммо ба ҳар ҳол каме маблағ намерасад, – ташвишомез гуфт шавҳараш. – Шумо, бачаҳо, бояд ба қадри тавоноиятон саҳми худро гузоред.

Петер рӯзнамаҳоро бурда мерасонд. Ӯ боварӣ дошт, ки ба наздикӣ барои Ҳенрик ҳам чунин кор пайдо мешавад.

– Ман кисапулиҳоямро чамъ мекунам, – ваъда дод Ҳенрик.

– Яъне, аз ин рӯз тамоку намекашӣ! – бо табассум гуфт хаткашони қадпаст.

Ҳар боре ки дар гирди дастархон чамъ шаванд, онҳо баҳс мекарданд, ки ба кучо сафар мекунанд. Ҷеннӣ ягон ҷо назди кӯл рафтани мехост, бачагонро бошад баҳр ҷалб мекард.

– Лекин ба ягон ҷое ки кӯхпора набошад, хуб? – табассум карда, гуфт Петер.

Ҷаноби Ҷарвис хаймаҳоро хеле таъриф кард, ҳамсари ӯ орзу дошт, ки якчанд рӯз аз хӯрокпазӣ истироҳат кунад.

– Умуман, ба кучо рафтанимонро бояд Ҳенрик интиҳоб кунад, – гуфт Ҷеннӣ, назари пуршавки

худро аз ӯ нақанда, чунки агар Ҳенрик намебуд, сагчаҳои фурушӣ ҳам намебуданд.

Ҳенрик қаноатмандона табассум кард. Агар ин дар ихтиёри ӯ мебуд, ӯ ҳамаи онҳоро ба саёҳати даври олам мебурд.

Ӯ акнун фақат рӯзҳои шанбе назди кампирак Поттс мерафт. Дарсҳои хониш ба ӯ аллакай лозим набуданд, футбол машғулияти дӯстдоштаи ӯ шуд.

– Аллакай вақти пойбел кардани боғ ва шинондани ниҳолҳо расид, – гуфт боре кампирак Поттс ба Ҳенрик ҳангоме ӯ часпандани зардевориҳои навро дар меҳмонхона тамома кард.

– Вақти он расидааст, ки шумо ба ман музди кор доданро сар кунед, – бо исрор хоҳиш кард ӯ. – Дар вақти таътил ман мехоҳам ба ягон ҷо равам, барои ҳамин пул чамъ мекунам.

– Ман, нафақахӯри пир, аз кучо пули зиёдатӣ дорам? – фик-фик кард ӯ.

– Дар деҳа мегӯянд, ки шумо як тӯда пул чамъ кардаед, – бо табассум эътироз кард ӯ.

– Ҳамин тавр? – тез ҷавоб дод ӯ. – Ва дастони ту мехоранд, ки онҳоро соҳиб шавӣ?

– Не! – бо эътибор ҷавоб дод Ҳенрик. – Ман дигар бо корҳои бад машғул нестам. Аммо чунин меҳисобам, ки шумо бояд ба ман ҳаққамро диҳед.

Кампирак Поттс аз ҳайрат даҳонашро воз кард, аммо фикри он, ки ӯ метавонад алоқаро

бо Ҳенрик гум кунад, маҷбур кард, ки нияташро дигар кунад.

– Хайр, майлаш, – гур-гур кард ӯ. – Лекин ба умеди он нашав, ки ман аз сари ту тилло мепошам.

Кулбаи кампирак Поттс мулки сарҳанг Вайт буд. Ӯ онро аз вай аллакай 30 сол боз ба иҷора мегирифт. Гоҳ-гоҳ сарҳанг барои гирифтани хонапулӣ ва фаҳмидани аҳволи кампирак ӯро хабар мегирифт. Ин бор ба кулба даромада, ӯ ҳақиқатан аз таъмири он дар ҳайрат монд.

– Хайр, хонум Поттс, – бо шавқу завқ гуфт ӯ, – аввал боғи шуморо ба тартиби намунавӣ оварданд, акнун дар хона ҳам зебоиро ҷорӣ карданд!

Ӯ хасис будани ӯро медонист ва аз ин сабаб пурсид:

– Ҳамаи инро ба шумо кӣ мекунад?

– Ин ба кор тамоман дахл надорад, – кампирак Поттс чун ҳарвақта қатъӣ ҷавоб дод ва ба ҷевоне ки дар меҳмонхона истода буд, наздик шуд.

Аз он ҷо ӯ қуттичаи чилодорро, ки дар он пулҳояшро нигоҳ медошт, баровард. Сарҳанг Вайт мӯйлаби зарди худро тоб дода, нигоҳ мекард, ки ҷӣ тавр ӯ пулҳоро кофтуков мекард.

– Беҳтараш ин пулҳоро ба дафтарчаи амонатгузорӣ ё ба бонк монед, – маслиҳат дод ӯ ба вай. – Дар ҷангал танҳо зиндагонӣ карда, ҷунин маблағро нигоҳ доштан беҳирадона аст.

– Коратон набошад! – пулҳоро шумурда, кампирак Поттс гапи ӯро бурид.

– Ман медонам, ки шумо таппонча доред, аммо хатареро, ки ба он рӯ ба рӯ шуда метавонед, намефаҳмед, – аз суханони кампирак парвояе накарда, давом дод мард. – Масалан, он дурраге ки хаткашон ба ин ҷо овард. Полис Браун мегӯяд, ки дар ҳисоби ӯ бисёр қонуншиканиҳо ҳастанд. Ба ҷунин шахсон бовар кардан мумкин нест.

– О, ман кайҳо медонам, ки ӯ ба пулҳои ман ҷашм ало кардааст, – хандаи нешдор кард кампирак. Ӯ онро чун ҳазл гуфт, аммо барои Ҳенрик ин калимаҳо оқибатҳои нохуш доштанд.

Дар он шаби фалокатовар яқинан Ҳенрикро шавшуви тӯфони авҷгирифта бедор кард. Ӯ ҳама вақт хеле ҳушёрона хоб мерафт, имрӯз бошад уллоси шамол, ки дарҳои пушти тирезаҳоро пурхашмона меларзонд, ҳатто мурдари бедор карда метавонист. Ҳенрик нимхобу нимбедор аз тағи кампал баромада, фикр кард, ки оё вақти бурда расондани рӯзномаҳо нарасидааст? Ва ногаҳон ӯ дар болои ҷангал партавҳои тарсовари сурхро дид.

«Эҳтимолин хонаи хонум Поттс даргирифтагӣ набошад!»

Ҳенрик шим ва камзӯлро аз болои пижама пӯшида, аз ваҳм нафасгир мешуд. Баъд ӯ барои бедор кардани Петер ба поён давид. Аммо ҳама кӯшишҳои ӯ беҳуда буданд. Петер хеле саҳт

хоб мерафт ва фақат ҳамон вақт бедор мешуд, ки модар ба сару рӯи ӯ бо сачоқи тар мемолид. Ҳенрик дақиқаҳои пурқиматро гум кардан намехост ва кӯшиши бедор кардани ӯро тарк намуд. Ӯ дар пеши дари хонаи хоби падархондаш як лаҳза истод. Аммо баъд чуръат накард, ки ӯро бедор кунад, чунки ӯ бояд барвақт ба кор мерафт. Шояд фақат ягон ғарами беда сӯхта истода бошад?

Ҳенрик аз хона сӯи шамоли сахт давида баромад, аз панҷараи боғ часта гузашт. Чангал, ки пеш чунин шинос метобид, имшаб пур аз хатар буд. Дарахтон аз шиддати пурхашмонаи бод ғичир-ғичир ва қарс-қарс мекарданд. Ҳақиқатан кулбаи кампирак Поттс месӯхт! Наздиктар давида, Ҳенрик бо даҳшат дид, ки оташ аллакай ошхона ва ҳучраи болои онро фаро гирифтааст. Дари даромад маҳкам буд. Дар миёни дуд ӯ даст-даст карда, то девори ақиби кулба расид ва нардбонро аз хоначаи иловагӣ, ки дар он асбобҳои боғӣ буданд, баровард. Ин нардбон шалақ ва кирмхӯрда буд, аммо дарозии он то тирезаи хонаи хоби кампирак мерасид.

Сабабгори сӯхтор муши гурусна буд. Аз ҳушёрӣ бодикқати ҳафт гурба ноумед шуда, ӯ сими электрикиро дар чевони зери зинапоя хондан гирифт. Дар он кампирак рӯзномаҳои кӯхнаи худро нигоҳ медошт. Тӯфон аз шикафи таги дар чун шамоли сабуке вазида, аз шарорача оташ даргиронд.

Вақте ки кампирак бедор шуд, хонаи хобаш аллакай пур аз дуд буд. Ӯ сӯи дар равона шуд ва дид, ки зинапоя аллакай дар оташ аст. Ӯ медонист, ки дар долон баромадгоҳи иловагӣ набуд. Ӯ бо хунсардии устуворона боз ба чоғаш хоб рафт ва оромона интизори марг буд.

Вақте ки дар тиреза рӯи Ҳенрик пайдо шуд, кампирак хеле ҳайрон шуд.

– Шумо чӣ, ақлатонро гум кардед! – дод зад ӯ, шишаи тирезаро бо оринчаш шикаста. Ӯ даст-даст карда, ғалакаи тирезаро мечуст. – Шумо чӣ, тамоми шаб ин чо шиштани ҳастед?

– Ман аллакай қувват надорам, ки аз тиреза бароям! – нобурро гуфт кампирак.

– Ана беақлӣ! Қуввататон ҳатман мерасад! – бо қатъият гуфт Ҳенрик. – Ва ғафстар худро печонед, нохост дар кӯча аз хунуки мурда намонед!

– Писараки густох! – гур-гур кард ӯ, аммо вақте ки ӯ шоли сурхро ба китфҳояш мепартофт, дар чашмонаш ашкҳои сабуки пайдо шуданд.

Дар он дақиқаҳои ки Ҳенрик бо тамоми қувват зӯр мезад, то кампиракро ба зертахтаи тиреза бароварда, аз он чо ба нардбон гузаронад, асабҳои писарак аз ҳад зиёд таранг шуданд. Аз сабаби дуд нафас кашидан мушкил буд. Аз нардбон фуромадан барои кампираке ки аз дарди устухонҳо азоб мекашид, хеле дарднок буд, ва ӯ бо ҳар қадам ба Ҳенрик лаънат мепошид. Лекин ана, хайрият, онҳо ба замин расиданд. Ҳенрик дасти ӯро сахт дошта, ба чои бехатар бурд. Онҳо

дар назди дарича истода, ғамгинона ба оташе ки аланга мезад, нигоҳ мекарданд. Ин бор намуди оташ Ҳенрикро ба ҳаяҷони хурсандона наовард. Ӯ аз дарки он ғамгин буд, ки аз имрӯз эътиборан он чи ӯ ба он дил баста буд, нобуд шуд.

– Пулҳои ман! – ногаҳон нола кард кампирак.
– Ва паррандаҳои нуқрагини ман! Ман бояд ба он чо равам!

– Лекин ин номумкин аст, ин беақлӣ аст! – дод зад Ҳенрик.

– Албатта мумкин аст! – бо эҳсосот ҷавоб дод кампирак Поттс. – Оташ ҳоло то меҳмонхона нарасидааст.

Ӯ калидеро, ки дар гарданааш овезон буд бароварда, дари даромадро кушод.

– Ба хона даромадан мумкин нест! – дод зад Ҳенрик ва ӯро аз дасташ дошт. – Бом ба қарибӣ фуру меравад.

– Нуқра ва пулҳо аз зиндагии бесамари ман қиматтаранд, – ҷавоб дод ӯ ва Ҳенрикро торсақӣ зад.

Ҳенрик дасташро сар дод, ва ӯ бо рӯймолча даҳану биниашро дошта, ба хона даромад.

Ҳенрик назди дар истода, аз хавотири нохунҳояшро хоида, мушоҳида мекард, ки ҷӣ тавр кампирак аз миёни ҳучраи пур аз дуд мегузашт. Роҳро ба назди ҷевон ӯ бо чашмони ба-ста ҳам ёфта метавонист.

Баъд аз якчанд дақиқа ӯ аллақай қуттичаро дар бағал дошт. Паррандаҳои нуқрагин бошанд

дар ҳеч чой набуданд.

– Онҳоро монед! – дод зад Ҳенрик аз дуд нафастанг шуда.

Дар ин лаҳза ангуштони кампирак дастдасткунон ганчи зебоашро ёфтанд. Аммо хеле дер шуда буд. Паррандаҳоро ба қуттича тикқонда, ӯ ҳис кард, ки ҳушаш меравад. Кампирак вазнин ба замин афтида, сарашро ба панҷараи оташдон зад.

Оташ он вақт аллақай то дари тарафи муқобили ҳучра расид. Шӯъла мечунбид ва бармеҳӯрд, партавҳои он тамоми сахнаро равшан карда, ба он пурасорӣ мебахшиданд.

Ҳенрик ба хатар аҳамият надода, дар як мижа задан ба кулба даромад ва дар болои кампирак ҳам шуд. Ӯ беҳуш буд. Аз захми чуқур дар пешонаи ӯ хун мерехт. Ӯ кампиракро аз пояш гирифта, кӯшиш кард, ки аз кулба барорад. Аммо пеш аз он, ки касалии устухонҳо ӯро чорқат кард, кампирак Поттс зани хеле қоматбаланд буд. Ба ҳама кӯшишҳои худ нигоҳ накарда, Ҳенрик ӯро ҳатто аз қояш чунбондан натавонист. Ӯ ҳис кард, ки ба қарибӣ худаш нафасгир мешавад. Ва баъд он кореро кард, ки кампирак Поттс бо он пурра розӣ мешуд: аз дасти ӯ қуттичаи қиматбаҳояшро қанда гирифт, то ба чои беҳатар барад.

Барои ёри ба фермаи наздиктар рафтани шуда ва тозон аз дари иловагӣ баромада, ӯ ба сарҳанг Вайт ва ҷияни ӯ бархӯрд.

Уллоси тӯфон сарҳанг Вайтро ҳам бедор кард ва

ӯ, аз тиреза нигоҳ карда, ба хулоса омад, ки чангали ӯ даргирифт. ӯ сӯхторхомӯшкунандагонро чеғ зад, камзӯли кӯхнаи худро ба китфаш партофт ва қиянашро, ки айни вақт дар хонааш меҳмон буд, бедор кард. Онҳо якҷоя ба чангал равона шуданд ва дар назди кулбаи даргирифта дар вақти номувофиктарин пайдо шуданд.

– Кампирак Поттс ба ман аллақай гуфта буд, ки ту пулҳои ӯро кайҳо тағи чашм кардаӣ, – ғуррос зад сарҳанг. – Аммо ман ҳеч бовар карда наметавонистам, ки ту то ин дараҷа расида метавонӣ... Марк, ӯро посбонӣ кун, ки нагурезад! – фармуд ӯ ва далерона ба фағонаҳои дуд, ки кулбаро пур карда буданд, даромад.

ӯ тез кампирак Поттсро ба кӯча баровард ва ба болояш камзӯли худро пӯшонд. Кампирак ҳанӯз беҳуш буд. Ҳамин вақт сарҳанг нардбон ва тирезаи шикастаи хонаи хобро дид. Ва, ниҳоят, чароҳати хунравро дар пешонаи кампирак Поттс дид.

ӯ бо хашм сӯи Ҳенрик нигарист. Ҳенрик ҳанӯз қуттичаи пулро дар оғӯш дошт, дар ҳоле ки қияни сарҳанг ӯро аз гиребонаш саҳт дошта буд.

– Яъне, мо тӯро дар болои қиноят дастгир кардем? – ғуррос зад сарҳанг. – Аввал ту ба хонаи хоб даромадӣ. Баъд ӯро зӯран маҷбур кардӣ, ки пулҳоро ба ту диҳад. Баъд, мисли он ки ҳамаи ин кам буд, ба сараш задӣ ва кулбаро даргирондӣ, то осорҳоро рӯпӯш кунӣ.

Ҳавобаландӣ ба Ҳенрик иҷозат наметод, ки барои сафед кардани худ ақаллан ягон чиз

гӯяд. Хомӯшии густохонаи писарак аскарӣ пирро ба ғазаб меовард. ӯ қуттичаро аз дасти Ҳенрик кашида гирифт ва бо ғазаб ба тарафи маъюби рӯи ӯ бо мушташ зад. Аз миёни пардаи дард ва хашм Ҳенрик шунид:

– Суханони маро дар хотир дор, ин Чарвис ҳоло пушаймон мешавад, ки ба деҳаи оромӣ мо чунин бадкори беқарорро бо одати оташзанандагӣ овард. Ман дар ҳама ҷо шинос дорам ва кӯшиш мекунам, то ки ин хаткашонро аз ин ҷо фаврӣ ба ягон ҷои дуртар гузаронанд.

Бо ёрии гарданпечи Марк онҳо Ҳенрикро ба

сутуни дарвоза сахт бастанд. Ҳенрик хоҳиши сахт дошт, ки кулбаи даргирифта фуру рафта, ҳар дуи мардхоро дар таги худ гур кунад, ӯ онҳоро чунин бад медид.

Дере нагузашта чангал пур аз сӯхторхомӯшкунандагон ва санитарҳо буд. Баъд аз он ки кампирак Поттеро бо занбар ба пеши мошини ёрии таъҷили бурданд, дар байни дарахтҳо полиси маҳаллии нафасгиршуда намоён шуд.

– Мо барои шумо ҷинояткорро дастгир кардем, – ӯро чеғ зад сарҳанг, аз фахр дамида. – Ин ҳамон дурага аз оилаи Чарвисҳо аст. Шумо як бор зикр карда будед, ки ӯ обрӯи бади оташзанро дорад. Ин бор ба ин боз куштор илова шуд.

Полис Браун, ки бо хаткашон дӯст буд, хеле рӯҳафта буд, вақте онҳоро ба кабинети майдайки худ дар идораи полис, ки дар майдони марказии деҳа ҷойгир буд, даровард. Мисли ҳама сокинони деҳа ӯ пинҳонӣ аз сарҳанг Вайт метарсид. Ҳамаи онҳо дар кабинети ӯ тӯда шуда буданд, ӯ бошад охири қалами худнависро мехоид.

– Дар вақти ҳозира ман метавонам фақат маълумотҳои шуморо ба қайд гирам, – гуфт ӯ ниҳоят. – Ман бояд дар бораи ҳамааш ба раисам маълумот диҳам ва аз беморхона хабархоро интизор шавам. Баъд, боз, арзи фармондеҳи дастаи сӯхторхомӯшкунандагонро интизор шудан лозим аст ва танҳо он вақт Ҳенрикро айбдор кардан мешавад.

Ҳангоме ки полис маълумотҳои ҳақиқонии Ҳенрикро менавишт, сарҳанг Вайт фирқ-фирқ механдид. Баъд ӯ варианти худро дар мавриди ин рӯйдод баён намуд. Ҳар калимаи ӯ Ҳенрикро айбдор мекард. Вақте ки полис ниҳоят Ҳенрикро сар дод, аллакай рӯз равшан мешуд. Дарро кушода, ӯ гуфт:

– Имрӯз тамоми рӯз дар хона бош. Раиси ман яқинан бо ту гап задани мешавад.

Ҳенрик мисли гаранг роҳ мерафт. Сараш то ҳоло ҳам аз задани сарҳанг Вайт ғуввос мекард. Аз дуди ба шуш даромада гулӯяш мехорид. Вале аз ҳама бисёр дилаш хунин шуд. Наход бас нест, ки сарҳанг Вайт Ҳеппиро кушта буд? Наход олами ӯро шикастани вай даркор буд? Вақте ки Ҳенрик ниҳоят ба хона расид, хаткашон аллакай ба кор рафта буд. Хонум Чарвис ва Петер дар ошхона рӯи миз нишаста, ҷой менӯшиданд.

– Ту дар кучо будӣ? – Петери хоболуд пурсид. – Умед дорам, ту рӯзномаҳои маро ҳам якбора бурдӣ?

– Чӣ шуд? – қиёфаи аҷоибии Ҳенрикро дида, ба ҳаяҷон омад хонум Чарвис.

Ӯ зуд Ҳенрикро ба печкаи гарм наздиктар шинонд ва ба ӯ ҷой рехт.

– Бо ту чӣ шуд, азизам? – пурсид ӯ ниҳоят.

– Дар кулбаи кампирак Потте сӯхтор шуд, – гур-гур кард Ҳенрик. – Гарчанде ман дар вақташ тавонистам ӯро аз он ҷо барорам, ин кампираки

беақл хост албатта ба хона баргардад, то пулҳои худро начот диҳад. Вақте ки ӯ дар хона буд, диллаш беҳуд шуд, ва ғалтида сарашро ба кунҷи панҷараи оташдон зад. ӯ беҳад вазнин буд ва ман ӯро бароварда натавонистам. Сарҳанг Вайт бошад фикр кард, ки ба ман пулҳои ӯ лозим буданд. Ва, ғайр аз ин, ӯ чунин меҳисобад, ки ман кулбаро даргирондам.

Ва ин чо ӯ ногаҳон қоматашро чунон тез рост кард, ки чойро резонд.

– Ё шумо ҳам чунин меҳисобед, ки ман ин корро кардам? – пурсид ӯ.

Дар сари хонум Чарвис ҳар хел фикрҳо гузаштанд. ӯ медонист, ки ба Ҳенрик пул лозим буд ва аз чаноби Луис ӯ дар бораи ҳаваси табиӣ ӯ ба оташзанӣ бисёр шунида буд. Хомӯшӣ тӯл кашид.

– Пас шумо ба ягон калимаи ман боварӣ надоред? – гуфт Ҳенрик, ва овози ӯ канда шуд.

ӯ аз курсӣ часта хест ва аз зинапоя ба боло ба хучраи худ давид.

12 Фирор

Ду рӯзи оянда ҳам ба оилаи Чарвисҳо ва ҳам барои Ҳенрик беҳад даҳшатовар буданд. Хона пур аз полис буд. Онҳо ба Ҳенрик саволҳои медоданд, ки ӯ ба онҳо ҷавоб додан намехост.

Кампирак Поттс ҳанӯз дар ҳолати хеле вазнин буд. ӯ беҳуш буд, оқибатҳои он садама ва аз ҳад зиёд хунук хӯрдан таъсири худро расонда буданд.

Сарҳанг Вайт вақтро гум накарда, тамоми деҳаро ба муқобили Чарвисҳо бармеангехт. Зиндагии онҳо ҳақиқатан тоқатфарсо шуд. Чаноби Чарвис хатхоро бурда, дигар ягон табассуми дӯстонаро вонамехӯрд. Яке аз дӯстони сарҳанг корро то он дараҷае расонд, ки саги худро ба ӯ сар дод. Аммо бахти хаткашон ёр омад: ӯ танҳо бо камзӯли пора-порашуда ва шими канда халос шуд.

Ба Петер дар автобуси мактабӣ аз ин хубтар набуд. Тамоми роҳ ӯ ба ҳақоратборон тоқат мекард. Хонум Диксон ҳамаи занҳои деҳаро ба муқобили хонум Чарвис бармеангехт. ӯ бо нафрат фикрҳои мекуфт:

– Ман медонистам, ки ҳамааш чунин ба анҷом мерасад. Ман аз аввалин рӯзе ки ин баҷаи бадафтро дидам, ба ин боварӣ доштам.

Вақте ки хонум Чарвис ба дӯкони маҳаллӣ барои фармоиши хӯрокворӣ даромад, фурушанда, ки пеш дугонаи ӯ буд, гуфт, ки акнун ӯ бояд харидро дар ягон ҷои дигар кунад.

Ҳатто Ҷеннӣ аз мактаб бо оби дида омад, чунки ҳамаи ҳамсинфони ӯ душманони бадхӯ ва сард гардиданд. Ҳенрик, хомӯш, бо чашмони коҳида, аз хучраи худ намебаромад. Ба поён ӯ танҳо барои хӯрок хӯрдан мефуромад. Ҳеч кас, ҳатто Петер наметавонист аз ӯ калимае ҳам бароварад.

Пас аз ду рӯз баъди сӯхтор оилаи Чарвисҳо ғамгинона дар сари миз шишта, дар бораи

ҳодисаҳои ғамангези ин рӯз ба якдигар нақл мекарданд. Ҳеч кас ба он хӯроки бомазае, ки хонум Чарвис тайёр карда буд, ҳатто даст нарасонд. Ҳенрик назарашро аз як симои ғамгин ба дигаре мегузаронд. Ҷ дигар тоқат надошт дар чунин тангӣ зиндагӣ кунад. Ҷ мехост ба чангал равад, дар танҳои бошад, шояд охири бор аз озодӣ лаззат барад. Аммо ӯ чуръат надошт хеста ба он чо равад. Барои ӯ танҳо ҳучрааш дар таги бом мемонд.

Баъд аз он, ки Ҳенрик ба ҳучраи худ рафт, хаткашон ногаҳон гуфт:

– Мо ҳақ надорем, ки ана ҳамин хел дар ин чо шинем. Исои Масех гуфтааст, ки агар барои корҳои хуб ба нохушиҳо рӯ ба рӯ шавем, бояд хурсандӣ кунем. Ба мо фарқ надорад, ки одамон аз он сабаби Ҳенрикро ба худ гирифта намон дар бораи мо чӣ мегӯянд. Мо медонем, ки ӯро ба мо Худо фиристодааст. Барои ҳамин мо акнун бо намуди ғамгин нишастанро бас мекунем ва бо чехраҳои хандон он нозу неъматҳоеро, ки модар ба мо тайёр кардааст, мехӯрем.

Табъи тамоми оила тез хуш шуд. Хӯроки нисфирӯзиро онҳо он гуна хурсандона тамома карданд, ки ҳамеша дар хонаи Чарвисҳо маъмул буд.

Ҳенрик танҳо дар ҳучрааш нишаста, ҳамаи инро надид. Дар пеши назари ӯ боз ва боз чехраҳои бадбахт пайдо мешуданд ва ӯ дилтанг мешуд. Ана акнун онҳо аниқ ӯро мепартоянд.

Ҳатто агар пеш аз он, ки ӯро ба ҳабсхона баранд, кампирак Поттс ба ҳуш омада, ӯро халос кунад ҳам, Чарвисҳо ҳеч гоҳ намехоҳанд, ки ӯ бо онҳо монад. Агар онҳо чунин мешуморанд, ки ӯ ин корро карда метавонист, чӣ хел онҳо бо ӯ дар таги як бом зиндагӣ карда метавонанд? Бо кадом сабаб онҳо бояд ӯро бо худ монанд, агар аз сабаби ӯ тамоми дӯстонро гум мекунанд, падар бошад корашро ҳам аз даст медиҳад? Ҷ барои онҳо кӣ буд? Онҳо барои қабул кардани ӯ ҳатто тангае ҳам нагирифтаанд.

Тарсҳои даҳшатноктарини ӯ гӯе аллакай амалӣ мешуданд: ӯ мошини чаноб Луисро дид, ки ба назди дарвоза наздик меомад.

«Ана!» – ғамгинона фикр кард Ҳенрик.

Назоратгар чандин бор барои он меомад, ки ӯро аз падархонд ва модархондаш гирифта барад. Ҷ шунид, ки Ченнӣ ва Петерро ба ҳучраи дигар фиристоданд. Овозҳо дар ошхона баландтар мешуданд, аммо баъд боз ба тарзи воҳиманок паст шуданд. Вақте ки баъд аз якчанд вақт чаноби Луис ба зинапоые ки ба ҳучраи Ҳенрик мебурд, қадам монд, ӯ табъи хира дошт. Ҷ бояд ин қадар роҳи дарозро тай мекард, ва илова бар ин дар вақти рӯзи истироҳати қонунии худ. Тамоми ин солҳо ӯ аз Ҳенрик ғайр аз нохушиҳо ҳеч чиз надид. Вақте ҳафтаи гузашта ӯ фаҳмид, ки оилаи Чарвисҳо Ҳенрикро ба писарӣ қабул кардан мехоҳанд, ӯ умед пайдо кард, ки аз писарак ва корнома-

аш халос мешавад. Акнун «оташзан» боз ҳам лақаби худро пурра исбот кард. Аммо ин падару модархонд чунин соддадил ва дилпур буданд, ки ба ҳар ҳол мехостанд ўро ба писарӣ қабул кунанд. Онҳо ба беайбии ӯ бовар мекарданд, аммо ҷаноби Луис Ҳенрикро аз онҳо дида пештар мешинохт.

Ӯ дарро кушод ва бо Ҳенрик рӯ ба рӯ шуд. Намуди ин бачаи якрав ва туршрӯй ҳеч гоҳ ўро рӯҳбаланд намекард.

«Ӯ яке аз ислоҳнопазирҳо аст, – фикр кард назоратчи. – Ин гуна шахсон на ба кӯшишҳо меарзанд, на ба вақти гаронбаҳои ман, ки ба онҳо сарф мекунам. Шубҳа дорам, ки ӯ умуман ягон чизро ҳис мекарда бошад».

– Хайр, Ҳенрик, – сар кард ӯ, – ту бори дигар то гӯшхоят ба нохушиҳо ғутидӣ, ва ин бор хеле чиддӣ. Ман аз аввал медонистам, ки туро ба ин чо фиристодан хато аст. Ин одамони меҳрубон ҳақиқатан лоиқи чунин азобҳо нестанд.

Ҳенрик медонист, ки ӯ ҳақ ҳаст. Аммо нафрат ва бадбинӣ ба ин шахс бар ӯ ғолиб омаданд ва ӯ дод зад:

– Аз ин чо гум шав, қурбоққай фарбеҳ!

– Охистатар бо калимаҳо! – ҷаноби Луис ўро огоҳ кард. – Вагарна ту аз ман дар маҳкама калимаи хубро намешунавӣ. Лекин, ба гумонам, ин бор туро ҳеч чиз халос карда наметавонад, – илова кард ӯ хашмигона.

– Гум шав! – такрор кард Ҳенрик.

Муштҳои фушурдашудаи писаракро дида, мард шитобкорона ба ақиб гашт. Пешпо хӯрда, ӯ аз зинапоя ба поён давид ва бори дигар ҳис намуд, ки ӯ бо Ҳенрик бад рафтор кард.

Ҳенрик аз бадхашмӣ карахт шуда, дар байни ҳучраи худ меистод. Садои пасти мошини равандаи ҷаноби Луис ва гуфтугӯи Ҷарвисҳо дар поён ба гӯши ӯ расид.

Ӯро мавҷи бепоёни хашм ва ноумедӣ фаро гирифт. Ӯ аз ҳама кас ва ҳама чиз хашмигин буд: аз модари худ, ки ўро ҳангоме ӯ ҳанӯз тифл буд, партофт; аз падархонд ва модархонди худ, ки албатта як рӯз не як рӯз ўро бадар мекарданд; аз ҷаноби Луис, ки ягон бор ба ӯ заррае дилсӯзӣ зоҳир накард; аз сарҳанг Вайт ва ҷаноби Паркер. Аммо бисёртар ӯ аз Ҷарвисҳо хашмигин буд, ки ўро ба ин чо оварданд. Маҳз онҳо ба ӯ ҳучраи алоҳида ҷудо карда ва ба ӯ дучарха тӯхфа карда, ноил шуданд, ки ӯ дил баст. Дар ин лаҳза бошад, вақте ки ӯ ба онҳо чунин эҳтиёчи саҳт дошт, онҳо аз ӯ рӯй гардонданд. Ногоҳ дар ӯ ҳиссиёте пайдо шуд, ки тамоми олам фақат монанди мусобиқаи дурушти футбол буд, ки дар он ҳама кӯшиш мекарданд ўро пешпо дода ба лой афтонанд. Ҳанӯз аз чояш нахеста, онҳо боз ва боз ба ӯ дармеафтанд.

– Хайр, майлаш! – беэътиноёна гуфт ӯ. – Умуман, барои ман фарқ надорад!

Ӯ аз девор плакатҳои футболии худро канда, ғичим кард ва онҳоро ҳамроҳи комиксҳо ба

замин партофт. Як-ду гӯгирд ёфта, ӯ ин тӯдаи коғазхоро даргиронд. Баъд аз он ӯ тирезаро кушод, то шамол оташро барангезад ва ҳамёнро ба кисаи шимаш андохта, аз хона баромада рафт.

Вақте ки ӯ аз боғ гузашт ва аз тавора чаҳида, бо роҳ равона шуд, аз тирезаи кушодаи болохона аллакай бо фавраки борик дуд мебаромад.

«Ин кулбаи кӯҳна дар як мижа задан месӯзад», – фикр мекард ӯ.

Умуман аз аввал ӯ бо онҳо чунин хайрухуш кардани буд.

Аммо ба ҳар ҳол аз фикри он, ки дере нагузашта аз хонае ки ӯ дар он хушбахт буд, фақат тӯдаи лахчаҳои нимсӯхта мемонад, дар ӯ ҳиссиёти нофорам пайдо шуд.

Аввал ӯ фикр кард, ки оё дучархаро бо худ гирад. Лекин дилаш намешуд, ки ягон чизро аз тӯҳфаҳои Ҷарвисҳо ба худ гирад.

«Агар ман рост аз киштзорҳо равам, ба автобусе ки соати ҳафт меояд, ба шаҳр мерасам ва пеш аз он, ки полис кофтукови маро сар кунад, ба қаторрае ки ба Лондон меравад, савор мешавам».

Пуле ки ӯ барои сафар чамъ кард, ҳам барои роҳ ва ҳам барои хӯрокворӣ мерасад, дар он ҷо бошад зиндагии нави ӯ сар мешавад, зиндагии чинояткор.

«Ба ҳар ҳол ҳама гумон мекунанд, ки ман танҳо чинояткор шуда метавонам», – хаёл кард ӯ, – танҳо бояд ман нишон диҳам, ки чӣ хел хуб аз ӯҳдаи чунин кор баромада метавонам».

Тез ба пайраҳа рафта, ӯ кӯшиш кард, ки бо сояи тавора равад, чунки ҳанӯз равшан буд. Ба соат нигоҳ карда, ӯ боварӣ ҳосил кард, ки то рафтани автобус вақти бисёр дорад. Ҳангоми аз кӯпруки банди об гузаштан ӯ қадамашро оҳистатар кард. Дар рӯзҳои тобистони гарм онҳо бо Петер чандин соатҳои хушро дар соҳил бо шастҳо дар поёноби дарё мегузаронданд. Акнун, дар моҳи март, боронҳои зиёд дарёро ба селоби серкафки пурталотум мубаддал гардонда буданд, ки аз банди об ғуввоскунон ба поён мерехт. Хеле осон аст – ба поён частан! Ҷӯро дар оянда чӣ чизи хуш интизор буд? Охир, аниқ аст, ки ӯ ба ҳар ҷое равад, ба ҳар ҳол ба ҳабсхона меафтад. Ӯ аллакай ҳеч гоҳ чангал, футбол ва моҳидорӣ нахоҳад дошт. Ва аз ҳама бад – Петер нахоҳад буд. Набошад аз қадом сабаб ӯ зиндагии беҳудаи худро ана дар ҳамин ҷо хотима надихад? Дарё дар таги пойҳои ӯ ғуввос мекард, вақте ки ӯ оҳиста ба панҷараи кӯпрӯк мебаромад.

Оташ дар ҳучраи Ҳенрик аллакай то пардаҳо расид, шалолоҳи шарораҳо бошанд ба кат мерехтанд, вақте ба ҳучра Ҷарвисҳо давида даромаданд. Ҳангоме барои шабона маҳкам кардани мурғон баромаданд, онҳо дудеро, ки аз тиреза мебаромад, диданд. Ин якчанд дақиқа баъд аз он, ки Ҳенрик аз тавора чаҳид, рӯй дод.

– Оташхомӯшқунандагонро чеғ задан даркор аст! – дар воҳима гуфт хонум Ҷарвис.

– Не-не, сабр кун! – аз кадом як сабаб ҳамсараш ӯро боздошт. – Фикр мекунам, ки мо худамон метавонем аз ӯҳдаи хомӯш кардани оташ бароем. Ҳама сатилҳоро дар хона чамъ кун ва зуд Петерро ба ин ҷо фирист!

ӯ далерона ба чанг бо оташ даромада, рӯйкаши чӯбини бочкаи обро, ки дар кунчи ҳучра меистод, кашид.

– Дар охирин дақиқа начот ёфтем! – якҷоя бо Петер сатилҳоро бо об пур карда, бо овози хирросӣ гуфт ӯ.

Оташ хомӯш карда шуд, аммо дар ҳучраи Ҳенрик ҳамааш чаппагардон, дар сиёҳии дуд ва шип-шилтиқ буд.

Тамоми оила бо саргарангӣ ба он чи аз ҳучра монда буд, нигоҳ мекарданд. Чаноби Чарвис ҳамаро аз назар гузаронда, гуфт:

– Дар бораи ин ба ягон кас гап назанед!

– Лекин, аниқ аст, ки ӯ ҳамаашро худаш даргирондааст! – бо назари бадбахтона ғур-ғур кард Петер.

– Албатта худаш, – ҷавоб дод падар, – аммо ман намехоҳам пеш аз он, ки худам сабабашро аз ӯ пурсам, зиндагии ӯро вазнин кунам. ӯ бе ин ҳам нохушиҳои бисёр дорад.

Ҳама бо аломати ризоият сар чунбонданд.

– Дар ин «лонаи вайронкардашуда» мо ҳамаашро ҳамин хел мемонем. Бигзор Ҳенрик худаш қарор диҳад, ки бо ин чӣ кор мекунад. Пардаҳои нав ва зардевориро ӯ бояд аз пули ху-

даш харад.

Ҳамин вақт ба дар занг заданд. Аз тиреза нигоҳ карда, Ченнӣ дод зад:

– Модарҷон, дар он ҷо мошини полис!

Бо дарки айбдорӣ худ онҳо якҷоя аз зинапоя ба поён фуромаданд ва дарро ба полис Браун ва сарҳанг Вайт кушоданд.

– Иҷозат медиҳед мо дароем? Мо дар бораи як масъала бояд бо шумо сӯҳбат кунем, – гуфт полис.

– Албатта, албатта, – ҷавоб дод хонум Чарвис ва бо дили вазнин онҳоро ба меҳмонхона гузаронд.

– Имрӯз, соати панҷи саҳар ба ман аз беморхона занг заданд, – сар кард полис. – Ба ман хабар доданд, ки хонум Поттс ба худ омад ва хоҳиш кард, ки ба назди ӯ иҷорадиҳандаи хонаро даъват кунанд. Кормандони беморхона чунин ҳисобиданд, ки хубтар мешавад, агар Ҳангоми гуфтугӯ ман ҳам иштирок мекардам. Ақли ӯ хеле равшан буд. ӯ ба мо нақл кард, чи хел Ҳенрик бо ёрии нардагон то тирезаи хонаи хоби ӯ расид, то ӯро аз оташ халос кунад. Дар ин сурат бача зиндагии худро ба хатар меандоخت. Ба ин нигоҳ накарда кампирак истодагарӣ кард, ки ба хона баргардад ва пулҳоро гирад. Дар ёди ӯ ҳаст, чи хел Ҳенрик хост ӯро боздорад, аммо аз он чи баъд аз ин рӯй дод, ӯ ҳеч чиз дар хотир надорад. Яъне ҳодисаҳо ҳамон тавре ки Ҳенрик дар вақти пурсиш нақл карда буд, воқеъ шуда буданд.

Полис сахтгирона ба сарҳанг, ки тамоми ин вақт хомӯш буд, нигоҳ кард ва давом дод:

– Ӯ барои тақдири пулҳои худ хеле ташвиш мекашид. Лекин вақте сарҳанг ба ӯ гуфт, ки писарак онҳоро наҷот дод, ӯ аз вай шахсан хоҳиш кард, ки ба Ҳенрик раҳмати самимӣ расонад.

Вайт аз онҳое набуд, ки аз иҷро кардани ва-зифаи худ мегурехтанд. Ӯ баланд сулфид ва гуфт:

– Ба фикрам, ман бояд аз Ҳенрик бахшиш пурсам. Маълум мешавад, ки ӯ рафтори шоиста кард.

– Афсӯс, аммо айнаи вақт ӯ дар хона нест, – бо назокат ҷавоб дод хаткашон.

– Хайр, набошад, ӯро ба назди ман фиристед, ва зудтар! – амр фармуд сарбози пир. – Барои ман ин хеле муҳим аст, то ки дар байни мо ягон нофаҳмӣ набошад. Ба фикрам, ман бояд ба ӯ ҳам барои он, ки ӯ хонаро ба чунин аҳволи хеле хуб овард, ташаккур гӯям. Хайр, акнун албатта, ҳамааш барбод рафт. Қулба то таҳкурсияш сӯхт. Лекин, ба ҳар ҳол, натиҷаи ҳайратангез барои чунин бачаи майдак, ва ҳамаи инро, ба фикри ман, ӯ бе пул мекард!

Ин сухан ба пирамард ба осонӣ дода нашуд.

Ва акнун, вақте ки ӯ барои рафтан хест, ӯ ҳақиқатан монда шуда буд.

– Аҳволи хонум Поттс хеле хубтар шуд, – дар назди остона истода, илова кард ӯ. – Бечора ҳамшираҳои тиббӣ ягон дақиқаи оромӣ ҳам

надоранд. Вақте ки ӯ пурра сиҳат мешавад, ман ӯро дар яке аз хонаҳо дар майдонҳои марказӣ, ки махсус барои одамони солхӯрда тайёр карда шудааст, сокин мекунам. Акнун бошад ягон кас бояд гурбаҳои ӯро нигоҳубин кунад.

Ӯ ба мошини полис шишт ва ба полис Браун фармуд, ки ӯро ба хона барад.

– Худоро шукр! – баланд гуфт хаткашон ва кӯшиш кард тамоми оиларо ба оғӯш гирад. – Даҳшати деҳаи мо қаҳрамон будааст!

Аммо аз сабаби он ки баргаштани Ҳенрикро соат ба соат бефоида интизор буданд, хурсандии онҳо камтар мешуд.

– Охир монанди паланг дар қафас худро аз як тараф ба тарафи дигар партофтавро бас кун! – хоҳиш кард хаткашон аз писараш, вақте ки соат ними шабро нишон меод.

Ҳам Петер, ҳам Ченнӣ ба тарзи қатъӣ хоб рафтавро рад карданд. Онҳо ҳатман мехостанд қиёфаи Ҳенрикро бинанд, вақте ӯ мефаҳмад, ки ҳамааш боз ба ҷои худ омад. Аммо Ҳенрик ҳанӯз ҳам набуд, дар болои диван Ченниро хобаш бурд, хонум Ҷарвис бошад чунон бисёр ҷой дам мекард, ки пакети ҷойи хушк холи шуд.

– Дада, бо Ҳенрик чизи бад рӯй дод, ман инро ҳис мекунам, – Петер дигар худдорӣ кардан натавонист.

– Имони ту кучост, Петер? – тамоман оромона пурсид хаткашон. – Ҳанӯз ду соат нагузаштааст, ки мо дуо кардем, то Худованд Исо

ӯро ниғаҳбонӣ кунад. Акнун мо бояд пурра дар устуворӣ ба ӯ таваккал кунем, ки ӯ аниқ ҳамин корро карда истодааст. Шояд Ҳенрик дар ягон ҷой пинҳон шудааст ва ӯро фикрҳо дар бораи сӯхторе ки дар болохона ташкил кард, азоб медиханд. Рав, хоб рав, писарам! Мо бо мода-рат ба хона омадани ӯро интизор мешавем!

Вақте ки сахарӣ, бо пойҳо ва дастони карахт-шуда ҳар дуи онҳо бо занги соат дар курсиҳои худ бедор шуданд, хонум Ҷарвис ширро гарм карда, пурсид:

– Шояд дар бораи ин ба полис хабар диҳем?

– Ба писарак ақаллан то бегоҳ вақт деҳ, – шавҳараш ба ӯ яқравона муқобилат мекард. – Ва ба фарзандон гӯй, ки забонашонро доранд. Ҳамаи ин кор акнун дар дасти Худо аст, – илова кард ӯ ва ба кор равона шуд.

13 Охири Ҳенрик Чонсон

Хабар дар тамоми Лонгфилд хеле тез паҳн шуд. Дар ҳар ҷое ки хаткашон ин сахар пайдо мешуд, ӯро бо табассуми дӯстона ва дастфишо-рии мустаҳкам пешвоз мегирифтанд. Табрикот аз даричаҳо ва тирезаҳои кушода шунида мешуданд. Дӯсти сарҳанг Вайт, соҳиби саги гаванда, ба чаноби Ҷарвис ҳатто пешниҳод кард, ки либоси нав харад. ӯ гуфт:

– Шумо метавонед бо писараки худ фаҳр кунед. Бовар кардан ғайриимкон аст, ки ӯ тайёр

буд зиндагиашро барои халос кардани Поттс, ин кампираки ганда, ба хатар андозад!

Вақте ки сахарӣ хонум Ҷарвис ба деҳа барои харидани ҷой омад, ҳамаи онҳое ки ба қарибӣ ӯро дидан намехостанд, ба кӯча давида баромаданд, то ки дасташро фишоранд. Фурӯшандаи дӯкоча давида омада, гуфт:

– Ман ҳама вақт боварӣ доштам, ки ин писаракро ҳоло ба роҳи некӯкорӣ баровардан мумкин аст. Ин хеле ҳайратангез аст, ки шумо чунин муваффақият ба даст овардед!

Ҳам дар автобус, ва ҳам дар мактаб ҳама фақат дар бораи рафтори қахрамононаи Ҳенрик Чонсон сухан меронданд. Петер аз таҳти дил афсӯс меҳӯрд, ки Ҳенрик ҳамаи ин таърифҳоро дар ҳаққи худ намешунид.

Аммо вақте ки писарак нисфирӯзӣ ҳам пайдо нашуд, чаноб ва хонум Ҷарвис аллакай ҳақиқатан хавотир шуданд.

– Рафта ба полис Браун занг мезанам, – бо тарс гуфт хаткашон ва косаи шӯрборо, ки ба он ҳатто даст нарасонд, ба як тараф тела кард.

– Барои ин эҳтиёче нест, – баланд гуфт ҳамсари ҳайронгардидаи ӯ. – ӯ худаш ба дари-ча наздик шуда истодааст.

Вақте полис фаҳмид, ки Ҳенрик дар хона хоб нарафта буд, чехраи ӯ чиддӣ гашт.

– Чӯпони нави чаноб Виҳер навакак ба ман ана ҳаминро овард, – инро гуфта ӯ ба болои миз ҳамёни фарсудаи сигариро гузошт, – дар он каме пул аст,

дар ин чо бошад ҳарфҳоро бинед: “Ҳенрик”. Тед тамоми шаб хоб нарафт, аммо барвақттар ҳам назди ман омада натавонист, чунки имрӯз рӯзи бозорӣ аст. Метарсам, ки шумо ва занатон бояд ба чизи бадтар тайёр шавед. Тед ба ман нақл кард, ки Ҳенрикро дирӯз бегоҳӣ, вақте ки ба чамани Дароз, барои ҳай карда овардани говҳо мерафт, дид. Ӯ мегуфт, ки Ҳенрик ба ӯ таассуроти тарсовар расонд, вақте ки дар панҷараи кӯпрук ба об нигоҳ карда меистод. Бо говҳо ба хона баргашта, Тед ин ҳамёнро дар болои кӯпрук ёфт, мисли он ки онро доништа дар он чо мондаанд.

Чашмони хаткашон аз ваҳм калон шуданд.

– Шумо фикр мекунед, ки ӯ худро ба дарё партофт?! – ба зӯр гуфт ӯ.

– Ҳайр, яқинан ӯ боварӣ дошт, ки ӯро дар сӯхтор, дуздӣ ва одамқушӣ айбдор мекунанд. Кӣ метавонад барои ин ӯро таъна занад? – рӯҳафтада шуда ҷавоб дод полис.

Ҷаноби Ҷарвис рӯяшро бо дастонаш пӯшид; ҳамсари ӯ бениҳоят ошуфтаҳол шуда буд, то гирия кунад.

Полисҳо барои ҷустуҷӯи Ҳенрик амалиёти калоне ташкил намуданд. Ҷустуҷӯ дар тамоми атроф мерафт. Аммо, ягон кас наметавонист ба ёд оварад, ки ӯро дидааст.

Полис Браун гуфт:

– Аз они ӯ барин чунин нори калон дар рӯй албатта ба чашми кас мерасад.

Ғўтазанандаҳо тамоми дарёро поёнтар аз

банди об кофтуков карданд, гирди онҳо хабарнигорони зиёд давр мезаданд ва Лонгфилди ба ҳайрат омада хавотир шудан гирифт, ки чизи ислохнопазир рӯй дод.

Ҷеннӣ начунбида, Ҳепширо ба оғӯш гирифта ва ғарқи фикрҳои ғамгинона шуда, мешишт. Петер бо ҳар гуна роҳ худро аз анбор канорагирӣ мекард, зеро метарсид дучарҳаи Ҳенрикро, ки дар кунҷи торик меистод, бинад.

Ҷаноби Луис дар кабинети худ дар Лондон мешишт ва тугмаи гиребони куртаашро, ки ногаҳон ба ӯ хеле танг шуд, бо асабоният кушод. Ӯ мефаҳмид, ки ӯ охири касе буд, ки Ҳенрикро зинда дида буд. Сарҳанг Вайт дар танҳои дар хонаи калони худ дар майдони марказии деҳа мешишт ва худро аз хаткашони майдои барояш ҳамеша нафратовар боз ҳам камтар ҳис мекард.

Маҳз фикр дар бораи Петер Ҳенрикро охири-охирон аз ҷастан ба дарёи хурӯшон боздошт.

Ҳатто агар ӯро ба ҳабсхона фиристанд ҳам, ба ҳар ҳол ӯ умед дорад, ки ягон рӯз боз бо Петер вомахӯрад. Ӯ биниашро тоза кард ва ба сӯи истгоҳи автобус равона шуд. Рӯймолчаро бароварда, ӯ навид, ки бо он аз киссааш ҳамён ғалтид ва акнун яккаву танҳо дар кӯпрук хоб мерафт.

Ҳенрик аллақай ба он одат карда буд, ки ҳеч як кораш барор намегирифт. Аз ин сабаб ӯ саҳт

ҳайрон нашуд, вақте дид, ки соаташ қафо меонад.

Ў ба хиёбон дар он лаҳза қадам монд, ки автобуси ӯ дар гардиш ғоиб шуд. Ин зарбаи хеле сахт буд, аммо Ҳенрикро аз по афкандан осон набуд.

«Агар ман тезтар қадам монда, рост аз чангал равам, он гоҳ шояд метавонам ба он дар назди меҳмонхонаи «Точ», ки он чо гоҳ-гоҳ якчанд дақиқа меистод, расам», – фикр кард ӯ.

Ҳенрик ба комёбии ин нақша боварии калон надошт, аммо худро бовар мекунонд, ки озодии ӯ ба он вобаста аст, ки оё ӯ ба автобус мерасад ё не. Аз панҷара чаҳида, ӯ сӯи чангал давид. Ў тахминан медавид, ногаҳон роҳи ӯро тавораи симхорӣ бурид. Ў кӯшиш кард, ки аз монеа гузарад, аммо пои чапаш дар сӯроҳии тӯр дармонд, росташ бошад қат шуд ва ӯ ба он бо тамоми вазни худ афтид. Аз дард пеши чашмонаш сиёҳӣ зад. Оҳиста-оҳиста ӯ даҳшати ҳолати худро фаҳмид. Дар бораи давом додани фирор имкони фикр кардан ҳам набуд. Пой тоқатфарсо дард мекард, аммо ба ҳар ҳол ҳавобаландияш ба Ҳенрик роҳ намедод, ки дар ин чо хоб равад ва полисро бо занбар интизор шавад.

Монанди харгӯши мондашуда ӯ дар чустучӯи паноҳгоҳ гирду атрофро аз назар мегузaronд. Ва ногаҳон ба ёди ӯ як кулбаи нимвайрона омад. Боре онҳо бо Петер тамоми рӯзро барои тадқиқи он сарф карда буданд. Онҳо қарор доданд, ки

ин кулба, мисли хонаи кампирак Поттс, як вақт қисми корхонаи металлургӣ буд, аммо аллақай бисёр солҳо дар он ҳеч кас зиндагӣ намекард. Ҳенрик дилпур буд, ки он хеле наздик буд. Кошки ӯ то кулба мерасид! Он гоҳ ӯ паноҳгоҳ медошт, ки дар он то ором шудани дард дар бучулаки пояш интизор шуда метавонист.

Ҳазида рафта, пои зарбхӯрдари оҳиста аз пушт кашола кардан кори форам нест. Вақте ки Ҳенрик охири-охирон то кулба расид, пешонаи ӯ арақ карда буд, аз сари дилаш фиқ-фиқи ба зӯр боздошташаванда мебаромад. Аз дард дандон ба дандон монда, ӯ ба зӯр аз зинапоия нимвайрон ба боло ҳазида, баромад. Агар ӯ хато накунад, дар боло аз поён дида каме хушктар буд. Ҳоло ба тӯдаи халтаҳои кӯҳна нашишта, ӯ беҳуш шуд.

Ду рӯзи оянда дар ин паноҳгоҳи нимвайрона ба Ҳенрик беохир менамуданд. Дард дар бучулаки пой гоҳо тоқатфарсо мешуд, аммо хунуқӣ ва ташнагӣ ба ӯ дарди бисёртар меоварданд. Хушбахтона, дар давоми ин рӯзҳо борон меборид ва ӯ чакраҳоро, ки аз сӯроҳӣ дар бом ба ҳучра мечаканданд, ба каф чамъ карда, мелесид. Аммо ин, албатта, ташнагиро шикаста наметавонист. Рӯзи дуюм аз сӯроҳии девор ӯ дид, ки ду полис чангалро дар атрофи кулба бо диққат дида мебаромаданд.

«Яъне кампирак ба ҳар ҳол мурдааст, – ғамгинона фикр кард ӯ, – ва онҳо ҳақиқатан

маро чустанҷӯ мекунам!»

Пеш ӯ тез-тез аз полис пинҳон мешуд ва ин дафъа Ҳенрик тамоман натарсид. Ӯ парво на дошт, ки оё ӯро меёбанд ё не. Ӯ шунид, ки чӣ хел як полис гуфт:

– Гӯш кун, Браун, худат боло баро. Ин нард-бон вазни маро намебардорад!

Аммо тарси полис Браун ҳам пеши тахта-фарши вайрон яқинан зиёд буд. Дере нагузашта Ҳенрик қадамҳои дуршавандаи онҳоро шунид. Онҳоро чег занам? Ба ӯ феврал ёри таъҷили лозим буд. Не, аз ташнагӣ мурдан хубтар аз он аст, ки худро ихтиёрӣ ба дасти онҳо супорад. Афсӯс, ки ӯ аз болои кӯпрӯк наҷаст, фурсатро истифода набурд. Барои чӣ ӯ ягон корро то охир бурда наметавонад? Рӯз ба таври тоқатфарсо дароз буд ва бо ҳар соат ҳисси рӯҳафтадаги Ҳенрикро боз бисёртар фаро мегирифт.

Тамоми қаҳр ва чаҳли ӯ нест шуданд. Ӯ бо дилсӯзӣ тасаввур мекард, ки чӣ хел аҳли оилаи Чарвисҳо байни харобаҳои ханӯз дудкунандаи хонаи худ дар чустанҷӯи боқимондаҳои нимсӯхта мегарданд. Чӣ хел ӯ тавонист ба одамоне, ки ба ӯ ягон бор бадӣ накарда буданд, чунин ғам оварад? Оё Ченнии майдак аз оташ начот ёфта тавонист? Оё Петер гитараи худро халос кард?

«Афсӯс, ки ман бад дидани онҳоро давом дода натавонистам, – фикр мекард ӯ, – он гоҳ

ман худро чунин нобакор ҳис намекардам».

Ҳамаи ин хусусан аз дӯсти бо Петер шуд. Ӯ набояд аз хотир мебаровард, ки Петер тамоман ба дигар дунё тааллуқ дорад, дунёи ҳақиқӣ, дунёи бехатар. Дар он дунё таваллуд шуда, кӯдакон ба оилаи ҳақиқӣ меомаданд – ҳеч кас онҳоро дар кӯдакӣ тарк намекард, ҳеч кас ба баҳри ҷӯшони зиндагӣ намерарофт, то ки онҳо худашон ба худ лангар ва тақягоҳ ёбанд. Аммо ӯ барин бачаҳо ба касе даркор нестанд. На ба падархонду модархонд бо «ниятҳои хуби онҳо», на ба назоратчиён, на ба Худо. Ба ҳар ҳол ӯ ба Худо барои писархонд кардан ариза дода, худро сабабгори хандаи умум нагардонд.

«Яқинан Исои Масеҳ меҳақад Петер барин одамони хуби муқаррариро чун дӯсти худ бинад», – фикр кард Ҳенрик.

Хаткашони қадмаст аз кӯдакӣ ба таъсири фоидабахши чангал ба одам бовар мекард. Ва ин бегоҳӣ ҳам ӯ бо Ҳеппӣ ба сайру гашт равона шуд. Саг аз рӯҳафтадагӣ дар хона хеле азоб мекашид. Ҳозир бошад ӯ хурсандона медавид, мечаст ва аз фаровонии бӯйҳои чангал музтариб шуда, ҳар он чиро, ки онҳо дар роҳ вомехӯрданд, бӯй мекашид. Аммо ягон чиз ғами хаткашонро пароканда карда наметавонист. Ногаҳон ӯ хастагии сахтро ҳис кард.

– Хайр майлаш, майдак, ба хона бармегардем! – нидо кард ӯ.

Аммо саг хеле аҷоиб рафтор мекард: ӯ аккас

мезад ва бо панчааш дари кулбаи кӯҳна ва нимвайроноро мехарошид.

– Аниқ, дар он чо анбӯҳи калламушҳо зиндагӣ мекунанд, Ҳеппӣ, мо аллакай бояд ба хона баргардем, – хастаҳолаона гуфт мард.

Ҳеппӣ бошад – ки ин ба ӯ тамоман монанд набуд – ба ӯ ягон аҳамияте намендод. Ӯ бо тамоми танаш ба дар фишор овард ва дар даруни кулба нест шуд. Вазнин нафас кашида, чаноби Чарвис ба сӯи аккаси ошуфтаи ӯ, ки аз ошӯнаи боло меомад, равона шуд. Намуди зинапои кирмхӯрда ӯро хурсанд накард, аммо аз фикри он ки саг лонаи каламушҳоро ёфт, хавотир шуда, ӯ охиста ба боло баромадан гирифт...

Дар тани писарак чое ҳам намонд, ки Ҳеппӣ онро бо бӯсаҳои тари худ напӯшонда бошад. Чаноби Чарвисро, ки охиста ба фарштаҳои нимвайрона қадам мезад, дида, Ҳенрик ба тарафи девор тоб хӯрд. Ӯ нигоҳи хаткашонро ба ӯ баъд аз воқеа бо бомбаи бадбӯӣ хеле хуб дар ёд дошт ва намехост дар рӯи ӯ ин қиёфаро боз бинад.

Мувофиқи одати ҳамешагии худ хаткашон ягон савол надод, ба чои ин ӯ оромона ба замин шишт ва интизор шуд, то саг ором шавад. Ҳамин вақт ӯ бучулаки варамида ва сафедшудаи пой ва рӯи аз дард баднамошудаи Ҳенрикро бо рухсороҳои коҳида дид.

– Хонум Поттс сиҳат шуда истодааст. Ӯ ба сарҳанг Вайт нақл кард, ки чӣ тавр ту ӯро

ва пулҳояшро наҷот додӣ. Дар Лонгфилд ту қаҳрамони ҳақиқӣ шудӣ. Хуб шуд, ки шаби гузашта ту ногаҳон ғоиб шудӣ, – давом дод ӯ, – чунки баъди рафтани ту дар ҳучраат сӯхтор сар шуд.

Ҳенрик охиста сарашро сӯи ӯ тоб дод ва гуфт:
– Онро ман оташ задам.

– Хайр ҳа, ман ҳамин хел фикр кардам. Аммо, ман аз ту хафа нестам, – зуд давом дод ӯ. – Ту фикр кардӣ, ки мо ба нақли ту дар бораи сӯхтор дар хонаи кампирок Поттс бовар накардем. Лекин, медонӣ, мо ба ҳар як калимаи ту бовар кардем.

Баъд аз хомӯшии дароз Ҳенрик гуфт:

– Маро бубахшед, ки ман хонаи шуморо сӯзондам.

– Ту онро тамоман насӯзондӣ, ғам нахӯр, – ҷавоби хурсандона ба гӯш расид. – Мо бо Петер хеле тез оташро хомӯш кардем. Ҳучраи ту, албатта, камтар аз дуд сиёҳ шуд, лекин дар бораи ин мо ба ягон кас сухан нагуфтем.

– Чаро? – пурсид Ҳенрик, алампашро бо душворӣ хомӯш карда.

– Ман намехостам, ки ин барои ба расмият даровардани ҳуччатҳои писархонд кардани ту монев шавад.

Ҳенрик зуд ба хаткашон назар афканд.

– Шояд ту Чарвис шудан намехоҳӣ? – гуфт ӯ бо табассум. – Лекин ман хеле фахр мекардам, агар қаҳрамони тамоми маҳалла писари

ман мешуд.

Ҳенрик боз ба тарафи девор тоб хӯрд ва бо овози хирросӣ гуфт:

– Ман зид нестам.

– Хеле хуб! – бо овози баланд гуфт ҷаноби Ҷарвис ва ба Ҳенрик барои ба худ омадан вақт дода, давом дод. – Мо ҳамеша орзуи оилаи калон доштем ва барои мо хеле мушқил буд фаҳмем, ки фарзанддор шуда наметавонем. Дар давоми ин солҳо аз хонаи мо бисёр кӯдакони фарзандхондшаванда гузаштанд, аммо мо фақат ду нафарӣ онҳоро фарзандхонд карда тавонистем.

Ин калимаҳо бисёр тез ба тӯфони ҳиссиётҳо ва фикрҳои Ҳенрик даромаданд. Ба зӯр бо оринҷҳо нимхез шуда, Ҳенрик ҳайрон шуда пурсид:

– Петер ва Ҷенниро?

– Дуруст! – ҷавоб дод хаткашон табассум карда.

– Лекин ман ҳамеша чунин меҳисобидам, – ман боварӣ доштам, ки онҳо фарзандони шумоянд!

– Албатта, аз они мо! – ҷавоб дод ҷаноби Ҷарвис. – Онҳо барои мо назар ба фарзандоне ки бо роҳи табиӣ дода мешаванд, азизтар ва қиматтар ҳастанд. Вақте ки Петер дусола буд, модараш ӯро ба катҷаи кӯдакона баст ва барои ҳамеша партофта рафт. Фикр намекунам, ки дар давоми зиндагии кӯтоҳи худ ӯ ғайр аз ҷои хунук аз шиша ва кулчақанди дар об таркарда

чизӣ дигареро хӯрда бошад. Вақте ки мо ӯро гирифтём, ӯ аз пар сабуктар буд. Бовар кардан ғайриимкон аст, ки ӯ чӣ гуна паҳлавон шудааст. Аммо, ин албатта, натиҷаи ҳунари ошпазии модар аст.

– Ҷеннӣ чӣ? – бо овози паст гуфт Ҳенрик, ки олами ӯ ногаҳон чаппа-роста шуд.

– Вақте ки мо ӯро гирифтём, ӯ аз сар то по чиркин буд, тамоми бадани ӯ доғҳои кабуд ва хорошида дошт ва ба он лӯхтаки латтагине ки Ҳеппӣ мехояд, монанд буд. Аммо акнун Ҷеннӣ хушбахт аст. Худоро шукр!

– Ҷаро ҳеч кадоми онҳо ба ман дар ин бора чизе нагуфт? – миш-миш кард Ҳенрик, аз хастагӣ ба болои халтаҳо дароз кашида.

– Хайр, шояд онҳо худашон инро зуд-зуд ба ёд намеоваранд. Охир, ин дар ҳақиқат тамоман ягон аҳамият надорад. Медонӣ, акнун онҳо насаби Ҷарвисро доранду бас. Умед дорам, ки ту ҳам дере нагузашта ин насабро мегири! Лекин мо наметавонем тамоми шаб дар ин ҷо шинем ва гап занем, – гуфт ӯ ва хест. – Рафта, ёри таъҷилиро ҳеҷ мезанам. Ҳоло бошад бигузур Ҳеппӣ бо ту монад.

ӯ рафт. Ҳенрик бошад начунбида дар ҷояш дароз кашида буд ва аз хушбахтӣ ба зӯр нафас кашида, фикр мекард:

«Писарро ҳеҷ кас ва ҳеҷ гоҳ аз хонаи падар ронда наметавонад!»

Ва ҳамон дам ӯ боз як чизро ба ёд овард.

– Ҳа, Худо, Ту ваъдаҳои Худо сад фоиз иҷро кардӣ, – бо овози паст гуфт ӯ. – Охир, ин амали дастҳои Туст, ки оилаи Чарвисҳо маро аз дар берун накарданд. Ташаккур ба Ту!

Баъд ӯ боз ба оринҷ хест ва он чиро, ки ваъда карда буд, иҷро кард.

– Худо, ман хоҳиши калон дорам, ки Ту Падари ман шавӣ. Илтимос, маро барои ҳамаи бадихое ки кардаам, бубахш. Раҳмат, Исои Масеҳ, ки Ту барои ман ҳам ба замин омадӣ ва ба ман ёрӣ медиҳӣ, то дигаргун шавам. Омин. Вақте ки ӯ боз ба болои халтаҳо дароз кашид, рӯи ӯ медурахшид.

«Ба қарибӣ ман ҳам Чарвис мешавам, аммо ман аллакай писари Худо шудам». Аз кӯдакиаш Ҳенрик ба қатори «нишонадорон» дохил мешуд – волидонаш ӯро партофтанд, дар идораи кор бо ноболиғон ӯро бад медиданд. Ӯ обрӯи ҷангара ва оташзанандаро дошт, дар баробари ин, рӯи ӯро нори калони баднамуд бадшакл карда буд. Чунин менамуд, ки барои ин хел одам ҳеч умед нест ва буда наметавонад.

Аммо, муҳаббати Худо, ки дар зиндагӣ ва рафтори оилае ки ӯро барои тарбия қабул кард, равшан медурахшид, дар охир девори сангдилӣ ва нафратро шикаст ва имконнопазир имконпазир гашт.